

VŠB – TU OSTRAVA
Fakulta bezpečnostního inženýrství
Katedra bezpečnostního managementu
Oddělení bezpečnosti osob a majetku

Ochrana objektu - transport peněz, cenin a eskorta
osob

Mgr. Ing. Radomír Ščurek, Ph.D.
Ing. Věra Holubová

Leden 2008

Obsah

1. Úvod.....	2
2. Právní úprava ochrany osob a majetku.....	3
3. Subjekty a předmět přepravy cenin a cenností.....	15
4. Bezpečnostní řízení	16
5. Zabezpečení transportu cenin a cenností.....	20
5.1 Klasická ochrana	20
5.2 Fyzická ochrana.....	21
5.3 Režimová ochrana	28
5.4 Technická ochrana.....	30
6. Předmětová ochrana cenin a cenností v objektech.....	37
7. Bezpečnostní zavazadla.....	46
8. Bezpečnostní podmínky pro provedení přepravy cenin a cenností přepravním vozidlem ..	58
9. Bezpečnostní podmínky pro provedení pěší přepravy cenin a cenností	76
10. Donucovací prostředky a technické prostředky používané při eskortách	81
Literatura	111

1. Úvod

Jedním z problémů společnosti 21. století je rozmáhání kriminality a násilí ve společnosti. Tento problém vzniká upadající morálkou občanů, migrací osob, výchovou dětí a dalšími aspekty. Při migraci dochází k přesídlování osob různých etnik na území jiných států. Migrací lidí rovněž nezřídka dochází mezi původním obyvatelstvem k rasistickým pohnutkám na přistěhovalce, vzniká zde nevráživost mezi různými etniky a přibývá násilností mezi nimi. Rovněž nezáměr rodičů o své děti a nesprávná výchova vedou k pouliční kriminalitě.

V důsledku protiprávního jednání těchto osob dochází k zásahům bezpečnostních složek České republiky, jako je Policie České republiky a Obecní Policie, také dochází k zásahům soukromých bezpečnostních služeb, ale i „obyčejných“ občanů a členů dalších organizací např. Lesní stráž. Zásahy těchto osob spočívají v zadržení osob dopouštějících se protiprávního jednání za účelem jejich předání příslušným orgánům Policie České republiky.

Svobodný pohyb osob na území České republiky je zajištěn všem osobám zde legálně pobývajícím bez rozdílu rasy či náboženského vyznání. Osoby porušující zákon lze tedy na těchto základních právech svobodného pohybu omezit pouze a výhradně v souladu se zákonem.

V 21. st. stolení ochrana osob a majetku nic neztrácí na svém významu. Naopak její význam roste a společnost se snaží zákonnými prostředky posílit ochranu osob a majetku. Na jedné straně se zpříšňuje legislativa, na druhé straně se neustále zdokonalují technické prostředky ochrany osob a majetku.

V současné době se nemalé hodnoty v podobě cenin a cenností běžně přepravují, přenášejí a to vždy za přítomnosti a prostřednictvím lidského faktoru. Lidský faktor je ten, který buď z nedbalosti anebo úmyslně do pohybu cenin a cenností zasáhne a v důsledku toho vznikají nemalé škody a to nejen na majetku, ale i na zdraví nebo na životě lidí. Cílem moderní společnosti je minimalizovat riziko ohrožení pohybu cenin a cenností, v případě napadení pak riziko snížit na minimum, a proto je nezbytné, aby každý pohyb cenin a cenností byl předem dobře připraven, dobře zorganizován, ti kteří se na přepravě podílejí, musí být dobře proškoleni a to i pro případ, pokud by nastala krizová situace.

Text podává stručný přehled právních norem upravujících problematiku ochrany osob a majetku, dále podává metodický výklad o přípravě, proškolení a realizaci přepravy cenin a cenností vč. zadržení závadové osoby v případě protiprávní situace.

2. Právní úprava ochrany osob a majetku

Legislativu v oblasti ochrany osob a majetku můžeme rozdělit podle subjektu, který ochranu provádí. Policie České republiky se řídí jak zákonnými normami, tak i interními závaznými pokyny a nařízeními policejního prezidenta. Soukromé bezpečnostní služby rovněž využívají některá zákonná ustanovení, ale převozy jsou zajišťovány na základě vzájemných obchodních smluv a především určených podmínkách pojišťoven. Pro všechny jsou poté společná zákonná ustanovení, jako je Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod, trestní zákona, trestní řád a další zákony.

Ústava České republiky

Ústava České republiky byla schválena dne 16. prosince 1992 Českou národní radou jako ústavní zákon č. 1/1993 Sb., o vyhlášení ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Ústava ČR je nejdůležitější právní listinou v České republice. Upravuje základní záležitosti týkající se občana a České republiky. Stanovuje postup lidu ve státní moci, kterou vykonává pomocí orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. Součástí Ústavy ČR je preambule, která v úvodní části charakterizuje základní poslání lidu v České republice. V souvislosti s ochranou ať už majetků, či objektů vyplývá již z preambule Ústavy ČR, že lidé v České republice jsou odhodláni chránit svůj majetek. Lidé však musí při ochraně majetku používat takové způsoby, které upravují příslušné zákony a jsou s těmito v souladu. Každý občan může rovněž činit, co zákon nezakazuje a nesmí být nucen činit, co není v zákoně uvedeno.

Článek 2, odst. 4 Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Článek 4 Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.

Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod je součástí Ústavy České republiky. Veřejnosti je známa jako ústavní zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. Lidská práva a svobody jsou všeobecnou a nedotknutelnou hodnotou. V listině je zakotven princip, že omezení základních práv a svobod je možné pouze na základě zákona. Při výkonu ochrany transportu cenností může dojít k omezení základních práv a svobod občanů, a proto takovéto omezení musí být podloženo zákonem.

- Článek 1 Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.
- Článek 3, odst. 1 Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.
- odst. 2 Každý má právo svobodně rozhodovat o své národnosti. Zakazuje se jakékoli ovlivňování tohoto rozhodování a všechny způsoby nátlaku směřující k odnárodňování.
- odst. 3 Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod.
- Článek 4, odst. 1 Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.
- odst. 2 Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod upraveny pouze zákonem.
- odst. 3 Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.
- odst. 4 Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro jaké byla stanovena.
- Článek 6, odst. 1 Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením.
- odst. 2 Nikdo nesmí být zbaven života.
- odst. 3 Trest smrti se nepřipouští.
- odst. 4 Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.
- Článek 7, odst. 1 Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.
- odst. 2 Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

- Článek 8, odst. 1 Osobní svoboda je zaručena.
- odst. 2 Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.
- odst. 3 Obviněného nebo podezřelého z trestného činu je možno zadržet jen v případech stanovených v zákoně. Zadržovaná osoba musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do 48 hodin propuštěna na svobodu nebo odevzdána soudu. Soudce musí zadržanou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě nebo ji propustit na svobodu.
- odst. 4 Zatknout obviněného je možno jen na písemný odůvodněný příkaz soudce. Zatčená osoba musí být do 24 hodin odevzdána soudu. Soudce musí zatčenou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě nebo ji pustit na svobodu.
- odst. 5 Nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu.

Trestní zákon

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen trestní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Účelem trestního zákona je chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob. Jelikož se při ochraně objektu, v našem případě policejních cel, jedná o zájem chráněný trestním zákonem, souvisí ochrana objektu především s § 13, § 14 a § 15 trestního zákona.

- § 13 Nutná obrana: „... čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku...“
- § 14 Krajní nouze: „... čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozícímu zájmu chráněného tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil“.
- § 15 Oprávněné použití zbraně: „...trestný čin nespáchá ten, kdo použije zbraně v mezích zmocnění příslušných zákonných předpisů“.

Na místě v souvislosti s touto problematikou je nezbytné uvést další okolnosti vylučující protiprávnost:

- svolení poškozeného – svolením se stává čin, jenž by jinak byl nedovoleným zásahem do práv poškozeného, činem dovoleným,
- plnění zákonné povinnosti nebo rozkazu – jestliže nějaká norma, která je součástí našeho právního řádu, příkazuje jednat určitým způsobem anebo alespoň dovoluje určitý čin, pak takový čin nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu, jako příklad lze uvést plnění rozkazu, výkon povolání, vykonávání dovolené činnosti, s níž je zpravidla spojeno určité nebezpečí.
- riziko ve výrobě a výzkumu – tato okolnost vylučující protiprávnost je založena na tom, že při zavádění nové techniky, při zkoušení nových výrobků, při odvracení nebezpečí, které vzniklo ve výrobě a při výzkumu je třeba někdy zájmy, jinak chráněné, vystavit nebezpečí.

V souvislosti s ochranou osob a majetku může dojít ke spáchání násilných trestných činů a trestných činů majetkového charakteru:

- trestný čin loupeže - § 234 odst. 1: Kdo proti jinému užije násilí, nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let,
- trestný čin braní rukojmí - § 234a odst. 1: Kdo se zmocní rukojmí a hrozí, že ho usmrtí anebo že mu způsobí újmu na zdraví nebo jinou vážnou újmu, s cílem donutit jiného aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let,
- trestný čin vydírání - § 235 odst. 1: Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta,
- trestný čin krádeže - § 247 odst. 1: Kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a
 - a) způsobí tak škodu nikoli nepatrnou,
 - b) čin spáchá vloupáním
 - c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,
 - d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo

- e) byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- trestný čin zpronevěry - § 248 odst. 1: Kdo si присvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty,
 - trestný čin podílnictví - § 251 odst. 1: Kdo ukryje anebo na sebe nebo jiného převede
 - a) věc, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou, nebo
 - b) to, co za takovou věc bylo opatřeno, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem.
 - trestný čin podle § 252 odst. 1: Kdo ukryje anebo na sebe nebo jiného převede z nedbalosti věc nebo jinou majetkovou hodnotu větší hodnoty, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo peněžitým trestem,
 - trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti - § 252a odst. 1: Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestnou činností, s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo hodnota byly nabyty v souladu se zákonem, nebo kdo jinému spáchání takového činu umožní, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem,
 - trestný čin zatajení věci - § 254 odst. 1: Kdo si přivlastní cizí věc, která se dostala do jeho moci náležením, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem.

Trestní řád

Zákon č. 141//1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

- § 76 odst. 2 Omezení osoby na svobodě: „ Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté smí omezit kdokoliv, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto

osobu ihned předat policejnímu orgánu. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.“

Zákon o Policii české republiky

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen policie), ve znění pozdějších předpisů stanoví náplň činnosti a úkoly policie, upravuje její organizaci a řízení, povinnosti, oprávnění a prostředky policisty.

- § 20 oprávnění zakázat vstup na určená místa: „Jestliže to vyžaduje účinné zabezpečení plnění úkolů uvedených v tomto zákoně, je policista oprávněn přikázat každému, aby na nezbytně nutnou dobu nevstupoval na určená místa nebo se na nich nezdržoval. Každý je povinen příkazu policisty uposlechnout. K vyznačení nebo ohraničení určeného místa může být použito technických prostředků.“
- § 38 Donucovací prostředky: „ Donucovací prostředky je policista oprávněn použít v zájmu ochrany bezpečnosti osob, své vlastní a majetku a ochrany veřejného pořádku, proti osobě, která je ohrožuje.“
- § 39 Použití zbraně: „ Policista je oprávněn použít zbraň, aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku.“

Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti ve znění pozdějších předpisů upravuje zásady pro stanovení informací jako informací utajovaných, podmínky pro jejich přístup a další požadavky na jejich ochranu, zásady pro stanovení citlivých činností a podmínky pro jejich výkon a s tím spojený výkon státní správy. Utajovaná informace je informace v jakémkoliv podobě zaznamenaná na jakémkoliv nosiči označená v souladu se zákonem. Její vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu České republiky nebo může být pro tento zájem nevýhodné. Utajované informace se klasifikují do čtyř stupňů (přísně tajné, tajné, důvěrné a vyhrazené). S tím souvisí prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu:

- Vyhláška č. 523/2005 Sb., o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor,
- Vyhláška č. 524/2005 Sb., o zajištění kryptografické ochrany utajovaných informací,
- Vyhláška č. 525/2005 Sb., o provádění certifikace při zabezpečování kryptografické ochrany utajovaných informací,
- Vyhláška č. 526/2005 Sb., o stanovení vzorů používaných v oblasti průmyslové bezpečnosti a o seznamech písemností a jejich náležitostech nutných k ověření splnění podmínek pro vydání osvědčení podnikatele a o způsobu podání žádosti podnikatele (vyhláška o průmyslové bezpečnosti),
- Vyhláška č. 527/2005 Sb., o stanovení vzorů v oblasti personální bezpečnosti a bezpečnostní způsobilosti a o seznamech písemností přikládaných k žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby a k žádosti o doklad o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby a o způsobu podání těchto žádostí (vyhláška o personální bezpečnosti),
- Vyhláška č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků,
- Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací.

Zákon o ochraně osobních údajů

Tento zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů upravuje ochranu osobních údajů o fyzických osobách a práva a povinnosti při jejich zpracování. Dále stanovuje podmínky, za jakých se uskutečňuje jejich předávání do zahraničí. Zákon chrání osobní údaje před jejich zneužitím a také stanoví, kdo je oprávněn, shromažďovat a uchovávat osobní údaje tak, aby bylo zabráněno jejich zneužití.

Zákon o zbraních

Zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů upravuje práva a povinnosti držitelů zbraní nebo střeliva a možnosti nabývání, vlastnictví, držení či nošení zbraně nebo střeliva. Je zde také uvedeno jakým způsobem musí být zbraně a střelivo zabezpečené proti zneužití.

- Zabezpečení zbraní a střeliva - § 58

(1) Nošené nebo přepravované držené zbraně všech kategorií, včetně jejich hlavních částí a zakázaných doplňků nebo střelivo do nich, musí být pod neustálou kontrolou držitele

zbrojního průkazu nebo držitele zbrojního průvodního listu pro trvalý vývoz, dovoz nebo tranzit zbraní nebo střeliva, který přepravu realizuje.

(2) Držené zbraně kategorie A, B nebo C uschované, uložené nebo uskladněné (dále jen "přechovávané zbraně") v počtu do 10 kusů nebo střelivo v počtu do 10000 nábojů se zabezpečují uložením do uzamykatelné ocelové schránky nebo uzamykatelné ocelové skříně nebo zvláštního uzamčeného zařízení, pokud tato schránka, skříň nebo toto zařízení splňují technické požadavky stanovené prováděcím právním předpisem. Ustanovení tohoto odstavce se nevztahuje na přechovávané zbraně kategorie B nebo C v počtu do 2 kusů nebo střelivo v počtu do 500 nábojů, které je však držitel těchto zbraní a střeliva povinen vhodně zabezpečit proti zneužití, ztrátě a odcizení.

(3) Více než 10 přechovávaných zbraní nebo více než 10000 nábojů se zabezpečuje v

- a) uzamykatelném skříňovém trezoru, pokud splňuje technické požadavky stanovené prováděcím právním předpisem, nebo
- b) uzamčené místnosti nebo samostatném objektu, pokud splňují technické požadavky stanovené prováděcím právním předpisem.

(4) Více než 20 přechovávaných zbraní kategorie A, B nebo C nebo více než 20 000 kusů střeliva se zabezpečuje v uzamčené místnosti, samostatném objektu nebo komorovém trezoru, pokud jsou chráněny elektronickým zabezpečovacím zařízením a pokud splňují technické požadavky stanovené prováděcím právním předpisem.

(5) Přechovávané zbraně nebo střelivo ve výlohách musí být v provozní době zabezpečeny uzamykatelnou otevíratelnou stěnou výloh. Výlohy, skla výloh, vitrín nebo pultů musí splňovat technické požadavky stanovené prováděcím právním předpisem. Mimo provozní dobu se tato zbraň nebo střelivo přechovává podle odstavců 2 až 4.

(6) Přechovávaná zbraň musí být v nenabitém stavu, to znamená, že zbraň není nabitá náboji v zásobníku, nábojové schránce, nábojové komoře hlavně nebo v nábojových komorách válce revolveru.

(7) Pokud rozměry zbraně kategorie A neumožňují její přechovávání podle předchozích odstavců, může příslušný útvar policie jejímu držiteli povolit jiný způsob jejího zabezpečení v případě, že bude řádně zabezpečena proti zneužití, ztrátě nebo odcizení. Příslušný útvar policie může dále držiteli zbrojní licence skupiny A povolit jiný způsob zabezpečení přechovávaných zbraní kategorie A, B, C za podmínky, že přechovávané zbraně nebo střelivo budou řádně zabezpečeny proti zneužití, ztrátě nebo odcizení.

(8) Příslušný útvar policie je oprávněn u držitelů zbrojních průkazů provést kontrolu zabezpečení zbraní kategorie A; při této kontrole je oprávněn vstupovat do jejich obydlí.

Zákoník práce

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, uvádí v páté části záležitosti týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

- § 101 odst. 1: Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce (dále jen "rizika"),
- § 102 odst. 1: Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům,
- § 102 odst. 3: Zaměstnavatel je povinen soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje. Na základě tohoto zjištění vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění a provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rozhodujících faktorů práce dosud zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové mohly být zařazeny do kategorie nižší. K tomu je povinen pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, a dodržovat metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů podle prováděcího právního předpisu.
- Práva a povinnosti zaměstnance - § 106:
 - (1) Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením; informace musí být pro zaměstnance srozumitelná.
 - (2) Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob; takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance.
 - (3) Zaměstnanec má právo a povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí a to zejména uplatňováním stanovených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Technické normy

Ke správnému zabezpečení cenin při transportu i v objektech správným způsobem, musíme vycházet ze závazných technických norem. Ty řeší rozdělení a požadavky na prostředky zabezpečovacích systémů. Normy můžeme rozdělit na:

- 1) Normy oblasti mechanických zábranných systémů,
- 2) normy oblasti elektrických zábranných systémů.

Ad. 1) Normy oblasti mechanických zábranných systémů

Tyto normy jsou základní a stanovují základní technické požadavky a metody zkoušení mechanických zábranných systémů. Hlavním úkolem mechanických zábranných systémů je posunout čas potřebný k překonání systému do časového pásma bezpečnosti. Jedná se zde především o stanovení minimální doby průlomové oblasti v závislosti, zda se jedná o úschovné objekty nebo tvorové výplně. Mezi tyto normy patří:

- ČSN EN 1143-1 Bezpečnostní úschovné objekty – Požadavky, klasifikace a metody zkoušení odolnosti proti vloupání. Část 1: Skříňové trezory, trezorové dveře a komorové trezory,
- ČSN 91 6012 Bezpečnostní úschovné objekty - Požadavky, klasifikace a metody zkoušení odolnosti proti vloupání. Trezory se základní bezpečností,
- ČSN EN 1300 Bezpečnostní úschovné objekty - Klasifikace zámků s vysokou bezpečností vzhledem k jejich odolnosti proti nepovolenému otevření,
- ČSN P ENV 1627 Okna, dveře, uzávěry - Odolnost proti násilnému vniknutí. Požadavky a klasifikace,
- ČSN EN 356 Sklo ve stavebnictví - Bezpečnostní zasklení. Zkoušení a klasifikace odolnosti proti ručně vedenému útoku,
- ČSN EN 1063 Sklo ve stavebnictví - Bezpečnostní zasklení. Zkoušení a klasifikace odolnosti proti střelám,
- ČSN 39 5360 Zkoušky odolnosti ochranných prostředků - Zkoušky odolnosti proti střelám, střepinám a bodným zbraním. Technické požadavky a zkoušky.

Ad. 2) Normy oblasti elektrických zábranných systémů

Tyto normy stanovují základní technické požadavky, které jsou kladeny na elektrické zábranné systémy.

- ČSN EN řady 50130 Poplachové systémy – Všeobecně,

ČSN EN 50131-1	Poplachové systémy – Elektrické zabezpečovací systémy uvnitř a vně budov. Část 1: Všeobecné požadavky,
ČSN EN řady 50132	Poplachové systémy - CCTV sledovací systémy pro použití v bezpečnostních aplikacích,
ČSN EN řady 50133	Poplachové systémy – Systémy kontroly vstupů pro použití v bezpečnostních aplikacích,
ČSN EN 50134	Poplachové systémy - Systémy přivolání pomoci,
ČSN EN 50 136	Poplachové systémy – Poplachové přenosové systémy a zařízení.

Závazný pokyn policejního prezidenta při stanovení pravidel ozbrojeného doprovodu

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 31/2001, ve znění pozdějších předpisů, kterým se stanoví pravidla ozbrojeného doprovodu při přepravě nebezpečných věcí a zbraní příslušníky Policie České republiky. Pokyn vymezuje pojem nebezpečné věci a ozbrojený doprovod, udává taktickou stránku doprovodu, předestírá obecné zásady, které by neměly být při doprovodu opomíjeny a udává plán doprovodu. Součástí je rovněž plán spojení a obrazová dokumentace. V závěrečné části popisuje činnost vozidel v koloně a úkoly osádky.

Zák. č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

- § 41 jízda vozidel s právem přednosti jízdy: „Řidič vozidla, který při plnění úkolů souvisejících s výkonem zvláštních povinností užívá zvláštního výstražného světla modré barvy, případně doplněného o zvláštní zvukové výstražné znamení, není povinen dodržovat některá ustanovení tohoto zákona, je však povinen dbát potřebné opatrnosti, aby neohrozil bezpečnost provozu na pozemních komunikacích.“

Definice pojmů:

Přeprava finančních hotovostí a cenností

Činnost, při níž společnost přebírá na základě smluvního vztahu odpovědnost za přepravovanou zásilku v rozsahu pojištění odpovědnosti za věci užívané a převzaté. K provedení této činnosti společnost poskytne ozbrojený doprovod a vozidla i zavazadla pro přepravu.

Přepravní skupina

Nezbytně nutný počet zaměstnanců společnosti pověřený provedením přepravy cenin a cenností.

Přepravní vozidlo

Automobil, ve kterém jsou přepravovány ceniny a cennosti. Jeho karoserie musí být v uzavřeném provedení a u přeprav kdy hodnota přepravované zásilky přesáhne 2.000.000 Kč, musí být boční okna tohoto automobilu opatřena bezpečnostní fólií. V případě jedou-li vozidla při přepravě v koloně, jede toto vozidlo vždy jako první.

Doprovodné vozidlo

Automobil, kterým je přepravována osádka provádějící zajištění přepravního vozidla. Je nařízeno u přeprav kdy hodnota přepravované zásilky přesáhne 2.000.000 Kč. V případě jedou-li vozidla při přepravě v koloně, jede toto vozidlo vždy jako druhé

Zavazadlo pro přepravu finančních hotovostí

Kufřík vybavený zařízením pro znehodnocení obsahu – barvicím modulem. Toto zařízení musí být spustitelné vytržením pojistky propojené řetízkem s rychloupínacím náramkem upnutým na zápěstí nosiče zavazadla.

Pověřená osoba objednatele přepravy

Osoba určená odpovědnou osobou objednatele přepravy k zajištění úkonů souvisejících s přepravou (výběr nebo vklad hotovosti v peněžním ústavu objednatele přepravy) – zpravidla pokladník.

Nosič zavazadla

Pověřená osoba objednatele přepravy, případně některý z členů přepravní skupiny. Plní-li funkci nosiče zavazadla člen přepravní skupiny a zavazadlo není zapečetěno, musí mít pověřená osoba objednatele přepravy o stavu zavazadla neustále přehled

Ozbrojený doprovod

Člen přepravní skupiny ozbrojený krátkou kulovou zbraní.

3. Subjekty a předmět přepravy cenin a cenností

Instituce provádějící přepravu cenin a cenností:

Státní tiskárna cenin, mincovny, spořitelny a banky, Státní pošta, České dráhy, obchodní domy a supermarkety, velkoobchod a maloobchod, turistická centra a hotely, čerpací stanice, letiště, velké průmyslové podniky, podniky zpracovávající ušlechtilé kovy a drahokamy, výrobci vysoce hodnotného zboží případně další.

Obsahem přepravovaných zásilek rozumíme:

- Hotovosti (papírové peníze a mince),
- cenné papíry (úřední listiny, akcie, depozitní listiny),
- ceniny (známky, kolky),
- ušlechtilé kovy a drahokamy, šperky, kožichy, kůže,
- obrazy, věci vysoké umělecké hodnoty, muzeální hodnoty,
- historické nálezy (poklady),
- nosiče dat s informacemi, plány (obchodní, průmyslové, technické),
- vědecké hodnoty, výsledky výzkumu a další.

Druhy přeprav cenných zásilek

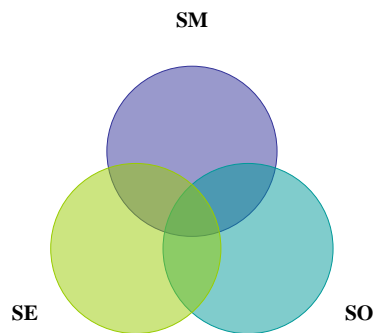
- Přeprava pomocí posílů (tzv. kurýrů),
- přeprava běžným osobním nebo dodávkovým vozidlem,
- přeprava zvláštním vozidlem,

- přeprava částečně pancéřovaným vozidlem,
- přeprava plně pancéřovaným vozidlem.

4. Bezpečnostní řízení

Teorie bezpečnostního řízení

Při zabezpečení ochrany předmětů a objektů se používají různé zabezpečovací prvky a jejich vztahy u všech oblastí, aby se uplatnily jak preventivní opatření, tak i zábranné prostředky a dále prostředky signalizace nežádoucích jevů. Při použití těchto prvků samostatně by nebylo dosaženo požadovaného stupně zabezpečení, jak je zobrazeno na grafu č. 1.

Graf č. 1 Optimální bezpečnost

Strukturu bezpečnostního systému tvoří:

- mechanické zábranné systémy (SM) – tyto systémy mají za úkol ztížit nebo prakticky znemožnit proniknutí pachatele do oblasti střeženého zájmu,
- signalizační a monitorovací systémy (SE) – hlavním posláním těchto systémů je registrace a předání informace o tom, zda došlo k napadení chráněného objektu. V kladném případě zjišťují způsob a místo napadení objektu a následně předá tuto informaci do řídicího centra,
- systémy organizačních opatření a ostražky (SO) – tyto systémy přebírají informace o tom, že došlo k napadení objektu. Dále vyhodnotí vzniklý nestabilní stav a přijímá odpovídající opatření vedoucí k uvedení celého integrovaného bezpečnostního systému do rovnovážného stavu před napadením objektu.

Bezpečnostní rizika transportu a předmětové ochrany cenin a cenností

Při zabezpečování přepravy cenin a cenností je třeba si uvědomit, že na prvním místě je třeba chránit především zdraví a život osob vykonávající transport a personál nacházející se v objektech, kde jsou uchovávány ceniny a cennosti.

Předmět ochrany

Ceninami se rozumí poštovní známky, kolky, losy, jízdenky a kupóny městské hromadné dopravy, dobíjecí kupóny do mobilních telefonů, dálniční známky, stravenky apod. Kromě samotných cenin je třeba také zabezpečit také ochranu jiných cenností, které jsou předmětem rizika. Mezi další cennosti patří například: hotovosti (papírové peníze a mince), cenné papíry (úřední listiny, akcie, depozitní listy apod.), ušlechtilé kovy, drahokamy, vysoce hodnotné šperky, obrazy, plány (obchodní, průmyslové, technické), nosiče dat, historické nálezy, poklady (např. chrámové poklady), sběratelské hodnoty (poštovní známky, mince), hodnoty umělecké a vědecké (např. pro výstavy), hodnoty muzeální, galerijní apod.

Bezpečnostní politika

Bezpečnostní politika je souhrn organizačních a řídicích opatření, norem a pravidel, jejichž smyslem je vyhodnotit informace o aktivitách a ostatní související fakta. Jde o ohrožení organizace, stanovení rizik a návrhy na ochranu organizace v oblasti technických, technologických, organizačních a personálních opatření. Bezpečnostní politika obsahuje souhrn odpovědí na tři základní otázky týkající se bezpečnosti:

- co má organizace v oblasti bezpečnosti činit a z jakého důvodu,
- jakých cílů v oblasti bezpečnosti chce dosáhnout,
- jak bude řídit jednotlivé podnikové činnosti a jaká provede opatření pro dosažení stanovených cílů.

Bezpečnostní analýza

Při samotném transportu cenin a cenností také při jejich uchovávání v objektech hrozí řada bezpečnostních rizik. Chceme-li tato bezpečnostní rizika omezit, ale zejména těmto rizikům a jejich případným následkům předcházet, musíme nejdříve provést analýzu příčin jejich vzniku a podmínek, za kterých k těmto příčinám dochází. Dále musíme odhadnout jejich případné další působení do budoucna, pokud nejsme schopni tato rizika zcela odstranit.

Analýzu můžeme charakterizovat jako metodu poznání, jejíž podstatou je postupné rozčlenění celku na jednotlivé části a studium těchto částí a jejich vzájemných vztahů. Aby analýza splnila svůj cíl, je nutné odhalit právě vzájemné vztahy mezi jednotlivými částmi, mechanismy a zákonitosti jejich vzájemného fungování. Proces, který toto umožní, se nazývá

syntéza. Jde o proces, při kterém jsou jednotlivé části jakoby skládány zpět do celku, avšak za účelem pochopení vzájemných vazeb mezi jednotlivými částmi navzájem a mezi jednotlivými částmi a celkem. Je třeba si uvědomit, že samotná bezpečnostní analýza je nezbytná pro stanovení konkrétních opatření, která jsou nezbytná k dosažení předem stanoveného cíle definovaného bezpečnostní politikou. Zde musíme bezpečnost chápat jako určitý celek-systém, který je vytvořen za účelem dosažení konkrétního cíle.

Pro bezpečnostní analýzu obecně nebyly zpracovány žádné obecně platné postupy a techniky nebo mezinárodní standardy. Přesto lze k vlastnímu provádění bezpečnostní analýzy využít řady metod a technik z jiných oblastí. Jde zejména o oblasti ekonomiky a financí. Mezi techniky a metody použitelné při provádění bezpečnostní analýzy organizace můžeme zařadit například:

Analýzu SWOT, analýzu SWOT¹⁰ používá řada organizací při formulování strategického plánu organizace. Název metody vznikl akronymem odvozeným z prvních písmen anglických slov Strength (přednosti = silné stránky), Weakness (nedostatky = slabé stránky), Opportunities (příležitosti) a Threats (hrozby) a obsahuje informaci o předmětu analyzování. Tato metoda vychází z předpokladu, že cesta k dosažení strategického úspěchu organizace je závislá na maximalizaci jejích předností a příležitostí a na minimalizaci jejích nedostatků a hrozeb. Předmětem analýzy bude stav její bezpečnosti jako celku.

Analýzu PEST, získala název složením z počátečních písmen čtyř slov, která charakterizují předmět její analýzy. Jedná se o Politiku, Ekonomiku, Sociální oblast a Technologii. Aplikací této metody musíme zúžit záběr zkoumání pouze na ty události a trendy v uvedených oblastech, které mají význam pro zabezpečení organizace.

Paretovu analýzu, jde o nejznámější kvantitativní techniku, kterou management běžně při analyzování příčin, jež stojí za důsledky, používá. Její výhoda spočívá v jednoduchosti, se kterou jí lze používat a aplikovat na zkoumaný problém, její zaměření na vztah mezi příčinou a následkem a schopnost vyjádřit tyto vztahy v kvantifikované podobě. Její cenný přínos je v tom, že nám ukáže, kam zaměřit naši pozornost.

Analýzu stupně ohrožení, tato metoda se využívá v oblasti krizového managementu. Cílem je zjistit, jaká je pravděpodobnost, že nastane určitá krize a jaké budou její následky, když skutečně nastane.

Důležitou součástí bezpečnostní analýzy je provedení analýzy rizik. Bez této analýzy by bezpečnostní analýza nebyla kompletní ani použitelná. Analýza rizik nám musí odpovědět na tři základní otázky:

- jaká rizika nebo hrozby mohou nastat,
- jaká je pravděpodobnost vzniku rizik a bezpečnostních konfliktů,
- jaké budou následky, když bezpečnostní konflikt nastane.

Odpovědi na tyto otázky nám pomohou při rozhodování, jakých opatření použít, aby bylo dosaženo plánovaného cíle.

Druhy rizik

- Rizika environmentální - patří zde záplavy, blesky, zemětřesení, pády kosmických těles, dopravní a průmyslové havárie.
- Rizika způsobená závadou technického charakteru - jedná se zejména o únik nebezpečných látek, nebezpečné předměty, přerušení dodávky vody, elektrické energie, poškození technických zařízení, ztráta dat, selhání bezpečnostních prostředků.
- Rizika související s násilnými činy – zde patří bombový útok, falšování, vloupání žhářství, ekonomická špionáž, přepadení, únosy a rukojmí, vydírání, podvody, sabotáž.
- Rizika sociální – zahrnují selhání lidského faktoru, úrazy, stávky personálu, občanské nepokoje, terorismus, vojenský konflikt.
- Rizika systémově procesní – patří zde nedostatky v řízení a plánování, slabé kontrolní mechanismy, neefektivní využití nových technologií, špatná personální politika, systémové chyby, ztráta důvěry, ztráta klíčových zaměstnanců, únik informací.

Během transportu cenin a cenností může dojít k poškození, zničení nebo pohřešování cenin a cenností vzniklých v důsledku:

- nehody dopravního prostředku,
- loupeže, krádeže
- požáru nebo průvodních jevů požáru,
- výbuchu, úderu blesku,
- zemětřesení.

Mezi nejčastější rizika, ke kterým dochází, jsou nehody

- dopravních prostředků,
- krádeže,

- loupeže.

5. Zabezpečení transportu cenin a cenností

Pro kompletní ochranu objektů a předmětů se používá zabezpečovací systém. Ten je tvořený kombinací všech čtyř základních druhů ochrany objektu a musí vždy stát mezi nebezpečím, vůči kterým je zaměřen, a příslušnými chráněnými zájmy. Z našeho pohledu budeme chápat danou problematiku pouze jako ochranu před kriminalitou a požáry. Zabezpečovací systém tvoří čtyři základní druhy ochrany:

- klasická ochrana,
- fyzická ochrana,
- režimová ochrana,
- technická ochrana.

5.1 Klasická ochrana

Klasická ochrana tvoří základ každého zabezpečovacího systému. Jde o nejstarší typ ochrany a spočívá v zajištění objektu pomocí různých mechanických zařízení, které jej mohou spolehlivě uchránit. Jedná se o vytvoření různých zábran, které znemožní odcizení předmětů, zařízení, nebo vytvářejí překážky, které pachateli ztíží dosažení jeho cíle. Klasickou ochranu objektu v širším pojetí tvoří především zdi, střechy, podlahy, okna a dveře objektů. V užším pojetí jsou to mechanické zábranné prostředky, mezi které patří bezpečnostní uzamykací systémy, mříže, bezpečnostní fólie, bezpečnostní tvrzená a vrstvená skla, trezory a bezpečnostní schránky. Mechanické zabezpečovací prvky posuzujeme podle doby, po kterou jsou schopny odolávat napadení pachatele, než dojde k překonání.

Klasickou ochranu rozdělujeme na:

- Obvodovou ochranu – tyto prostředky zajišťují bezpečnost vyhrazeného území a prostor kolem chráněného objektu. Jedná se o ploty, brány, vrata, turnikety atd.
- Plášťovou ochranu – tyto prostředky slouží zabránění nepovolanému přístupu do objektů. Jde především o různé typy dveří, okna, střechy, stěny, podlahy.
- Předmětovou ochranu – tyto prostředky slouží především k ochraně vybraných předmětů. Mohou být přenosné nebo nepřenosné. Patří zde trezory, pancéřové peněžní trezory, ohnivzdorné skříně, ocelové schránky.

5.2 Fyzická ochrana

Jde o soubor činností způsobilé osoby pověřené ostrahou a jejím hlavním úkolem je zabezpečení ochrany majetku a osob, bezpečnost střežených objektů a veřejný pořádek. Tato činnost slouží také k zabránění trestné a jiné protiprávní činnosti. Fyzickou ochranu lze realizovat prostřednictvím soukromé bezpečnostní služby, vlastní ochranné služby organizací a Policie České Republiky.

Fyzická ochrana zahrnuje:

- Ochranu a ostrahu přepravy finančních hotovostí a zbraní.
- Ochranu a ostrahu majetku na místech veřejnosti přístupných i nepřístupných.
- Ochranu a ostrahu osob.
- Zajištění výjezdů a zásahů při poplachu prostřednictvím pultu centralizované ochrany.
- Zajištění pořadatelské služby na místech veřejných shromáždění a akcí.

Hlavní úkoly ostrahy jsou:

- Kontrolní a propustková služba – slouží k zabránění vstupu a výstupu nežádoucích osob a vozidel, vynášení materiálu.
- Střežení objektů a prostor strážní službou – jedná se o pevná, pohyblivá nebo pochůzková stanoviště.
- Kontrolní činnost – používá se v zabránění rozkrádání a ničení majetku, při protipožární a jiné ochraně majetku.
- Realizace bezpečnostních opatření v objektu či prostoru.
- Realizace zásahu při mimořádných událostech nebo na základě signálu o narušení ochrany objektu – průnik pachatele, požár, povodeň, výbuch.
- Zadržení pachatele, hlásná služba.
- Zajištění dalších zájmů – havarijní služby apod.

Fyzická ochrana při transportu cenin

Pro doprovod peněžních hotovostí a jiných přepravovaných hodnot se doporučuje zpravidla následující zabezpečení:

- při hodnotě do 500 000 Kč jeden ozbrojený pracovník,
- při hodnotě do 1 milionu Kč dva ozbrojené pracovníci,

- při hodnotě do 5 milionu tři ozbrojení pracovníci,
- do 10 milionů čtyři ozbrojení pracovníci,
- nad 10 milionů 4 i více ozbrojených pracovníků, a případně spolupráce s příslušným ředitelstvím Policie ČR.

Transport cenin za asistence Policie ČR

V případě přepravy peněz v hotovosti nebo jiných cenností o hodnotě vyšší než 10 milionů korun, je vhodné, aby zodpovědný pracovník firmy požádal o spolupráci místně příslušné okresní ředitelství Policie ČR. Potom bývá transport nejčastěji zajištěn čtyřmi vozidly soukromé bezpečnostní služby a dále rozšířen o dva policejní vozy s výstražnou signalizací. Opodstatněnost takového počtu vozidel tkví, mimo jiné, v zajištění hladkého průjezdu a odstrašení potenciálních pachatelů.

Soukromě bezpečnostní ochranný doprovod

Tento doprovod je formou soukromé bezpečnostní činnosti, jejímž úkolem je zajišťování ochrany majetku a osob při jejich převozech. Jedná se o specifickou formu kontrolní činnosti, jež má zajišťovat ochranu před nebezpečím. Dále má za cíl za použití obranných zákroků uskutečněných v souladu se zákonem zabezpečit, aby nedošlo k ohrožení či porušení bezpečnosti přepravovaného majetku či osob.

Prostředky soukromých bezpečnostních činností

Pracovníci soukromých bezpečnostních služeb využívají při výkonu bezpečnostních činností různé prostředky, které můžeme rozdělit na:

- obranné prostředky,
- dopravní prostředky,
- výstroj a výzbroj pracovníků soukromých bezpečnostních služeb, prostředky spojení.

Obranné prostředky

Použití obranných prostředků je možné pouze v souladu s ustanovením § 13 trestního zákona o nutné obraně a § 14 trestního zákona o krajní nouzi a na základě § 76 odst. 2 trestního řádu o omezení osobní svobody zadržením či předvedením. Při použití obranných

prostředků musí být vždy splněny všechny požadované znaky nutné obrany nebo krajní nouze.

Mezi obranné prostředky patří:

- Zbraně a střelivo.
- Další prostředky, které napomáhají v obraně:
 - distanční tyč, může být také v provedení se slzným plynem, nebo s elektrickým výbojovým šokem
 - plynové, slzné a pepřové spreje, zobrazené jsou na obr. 2
 - pouta

Obr. 2 Aerosolový obranný sprej

- Prostředky napomáhající k ochraně majetku a osob
 - mechanické zábrany, bezpečnostní fólie, speciální zámkové systémy a pancéřové dveře,
 - elektrické zabezpečovací systémy,
 - optické elektronické systémy využívané pro pozorování a dohled, patří zde videokamery, zařízení pro noční vidění apod.

Dopravní prostředky

Pro přepravu cenností velkých hodnot se využívají tzv. opancéřované vozy, zobrazené na obr. 3. Ve většině případů se jedná o přestavbu užitkových a osobních automobilů klasické konstrukce na bezpečnostní speciály. Některá vozidla vypadají jako obyčejné dodávky, jiné jdou poznat na první pohled. Používají se oba typy, podle toho zda agentura požaduje, aby bylo vozidlo nenápadné, nebo evidentně opancéřované, aby budilo respekt. Vnitřní uspořádání prostoru je rozděleno na několik sekcí, které jsou vzájemně odděleny, např.

pancéřovou přepážkou. Přední část je určena řidiči a spolujezdci, v zadní části je uložen náklad, který hlídá další pracovník. Vozidlo je opatřeno zvláštním elektronickým a mechanickým systémem, který dovolí otevřít jen jedny dveře. Pro výkon soukromé bezpečnostní činnosti je potřebné, aby vozidla byla vybavena radiospojením. Na střeše je umístěno viditelné znamení pro vrtulník. Jsou to zpravidla dva spojené kruhy nebo běžné číslování velkou číslicí. Toto označení poskytuje možnost identifikace vozidla v případě, že je vozidlo použito pachateli k útěku.

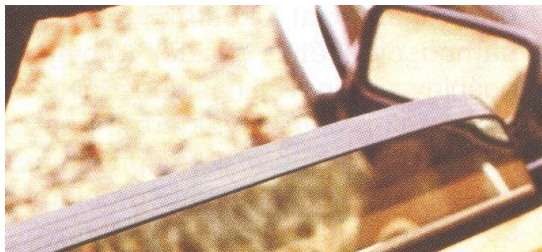
S růstem technického pokroku lze bezpečnost vozidel pro přepravu peněz a cenností zvýšit využitím satelitního systému pro určení polohy vozidel, tzv. GPS (Global Positioning System). Tento systém umožňuje analyzovat trasu vozidla a nepřetržitě zaznamenává nejen polohu vozidla, ale i rychlost vozidla.

Obr. 3 Peněžní transportér Mercedes Benz 110 D Vito

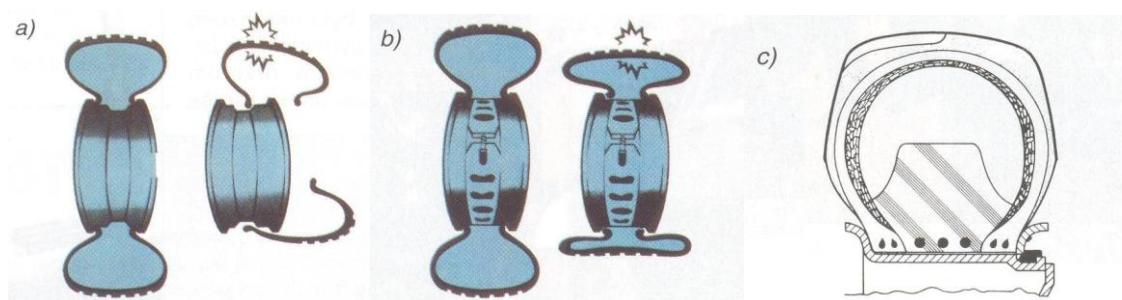
Při přestavbě obyčejného automobilu na pancéřový speciál se na prvním místě zabezpečuje zvýšení odolnosti karoserie, která musí odolat střelám různých kalibrů a výbušninám. Nejčastěji se karosérie zpevňuje obalením pancéřem, což je plášť z vysoce legované oceli tlustý i několik centimetrů. Ten je potom doplněn zvláštními slitinami nebo speciálními syntetickými a keramickými hmotami, jako je například kevlar. Balistická ocel se používá hlavně u kabiny řidiče, prostoru eskorty, čela vozidla, dveří, vnitřních přepážek a krytu pedálů. Manganovou ocelí se pak pancéřují zadní a boční stěny, podlahy a střechy prostoru pro přepravu peněz.

Dále je zapotřebí vyměnit obyčejné sklo za polykarbonátové lepené ochranné sklo, což je neprůstřelná umělá hmota. Sklo, zobrazené na obr. 4, se může při zásahu roztrítit, ale nesmí propustit střely z pistole, pušky či samopalů.

Obr. 4 Namontované neprůstřelné sklo

Dalším zranitelným místem jsou pneumatiky. Nejčastěji se používají dva typy úpravy disků a to značky TYLOCK a WHEEL RIM. Druhy úprav jsou zobrazeny na obr. 5. Úprava TYLOCK přímo zabraňuje vyzutí pneumatiky, takže je možno po průstřelu pneumatiky dojet až 50km. Úprava WHEEL RIM, zobrazena na obr. 6, je metoda, kdy se na disk připevní vnitřní obruče a při poškození pneumatiky dojede auto na prázdné pneumatice vyztužené obručí.

Obr. 5 a) bez úpravy, b) systém vnitřního pásu TY LOCK, c) systém vnitřní obruče WHEEL RIM

Obr. 6 Úprava pneumatiky WHEEL RIM

Nesmí se zapomenout také na posílení tlumičů a přidání speciálních pružin, kvůli zvýšení hmotnosti v důsledku opancérování.

Mezi další nezbytné úpravy vozidla patří také dodatečné zakrytí dveří pro zabránění šikmého průstřelu spárou dveří, bezpečnostní západky pro uzavření dveří, zakryté střílny a boční hledí, protipožární hasící systém, dorozumívací zařízení a také zesílené přední a zadní nárazníky.

Dále je možno vozidlo vybavit ocelovými zástěrkami zadních kol a zadýmovacím zařízením, které se nejčastěji používá tak, že vhodná tekutina (např. olej) je vstřikována do speciálního spalovacího systému vyvedeného do výfuku. Hustý oblak kouře pak znemožňuje pronásledování jiným autem.

Výstroj a výzbroj pracovníků soukromých bezpečnostních služeb

Nezbytnou součástí potřebných věcí pro výkon soukromých bezpečnostních činností každého pracovníka je jeho výstroj a výzbroj. Ty jsou zobrazeny na obr. 7.

Obr. 7 Výstroj a výzbroj při přepravě cenností

Výstroj

Hlavní součástí výstroje je stejnokroj soukromé bezpečnostní služby. Ten nesmí být zaměnitelný se stejnokrojem Policie ČR, Armády ČR a dalších ozbrojených složek. Stejnokroj bývá opatřen výšivkou s logem a názvem bezpečnostní agentury. Dále musí být na přední levé prsní straně opatřen visačkou průkazu soukromé bezpečnostní služby. Tento

průkaz musí obsahovat název soukromé bezpečnostní agentury, plné jméno pracovníka a fotografii pracovníka.

Výzbroj

K výzbroji pracovníka SBS patří :

- opasek
- další součásti výzbroje podle charakteru služby a z toho odvozených potřeb o věcné bezpečnostní prostředky jako je neprůstřelná vesta, která chrání pracovníky soukromých bezpečnostních služeb před projektily ze střelných zbraní a v některých případech i proti bodným zbraním, ochranná přilba, ochranné masky
- zbraň, kterou je možno pracovníkům soukromé bezpečnostní služby vydávat pouze za splnění podmínek:
 - je-li to vzhledem k výkonu služby nezbytné,
 - má-li příslušný pracovní řádné oprávnění pro nošení zbraně,
 - byl-li pracovník vyškolen a zacvičen v nošení a používání zbraně,
 - absolvoval-li ostré školní střelby.

O vydávání zbraní a jiných bezpečnostních prostředků musí být vedena evidence, kde je zřejmé, kdy a komu byly prostředky zapůjčeny a kdy byly vráceny. Dále musí být vedena evidence o použití těchto obranných prostředků.

Prostředky spojení

Pro výkon bezpečnostních činností je nezbytné kvalitní spojení, které umožňuje řádné řízení výkonu služby. Mezi prostředky spojení užívané v soukromé bezpečnostní službě patří:

- telefonní a faxová spojení
- radiové spojení, které se dělí na:
 - radiové spojení v občanském frekvenčním pásmu,
 - radiové spojení v profesionálním frekvenčním pásmu.

Při používání radiospojení se musí dodržovat stanovené zásady provozu a je nutné, aby pracovníci, kteří používají radiospojení byli proškoleni a vycvičeni v radioprovozu. U soukromé bezpečnostní služby, kde se provádí radioprovoz, musí být vyškolen a radiokomunikacím nahlášen vyškolený odpovědný radiooperátor.

Každý provozovatel radiospojení je povinen dodržovat telekomunikační tajemství a zachovávat mlčenlivost o zprávách a o skutečnostech s nimi souvisejících. Kdo náhodou vyslechne zprávu, která mu není osobně určena, je povinen zachovat mlčenlivost o jejím obsahu i o jménech korespondujících stran.

5.3 Režimová ochrana

Režimovou ochranu tvoří soubor administrativně-organizačních a věcných opatření, které směřují k zajištění bezporuchového fungování celého zabezpečovacího systému. Režimová opatření lze rozdělit na:

- vnější,
- vnitřní.

Vnější režimová opatření

Týkají se především vstupních a výstupních podmínek chráněného objektu, to znamená prostorů, kterými se vozidla i osoby dostávají do objektu a kudy jej opouštějí. Vnější režimová opatření přesně stanoví kde, kdy, jak a s čím se smí nebo nesmí do objektu vstupovat.

Vnitřní režimová opatření

Týkají se hlavně dodržováním následujících směrnic:

- omezení pohybu osob a vozidel jen na určité oblasti nebo okruhy podniku,
- zvláštního režimu, který se dodržuje na vnitřní straně vnějšího ohrazení, dále je to zajištění osvětlení, vytvoření druhého vnitřního oplocení, které umožní do vnitřního prostoru oplocení vpouštět psy a vytvoření režimu strážních věží s fyzickou ostrahou,
- režimu pohybu materiálu,
- skladových režimů, které určují způsob jakým bude přijímán a vydáván materiál a řady dalších opatření,
- režimu manipulace s klíči, identifikačními prostředky a médii, které se používají pro systémy zabezpečení vstupů, kterým se určuje systém a způsob označování, odevzdávání a přidělování klíčů, jejich úschovy a evidence, uložení duplikátů a způsob jejich použití.

Režimová ochrana při transportu cenin a cenností

Při soukromě bezpečnostním ochranném doprovodu je třeba dodržovat určité zásady, aby bylo minimalizováno riziko případného napadení a ohrožení jak přepravovaného majetku, tak i osob. Nejslabším článkem převozu cenin v automobilech je jejich nakládání a vykládání. Hraje zde velkou roli lidský činitel. Agentury považují za rozhodující postupy, kterými se brání proti úniku informací již ve fázi plánování a organizace transportu. Dobře vyškolený a vycvičený doprovod musí postupovat podle přesně stanovených pravidel. Jedná se o následující pravidla:

- hlavní prioritou je život a zdraví pracovníků zajišťujících ozbrojený ochranný doprovod. V případě požáru, napadení nebo havárie přepravního vozidla vedoucí doprovodu rozhoduje nejprve o záchraně lidských životů a až následně o ochraně přepravované zásilky,
- přepravovat je možné pouze zásilky, které jsou pojištěné do výše pojištění a za podmínek stanovených pojistnou smlouvou,
- musí dojít k utajení veškerých informací týkajících se přepravy majetku. Pokud by došlo k úniku informací, mohli by toho zneužít potencionální útočníci a na základě těchto informací by mohli provést loupežné přepadení,
- výkonný ředitel soukromé bezpečnostní agentury určuje okruh pracovníků, kteří mohou přepravu provádět,
- za přípravu přepravy a splnění přepravního úkolu a za bezpečnost přepravované zásilky zodpovídá vedoucí doprovodu,
- přeprav zásilek se provádí pokud možno za denního světla,
- vozidlem, v němž je prováděna přeprava hodnot, nesmějí být přepravovány jiné osoby ani jiný materiál,
- při organizaci přepravy je třeba vyloučit stereotyp a šablonovitost, je třeba měnit v nepravidelných intervalech plán přepravních časů a stanovených tras,
- trasa zvolená pro přepravu by měla odpovídat bezpečnostním požadavkům a měla by být předem prověřena, trasu určuje výkonný ředitel soukromé bezpečnostní agentury nebo vedoucí doprovodu,
- během přepravy nesmí vozidlo bezdůvodně zastavit. Osádka nesmí vozidlo opouštět a při nuceném zastavení musí doprovod provést nezbytná opatření k ochraně přepravovaných hodnot,
- při jízdě na komunikaci je řidič vozidla povinen dodržovat pravidla silničního provozu, porušení těchto pravidel je přípustné jen v případech krajní nouze,
- pracovníci zařazení k přepravě musí ovládat taktické zásady ochrany a obrany přepravovaných zásilek s využitím zbraní a ostatních věcných obranných prostředků, při jejich použití musí vždy dodržovat platnou právní úpravu,
- vedoucí doprovodu a řidič vozidla musí znát hlavní silniční síť a dále také náhradní přepravní trasy v oblasti své působnosti,

- každé zastavení vozidla na trase je situací příznivou pro jeho napadení, zejména zastavení vynucené vnějšími okolnostmi musí vyvolat zvýšenou ostražitost a eventuelně i odpovídající reakci přepravní skupiny,
- pro zmatení případných útočníků se využívá tzv. falešných vozidel, z místa naložení nákladu vyjedou dvě nebo tři vozidla, každé jinou trasou. Skutečný náklad však veze pouze jedno z vozidel,
- při zastavení vozidla silniční kontrolou Policie ČR, osádka vozidla nevystupuje, řidič si ověří přes dispečink, zda je silniční kontrola skutečná, nahlásí místo, kde je prováděna kontrola, úřední SPZ policejního vozidla a služební číslo kontrolujícího policisty, dispečer tyto údaje ověří na příslušném policejním ředitelství nebo služebně a nechá si skutečnost silniční kontroly potvrdit, teprve poté je možno z vozidla vystoupit,
- u přeprav s vysokou hodnotou je vhodné předem dojednat spolupráci s Policií České republiky.

5.4 Technická ochrana

Tento typ ochrany se používá především jako hlavní podpora klasické ochrany a také maximálně zefektivňuje fyzickou ochranu. Technická ochrana není sama o sobě ochranou v pravém slova smyslu, ale má směrem k pachateli bezprostředně jen preventivní účinek. Prostředky technické ochrany jsou označovány jako elektrické zabezpečovací systémy a jejich parametry a podmínky jsou formulovány v ČSN EN 50131-1 Poplachové systémy – Elektrické zabezpečovací systémy – Část 1: Všeobecné požadavky. Elektrický zabezpečovací systém (dále jen EZS) je soubor prvků schopných dálkově opticky a/nebo akusticky signalizovat na určeném místě přítomnost, vstup nebo pokus o vstup narušitele do střežených objektů nebo prostorů. Každý EZS se skládá z několika základních prvků, které plní své specifické funkce a v souhrnu vytvářejí tzv. zabezpečovací řetězec. Patří sem:

- čidlo - je to zařízení bezprostředně reagující na fyzikální změny, související s narušením střeženého objektu či prostoru nebo na nežádoucí manipulaci se střeženým předmětem,
- ústředna - přijímá a zpracovává informace z čidel podle stanoveného programu a požadovaným způsobem je vykonává, také umožňuje ovládání a indikaci zabezpečovacího systému a zajišťuje jeho napájení,
- přenosové prostředky zajišťují přenos z ústředny do místa signalizace, případně opačným směrem,

- signalizační zařízení zajišťuje převedení předané informace na vhodný signál,
- doplňková zařízení usnadňují ovládání systému nebo slouží k realizaci některých speciálních funkcí.

Elektrické zabezpečovací systémy předmětové ochrany cenin

EZS předmětové ochrany se využívají především ke střežení cenných, volně stojících, samostatně nebo skupinově umístěných předmětů (obrazy, skříně, trezory apod.) Prvky předmětové ochrany umožňují trvalé střežení cenností i v době, kdy jsou ostatní elektronické zabezpečovací systémy vypnuty z důvodu provozu v zájmovém prostoru.

Dle normy ČSN EN 50131-1 Poplachové systémy se systémy elektrické zabezpečovací signalizace rozdělují do 4 stupňů:

- Stupeň 1: Nízké riziko (rodinné domky, garáže, kiosky).
- Stupeň 2: Nízké až střední riziko (obchodní domy, prodejny, sklady spotřebního zboží).
- Stupeň 3: Střední až vysoké riziko (banky, sklady zbraní, opiátů).
- Stupeň 4: Vysoké riziko (jader.elektrárny, sklady výbušnin, velké galerie).

Při ochraně se používají čidla: kontaktní, kapacitní, tlaková, akustická, bariérová, trezorová, na ochranu uměleckých předmětů.

- Kontaktní čidla se využívají při ochraně předmětů v kategorii nízkých rizik. Používají se:
 - Tlakové kontakty – jsou založeny na principu nášlapných mikrospínačů, přičemž klidový stav je při trvalém stlačení. Používají se v oblastech, kde je třeba reagovat na možnost zvednutí chráněného předmětu.
 - Tahové kontakty – jsou konstruovány jako kombinace dvou kontaktních prvků. Skládá se ze dvou kontaktů a tažného lanka nebo drátu, který reaguje na změnu předem nastaveného napětí v tahu. Změna tahového napětí způsobí sepnutí jednoho nebo druhého kontaktu. Tato čidla se již v dnešní době téměř nevyužívají a bývají nahrazovány účinnějšími čidly, které signalizují již pouhé přiblížení k předmětu.
 - Mikrospínače – jsou to miniaturní přepínače a je možné je využít k indikaci manipulace s předmětem.
 - Magnetické kontakty – používají se především k zabezpečení obrazů zobrazeny jsou na obr. 8 a pracují na principu jazýčkového kontaktu, spínaného magnetickým polem permanentního magnetu. Při umístění jazýčkového kontaktu do dostatečně silného magnetického pole jazýčky se zmagnetizují a jazýčky se přitáhnou a spojí. Oddálíme-li magnet dojde k vrácení jazýčků do původní polohy a dojde k vyhlášení poplachu.

Obr. 8 Magnetické kontakty

- Kapacitní čidla jsou určena k indikaci přiblížení se k chráněnému předmětu nebo jeho doteku. Užívají se k ochraně obrazů, volně stojících předmětů, kovových i nekovových skříní. Čidlo je konstruováno jako deskový kondenzátor, jehož jedna elektroda je tvořena kovovou částí hlídaného předmětu a druhou elektrodu tvoří zem. Čidlo využívá elektrických vlastností kondenzátoru. Dielektrikem je v tomto případě vzduch, který má určitou dielektrickou konstantu. Vložíme-li do elektrostatického pole jakýkoliv předmět, změní se kapacita kondenzátoru. Změny kapacity jsou vyhodnocovány procesorem, který kompenzuje pomalé změny kapacity způsobené změnou vlhkosti a teploty. Při změně kapacity o předem stanovenou hodnotu dojde k vyhlášení poplachu.
- Tlaková akustická čidla se u předmětové ochrany využívají pro kategorii středních až vysokých rizik, pokud se umístí do dobře utěsněných vitrín. Infrazvuková čidla jsou v podstatě citlivé snímače a zesilovače akustických frekvencí řádu jednotek Hz, vznikajících při pohybu velkých ploch nebo při změně objemových charakteristik chráněného prostoru.
- Bariérová čidla reagují na narušení bariéry, která je vytvářena vyzářovací nebo snímací charakteristikou čidla. Lze zde zařadit:
 - Laserová čidla s charakteristikou záclony – pracují na principu infračervené reflexní širokouhlé záclony. Využívá fokusované laserové záření o vlnové délce cca 780nm vysílané z pravoúhlého okna na čelní straně čidla do tenké nepřerušované bariérové roviny ve tvaru záclony. Paprsky se odrážejí od samolepící reflexní pásky, umístěné na konci střežené plochy. Odražené laserové záření se na straně přijímače mění v elektrický signál. Ve vyhodnocovacím zařízení je signál porovnáván s referencí a v případě nadprahové odchylky je vyhlášen poplach.
 - Infračervené závory, bariéry a záclony – tyto zabezpečovací systémy, zobrazené na obr. 9, pracují na základě vysílání a přijímání infračerveného záření. Při přerušení paprsku vstupem narušitele je vyvolán poplach. Pomocí infračerveného záření je možno vytvořit závory, bariéry a záclony, kterými lze zabezpečit prostory, kde se nachází cenné předměty.

Obr. 9 Infrazávory

- Pasivní infračervená čidla s charakteristikou záclony – tyto čidla jsou aktivována pouze tangenciální složkou pohybu pachatele. Fyzikální princip spočívá v detekci spektra infračerveného záření, které vyzařuje narušitel. Těmito čidly je možno vytvořit záclony a zabezpečit tak prostor s cennými předměty.
- Aktivní infračervená čidla s charakteristikou záclony – čidla vysílají kódované infračervené paprsky a přijímají jejich odrazy. Signál se pak digitalizuje a vyhodnotí. Čidlo pracuje na principu porovnávání do paměti uložené reflexní struktury hlídaného prostoru se strukturou v době zapnutí čidla do aktivního stavu. I pomocí těchto čidel je možno vytvořit záclonu k zabezpečení prostorů s cennými předměty.
- Trezorové čidlo se používá k ochraně trezorů a trezorových místností a je zobrazeno na obr. 10. Nejčastěji se využívají tzv. trezorová seizmická čidla, která jsou schopna rozpoznat všechny způsoby napadení těchto objektů. Dokáží detekovat použití výbušnin, ručního mechanického náradí, běžného i speciálního elektrického rotačního náradí a tepelného náčiní. Problémy mohou nastat při průniku na bázi aktivního leptání vysokotlakou a vysokoteplotní kyselinou. Tato čidla pracují na základě selektivního vyhodnocení vlnění, které je způsobeno náradím a náčiním používaným k prolomení a násilnému vstupu do chráněných prostor.

Obr. 10 Trezorové čidlo

- Čidla na ochranu uměleckých předmětů slouží především ke střežení uměleckých předmětů jako jsou obrazy, gobelíny, tapisérie, sochy apod. umístěných v muzeích, galeriích a výstavních sáních. Tyto čidla umožňují trvale střežit předměty i v době běžného provozu. Nejčastěji se používají následující typy čidel:
 - Závěsová čidla – předmět je zavěšen tenkým nerezovým drátkem na hák zavěšeného čidla. Čidlo, zobrazené na obr. 11, vyhodnocuje změny síly působící na senzor a při překročení nastavené prahové hodnoty vyvolají poplach.

Obr. 11 Závěsová čidlo

- Polohová čidla – jsou to elektromagnetické kontaktní polohové čidla, která snímají pomocí pohyblivého praporku pohyb plátna obrazu a pokud se plátno přiblíží nebo oddálí z nastavené polohy, je tato změna vyhodnocena a je vyhlášen poplach. Čidlo je zobrazeno na obr. 12 a reaguje jak na pokus o sejmutí obrazu, vyříznutí plátna z obrazu tak i na pokus o vyřazení čidla z provozu. Velkou výhodou tohoto čidla jsou velmi malé rozměry a nejčastěji se používá k zabezpečení rozměrných obrazů u kterých nelze využít závěsová čidla.

Obr. 12 Polohové čidlo

- Váhová čidla – těmito čidly lze střežit např. sošky, číše, vázy, části nábytku apod. Váhové čidlo se umísťuje pod střežený předmět. Po připojení napájecího napětí k čidlu je zaznamenána hmotnost střeženého předmětu a dále je již vyhodnocována její změna.
- Optická čidla – používají se pro hlídání vzácných uměleckých předmětů. Pracují na principu bezkontaktního reflexního optického spojení, což je zárukou dlouhodobé spolehlivosti. Optická vlákna jsou vyrobena z ultra čistého skla, obaleného umělou pryskyřicí nebo plasty. Detekce pracuje následovně. Do zabezpečovací smyčky, vytvořené optickým vláknem, je z obou konců zaveden periodický signál a na vedení dojde k interferenci, která velmi citlivě zviditelní změny optických vlastností vlákna. Tyto změny v největší míře vyvolávají proměnlivá mechanická napětí v optickém vlákně, způsobená jeho mikroposuny. Vibrace jsou hlavní snímanou veličinou, která nese informaci o případném narušení.

6. Předmětová ochrana cenin a cenností v objektech

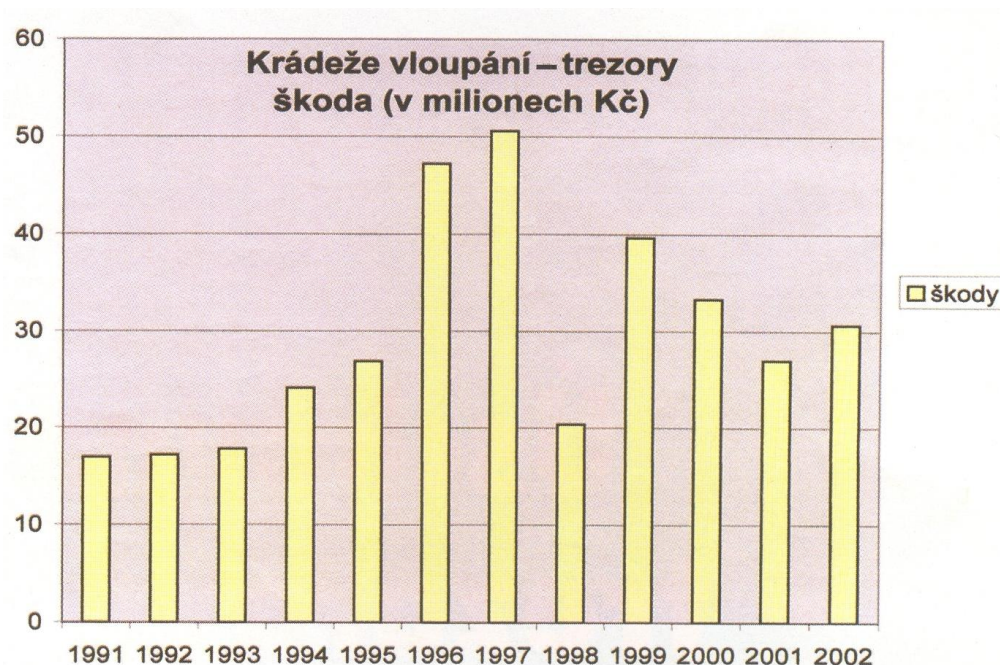
Pro bezpečnou úschovu cenností v objektech se používá tzv. předmětová ochrana. Tato ochrana má za úkol zabránit neoprávněným osobám v přístupu k chráněným předmětům. Dále má za úkol registrovat a předávat informace, pokud došlo k napadení objektu. Pro využití předmětové ochrany můžeme využít mechanické zábranné systémy.

Mechanické zábranné systémy předmětové ochrany cenin

Jedná se o úschovné objekty, které se využívají k zabránění přístupu k cennostem. Nejčastěji se využívá trezorů. Na grafu 13 jsou znázorněny počty krádeží a vloupání do trezoru v předcházejících letech. Trezory mohou být buď pevně zabudované do stěn místností nebo do jejich podlah. Další možností jsou trezory přemístitelné. Rozdělení úschovných objektů lze provést podle různých kritérií. Nejčastěji se používá rozdělení úschovných objektů podle účelu a konstrukce.

Dělíme je na:

- komorové trezory,
- komerční úschovné objekty.

Graf č. 13 Krádeže a vloupání – trezory

Komorové trezory

Jsou to bezpečnostní úschovné objekty, které chrání uložený obsah proti násilnému vniknutí a jejichž vnitřní rozměry v uzavřeném stavu jsou větší než 1 metr ve všech směrech. Jedná se o samostatné části stavebních objektů, které mají certifikovanou odolnost proti vniknutí. Jejich konstrukční řešení může být jako:

- Monolitické komorové trezory - vznikají přímo při výstavbě celého objektu uložením betonové směsi do speciální bezpečnostní výztuže, čímž vznikne požadovaný tvar, jaký má mít zřizovaný úschovný objekt.
- Panelové komorové trezory - montují se z příslušných panelových prvků.
- Kombinované komorové trezory - při výstavbě takových trezorů se používá kombinace předchozích stavebních technologií, čímž dojde k urychlení stavebního procesu.

Ploušťka zdí komorových trezorů se může lišit podle místa a účelu. Bezpečnost komorových trezorů je závislá na odolnosti všech jednotlivých částí bezpečnostní konstrukce pláště a dveří včetně zámků. Trezorové dveře slouží pro vstup do trezoru a jsou vybavené jedním nebo více zámků s vysokou bezpečností, závorovým mechanismem a zárubní. Vysoký stupeň ochrany tvoří kompaktní vrstva dveřní desky, která se skládá z různých odolných materiálů. Dveře mívají tloušťku 20-50cm a jejich hmotnost může dosahovat až více než 2000 kilogramů. Pro otevírání komorových trezorů se využívá více lidí, kvůli vzájemné kontrole, kdy každý vlastní jeden klíč.

Určitou podskupinou komorových trezorů jsou bezpečnostní schránky. Jedná se o systém, kdy banky nabízejí veřejnosti ukládání cenností za úplatek. Tyto bezpečnostní úložné schránky jsou uloženy uvnitř trezorových místností. Pro otevření schránky se využívá systém zdvojeného zámku, který má jeden klíčový otvor. Nejdříve zasune klíč pracovník banky pootočí s ním a vyjme jej. Pak klient zasune svůj klíč do stejného otvoru a operaci opakuje.

Komerční úschovné objekty

Do této skupiny patří zbývající úschovné objekty, kterými jsou

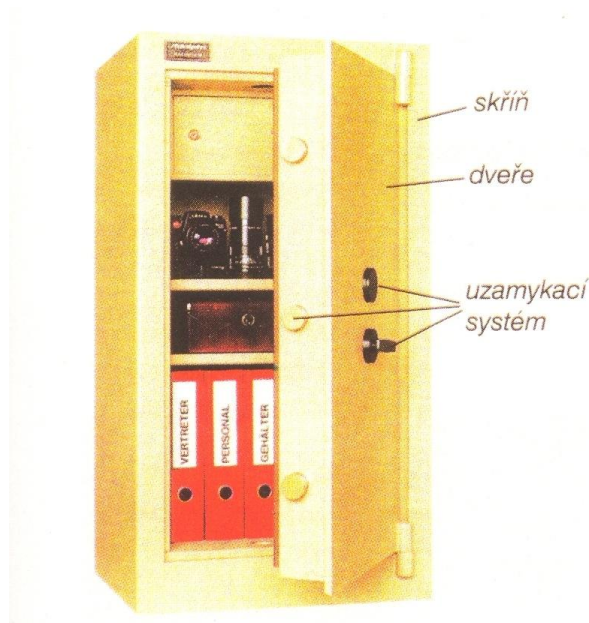
- Skříňové trezory.
- Ohnivzdorné skříně.
- Účelové trezory.
- Ocelové a kartotéční skříně.

- Příruční pokladničky a manipulační schránky.

Skříňové trezory

Jsou to úschovné objekty používané především v peněžnictví a bankovníctví. Chrání obsah proti vloupání a dále se vyznačuje tím, že mají alespoň jednu vnitřní stranu menší nebo rovnou délce 1 metr. Skříňové trezory se skládají ze tří základních částí jak je zobrazeno na obr. 14:

- skříň,
- dveří,
- uzamykacího systému.

Obr. 14 Základní části trezoru

Skříň

Trezorová skříň je tvořena dvouplášťovou konstrukcí o různých tloušťkách. Jednotlivé pláště bývají vyrobeny z oceli nebo speciálních slitin. Výplň mezi jednotlivými plášti může být různorodá a její tloušťka bývá od 80 do 150mm. Podle tloušťky stěn a podle technického vývoje můžeme výplně rozdělit do tří kategorií:

- I. kategorie - stěny jsou z ocelového plechu tloušťky 2 až 4mm. Mezera mezi plášti o tloušťce 80mm bývá vyplněna dusaným vysokopecním popelem, nebo jinou výplní jako je písek, keramika nebo sádra.

- II. kategorie – stěny jsou z tlustého pancéřového plechu tloušťky 5 až 10mm. Mezera mezi pláští je asi 90 až 130mm a je vyplněna betonem nebo železobetonem. Jedná se o nejběžnější vyráběný typ trezorů.
- III. kategorie – vnější stěny jsou z plechu tlustého 6 až 8mm a vnitřní stěny mají 3mm. Mezera mezi stěnami je 60 až 100mm a je vyplněna železobetonem s různou doplňkovou výztuží proti odvrtní, např. spirálová plochá pera. Druhou variantu tvoří výplňové hmoty na bázi RELASTANU, což je směs betonu, pryskyřice, korundu, rozřezaných pneumatik atd. Komponenty této výplně enormně zvyšují odolnost proti odvrtní, a přitom snižují hmotnost trezoru, čili umožňují menší zatížení podlahy. Další složkou u novodobých výplní stěn bývá látka, která při použití autogenu vytváří dusíkaté zplodiny, a ty zhasínají plamen hořáku autogenu.

Dveře

Dveře jsou hlavním bezpečnostním prvkem trezoru. Tvoří vstupní část do chráněného prostoru, a proto musí být bytelné, odolné proti násilnému průniku a také požáru odolné. Musí být dobře uchycené v závěsech, a přitom lehce ovladatelné jednou osobou. Další funkcí je poskytnout pevný a bezpečný základ pro uchycení zámku a závorového systému. Stanovení rozměrů, tloušťky ocelového plechu a kvality materiálu se určuje podle účelu a použití trezoru. Nejčastěji bývá čelní stěna tvořena plátem železa tlustého 8 až 10mm a v místech přichycení zámků může být zesílena, případně doplněna přivařenou kalenou deskou. Profil dveří může být schodišťový, rybinový nebo kaskádový. Dveře musí být také zabezpečeny proti vypáčení. Uchycení dveří na skříni trezoru je realizováno dvěma závěsy. Nejlepší umístění závěsů je uvnitř skříně. U dveří se závorami do všech stran mohou být závěsy umístěny vně skříně.

Uzamykací systém

Bývá umístěn uvnitř dveří a mimo vlastních zámků ho tvoří často rafinovaný a komplikovaný závorový systém.

- Závorový systém – kvalita závorového systému charakterizuje bezpečnost trezoru. Závorový systém je u malých trezorů ovládaný přímo klíčem, ale u větších trezorů musí být ovládaný větším kroučícím momentem, proto jsou na dveřích umístěny ovládací kliky, otočná kola (volanty) nebo manipulační hvězdice (rozety). Kvalitní trezory mívají

výsuvné závory do všech stran, respektive do třech stran a čtvrtá strana je zajištěna pevným záklesem. Závory jsou buď válcové s průměry od 15 do 80mm nebo ploché. Závorový systém může být vybaven blokovacím zařízením, které po identifikaci pokusu o vloupání zabrání vyřazení závorového mechanismu.

- Trezorové zámky – jsou to zařízení, která mohou rozpoznat kódové zadání a splnit blokovací funkci závorového systému nebo dveří. Trezor mívá jeden nebo více zámků. V tom případě se využívá dvojice zámků, obvykle dvojice zámku klíčového a heslového.
- Klíčové zámky – nejčastěji se používají zámky s oboustrannými křídly, tzv. motýlkové. Mívají 7 až 12 plochých stavítek tloušťky 1,5 mm.

U trezorů s dveřmi o velké tloušťce, kdy použitý klíč musí mít dlouhý dřík se používá:

- Nastavovací klíč – skládá se ze dvou samostatných částí, a to z ovládací části s dlouhým dříkem, a klíče, který se před použitím upevňuje do úchyty na konci dříku.
- Lafetové zařízení – jde o vytahovací silnou hřídel a do její drážky se vloží normální klíč, jak je zobrazeno na obr. 15.

Obr. 5 Lafetová hřídel s vloženým klíčem

- Lámací klíč – jeho dřík je opatřen v polovině kloubem. Po použití se klíč složí na poloviční délku.
- Heslové zámky – zámky tohoto typu se nejčastěji používají heslové mechanické zámky a heslové elektronické zámky.
- Heslové mechanické zámky – tyto typy heslových zámků jsou založeny na nastavení výřezu kódového kotouče proti závorce, která odjistí závoru zámku. Do drážek srovnaných heslových kotoučů zapadne západka s ramenem. To způsobí zapadnutí zubu ramene do unášecího kotouče, spojeného s číselníkem zámku. Při otočení číselníku unášecí kotouč posune rameno spojené se závorou zámku a posune ji tak do polohy „otevřeno“. Heslové kotouče mohou být ovládány každý svým hřídelem, ale častěji se využívá konstrukce, kde jsou kotouče umístěny na jednom hřídeli. Počet heslových

kotoučů bývá 3 nebo 4 a číselník zámku je na vnějším obvodu rozdělen na 100 dílků, což umožňuje při použití 3 kotoučů 1 milion kombinací a u 4 kotoučů už 100 milionů kombinací.

- Heslové elektronické zámky – konstrukčně se velmi odlišují o heslových mechanických zámků. Použití u trezorů má 3 podoby:
 - Doplňkové zařízení – ovládá blokování posuvu závory mechanických zámků.
 - Samostatné elektronické zámky – mají ovládací klávesnici na přední straně dveří. Je zde nutné napojení na bateriový zdroj. Zde patří také zámky s časovým zpožděním, které se otevrou po zadání správné kombinace až po předem stanoveném čase.
 - Nová koncepce zámku – tento typ zámku si otáčením číselníku vytváří elektřinu pro pohon miniaturního krokového motoru. Není tak závislý na zdroji baterií. Číselník je bez čísel a značek. Údaje se zobrazují na displeji, který je umístěn na čele dveří trezoru. Po uzamčení provede mikropočítač do 40 sekund nové nastavení kódu a znemožní tak manipulaci se zámkem.

Ohnivzdorné skříně

Ohnivzdorné skříně se zhotovují z ocelových a nehořlavých materiálů, zaručujících vysokou odolnost proti ohni. Korpusy skříní mají dvouplášťovou konstrukci složenou z ocelových plášťů silných 2 až 6mm. Prostor výplně obsahuje ohnivzdorný materiál. Nejčastěji se používá dekalit, popel, struska nebo písek. Celková tloušťka stěn a dveří činí 40 až 150mm. Ohnivzdorné skříně se vyrábějí jak bez bezpečnostní klasifikace, tak i v kombinaci s bezpečnostní třídou.

Ohnivzdorné skříně lze rozdělit na skříně:

- pro úschovu papírových materiálů – poskytují ochranu proti účinkům požáru po dobu 60 a 120 minut a tento trezor zobrazuje obr. 16. Vnitřní teplota po tuto dobu nesmí překročit 175°C,
- pro úschovu datových médií – tyto skříně musí vykazovat nejen odolnost proti požárům, ale také musí bránit účinkům magnetických polí. Vnitřní teplota nesmí překročit 55°C a relativní vlhkost nesmí být vyšší než 85 %. Trezor je zobrazen na obr. 17,
- kombinované s bezpečnostní třídou – tyto skříně vyrábí pouze několik výrobců a bývají označeny dvěma certifikačními štítky. Jeden obsahuje klasifikace ohnivzdornosti a druhý klasifikaci bezpečnostní třídy.

Obrázek č. 16

Obrázek č. 17

Účelové trezory dělíme na:

- vestavěné trezory,
- trezory na zbraně,
- vhozové trezory,
- klíčový trezor.

Vestavěné trezory – svou konstrukcí odpovídají skříňovému trezoru, jehož ochrana je zvýšena spojením s materiály, které jsou při jeho instalaci zabudovány. Tyto trezory je možno umístit a upevnit do zdi, nábytku a do podlahy.

Trezory na zbraně – ukládání zbraní a střeliva je stanoveno zákonem č. 119/2002 Sb., platného od 1.1.2003. Tyto trezory se vyrábí v různých velikostech a jsou určeny pro zabezpečení proti zneužití zbraní neoprávněnou osobou. Vyrábí se buď pro krátké nebo i pro dlouhé zbraně. Další z možností zajištění zbraní před zneužitím nepovolanými osobami je použití tzv. zbraňového spoušťového zámku. Ten je osazen cylindrickým nebo přestavitelným kódovým zámkem a zabraňuje zpřístupnění spouště. Tento zámek lze využít na všech běžných dlouhých a krátkých střelných zbraních.

Vhozové trezory – tyto trezory se používají k průběžnému ukládání finančních hotovostí a cenin během celého dne. Podle konstrukce můžeme vhozové trezory rozdělit na:

- Bubnové vhozové trezory – jsou určeny pro ukládání a ochranu cenin. Pokud finanční hotovost v pokladně překročí stanovené maximum, použije se bubnový trezor pro odvedení přebytečné hotovosti. Otočením bubnu ceniny propadnou na dno trezoru a stávají se nepřístupné. Vymout je může pouze oprávněná osoba určená pro odvoz cenin na konci pracovního dne.
- Zásuvkový vhozový trezor – oproti bubnovému trezoru se zásuvkový trezor liší především ve způsobu vhazování peněz. Ty se uloží do zásuvky a po jejím zasunutí finanční hotovost zapadne do spodní části trezoru, jak je zobrazeno na obr. 18.
- Vhozový trezor vestavěný do podlahy – tento typ trezoru se oproti předešlým liší tím, že celý jednoplášťový obal je zabetonován do podlahy, čímž je zvýšena bezpečnostní úroveň trezoru. Tyto trezory se vyrábějí s jedním nebo se dvěma otvory, které slouží k vhazování a vybírání válcových pouzder. Trezory se většinou umísťují do rohu místnosti a zakrývají se kobercem nebo linoleem.

Obr. 18 Vhozový trezor

Klíčový trezor – jde o chráněný prostor s množstvím schránek, určených pro ukládání klíčů nebo přístupových karet. Klíčový trezor je zobrazen na obr. 19 a bývá instalován na vhodném, zaměstnancům přístupném místě, většinou ve vstupních prostorech objektu.

Obr. 19 Klíčový trezor

Ocelové a kartotéční skříně

Tyto skříně nebývají tak bytelné jako předchozí úschovné objekty a proto je jejich bezpečnostní úroveň poměrně nízká. Používají se především v kancelářích jako skříně na dokumenty. Konstrukce skříně je řešena jednoplášťově nebo dvouplášťově a zamykání je řešeno nejčastěji zámkem s cylindrickou vložkou.

Příruční pokladničky a manipulační schránky

Bezpečnostní úroveň těchto schránek je velmi nízká a proto se nehodí k uchování většího množství peněz ani důležitých dokumentů. Jsou určeny ke krátkodobému uchování a přepravě peněz, cenin a dokumentů. Skládají se z jednoplášťové konstrukce ocelového plechu o tloušťce 2 – 3mm. Zamykání je zajištěno zámkem s cylindrickou vložkou nebo motýlkovým zámkem. Pokladnička je zobrazena na obr. 20.

Obrázek 20, pokladnička

7. Bezpečnostní zavazadla

Bezpečnostní zavazadla můžeme rozdělit do dvou skupin:

- bezpečnostní zavazadla nezraňující,
- bezpečnostní zavazadla zraňující.

Nezraňující zavazadla

Jsou to taková zavazadla, která při aktivaci bezpečnostního systému nemohou zranit jak nosiče tak ani případného pachatele. Nejčastěji se využívají sirény s výkonem 90dB až 125 dB. Dále se používají dýmovnice, které jednak upozorní okolí na neobvyklý jev a dále mohou sloužit k obarvení obsahu bezpečnostního zavazadla. Pro obarvení obsahu zavazadla je však lepší využít systém se speciální barvicí kapalinou, která při aktivaci dokonale zabarví celý vnitřní obsah zavazadla.

Bezpečnostní zavazadla zraňující

Tyto zavazadla mohou způsobit zranění nejen pachateli, ale také samotnému majiteli zavazadla. Zavazadla bývají vybavena výsuvnými teleskopickými tyčemi, které zavazadlo změni v nepřenositelného „ježka“. Život může také ohrozit použití sirény vyvíjející hluk s hladinou vyšší než 145 dB. Výjimečně se využívají zábrany, které mohou pachateli způsobit bodná zranění. Při využití elektronických zábran, které vyvíjejí vysoké napětí až 50 tisíc voltů, mohou být smrtelně ohroženi kardiaci a duševně nemocní lidé.

Při vybírání vhodného bezpečnostního zavazadla je nutné zvážit poměr mezi aspekty ochrany majetku a rizika ohrožení zdraví. Dále rozhoduje výše přenášené finanční hotovosti nebo hodnoty přenášeného obsahu.

Dým a hluk mají především upozorňovací charakter na neobvyklou situaci, použití zabarvení obsahu zavazadla má přímý ochranný význam. Zabarvené peníze totiž žádná banka nepřijímá. Takto znehodnocené bankovky je možno vyměnit pouze v České národní bance a navíc pouze na základě potvrzení Policie ČR, že bankovky patří skutečně tomu, kdo je mění. Tato bezpečnostní zavazadla se využívají především k přenosu finančních částek až několika milionů korun.

Bezpečnostní zavazadla jsou vyráběna v různých modifikacích: se zvukovým alarmem, signalizačním dýmem a barvicím modulem. Dle přání zákazníka lze dodat kufry i na dálkové ovládání, (Obr. č. 21)

Obr. č. 21: Bezpečnostní zavazadlo

K těmto výrobkům musí být poskytován kompletní záruční i pozáruční servis. Na zavazadla této kategorie je poskytována záruka 2 roky, na elektronické bezpečnostní zařízení zavazadel 7 let. Určité hodnoty převáženého či přenášeného obsahu si vyžadují různé kategorie zabezpečení. Existuje vysoká variabilita typů bezpečnostních zavazadel, které jsou určeny pro převoz finančních hotovostí a každý typ má svoji konstrukční specifikaci, (Obr. č. 22, 23).

Obr. č. 22: bezpečnostní zavazadlo PILOT

Obr. č. 23: bezpečnostní zavazadlo COSMETIC

Specifikace bezpečnostního zavazadla:

- lehká konstrukční slitina,
- materiál je kožený nebo plastový,
- bezpečnostní zámek,
- bezpečnostní náramek,
- zvukový alarm s akustickou hlasitostí cca 100dB,
- barvicí modul, který obarví obsah zavazadla, dále jsou zavazadla vybavená sirénou a signalizačním dýmem, který po spuštění mechanismu vypouští do prostoru z kufru kouř určité barvy.

Manipulace s bezpečnostním zavazadlem

Důležitá je správná manipulace s bezpečnostním zavazadlem, aby se předešlo bezdůvodnému znehodnocení obsahu zavazadla. Kurýr, který bude celou dobu transportu zajišťovat bezpečnostní zavazadlo, musí být proškolen o správné manipulaci. To znamená jak uložit ceniny, jak nastavit kód bezpečnostního zámku a samozřejmě správné nesení zavazadla a jeho připevnění k paži. Mnohokrát došlo vlivem špatné manipulace ke spuštění barvicího modulu a následkem bylo znehodnocení finanční hotovosti zadavatele zakázky, (Obr. č. 24).

Obr. č. 24: Po aktivaci bezpečnostního zavazadla.

Kontejnery

Další z možností přepravy finančních hotovostí bez ozbrojeného doprovodu je použití takzvaných logických kontejnerů. Vyznačuje se vysokou bezpečností přepravovaného obsahu včetně jeho eventuelního znehodnocení, pokud by došlo ke krádeži zavazadla.

Celý bezpečnostní systém se skládá ze dvou částí: z přepravního boxu a z nosiče. Nosiče jsou neoddělitelné součásti celého systému a obsahují aktivující napájecí zdroj přepravního boxu. Přepravní boxy, zobrazeny na obr. 25, jsou samostatné a obsahují pouze napájecí zdroj. Box poskytuje ochranu mechanickou, protože box je vyroben z tvrzené oceli a dále poskytuje ochranu elektronickou, neboť je vybaven senzory a detektory, které mohou při nebezpečí aktivovat barvicí kouřový systém. Mezi hlavní ochranu však patří elektronické logické zařízení, které se nazývá rizikový přepravní čas. Jedná se o čas, který je zapotřebí k převozu boxu z jednoho místa do druhého. Tento čas se může nastavit v rozmezí od 1 do 99 minut. Box je umístěn v nosiči, jakmile je vyjmut z nosiče, začíná běžet rizikový přepravní

čas. U klienta se tento čas deaktivuje otevřením boxu v nosiči, který vlastní klient, nebo čipovou kartou klienta. Po uzavření boxu začíná opět běžet rizikový přepravní čas. Vnitřní destrukční zařízení je aktivováno nejen po uplynutí rizikového času, ale také signály detektorů při napadení nebo nesprávném otevření. Je možno je aktivovat také dálkově například z přepravovaného vozidla. Jako destrukční prostředek se využívá barvicí plyn, který částečně uniká z boxu, čímž signalizuje krádež a dále zbarví obsah přepravovaného boxu jak je zobrazeno na obr. 26, čímž dojde ke znehodnocení obsahu např. bankovek.

Obr. 25 Security box

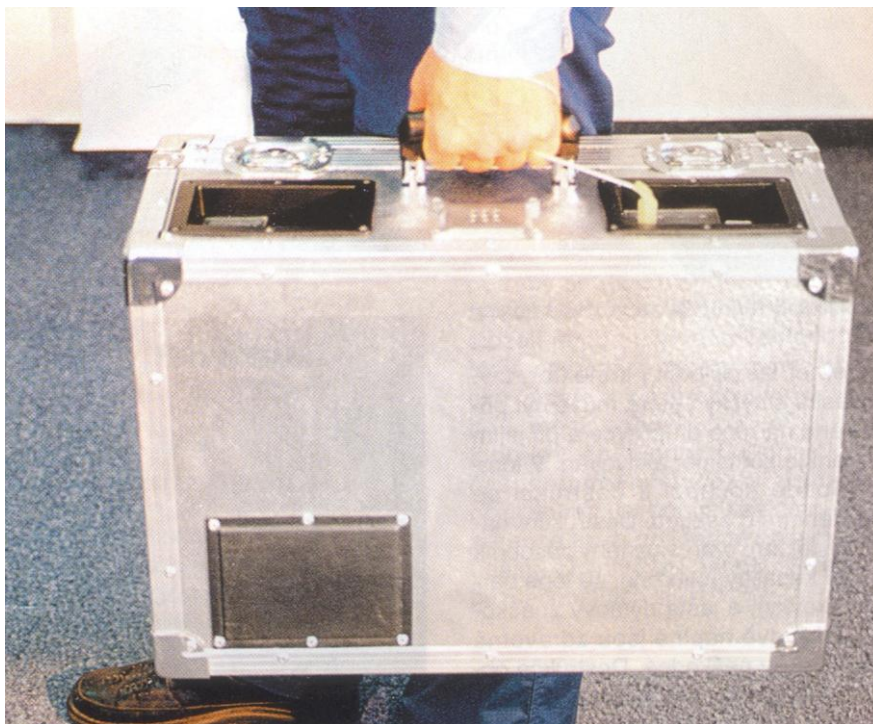

Obr. 26 Security box po použití plynu

Logický kontejner 2M-03

Toto zařízení se skládá ze dvou částí: z přepravního doku a z přepravního kontejneru. Přepravní dok je umístěn stabilně v dopravním prostředku nebo u příjemce a odesílatele. Kontejner je zobrazen na obr. 27, je vyjímatelný a při vyjmutí z přepravního doku začíná běžet přepravovaný čas. Ten je ohlašován každou minutu a oznamuje kolik času zbývá na doručení zásilky. Čas je možno nastavit v rozpětí od 1 do 9 minut. Obsluha může tento čas prodloužit o 3 minut pokud by se objevilo nečekané zdržení. Kontejner je tvořen vnějším kovovým krytem, sendvičovou ochranou a vnitřní kovovou skříňkou. Signalizaci při napadení řídí elektronika, která má čidla protiodvrtací ochrany, protimechanickým deformacím a protirozbrušování nekovovými nástroji. Kontejner je možno také napojit na zápěstní smyčky a při vytržení dojde k aktivaci kontejneru. K případné destrukci dochází se zpožděním 10 sekund. V destrukční náplni je skleněný zásobník s barvicí kapalinou a dýmový značkovač. Obě náplně jsou ekologicky a zdravotně neškodné. Uzávěr kontejneru je zabezpečen elektromechanickým zámekem, který ovládá spouštění času a zabraňuje odemknutí kontejneru

mimo doku. Kontejner se otevírá pomocí oprávněné čipové karty přiložením ke čtecímu mechanismu.

Obr. 27 Logický kontejner 2M-03

Bezpečnostní plastové obálky

Bezpečnostní obálky (Obr. č. 28) mají nesčetně mnoho výhod, jako jsou například:

- nemohou být otevřeny bez viditelných stop,
- obálky jsou číslované,
- nízká hmotnost a jednoduchá manipulace,
- jednoduchá kontrola článků cesty od odesílatele k adresátovi,
- není nutné obálky vracet,
- úspora času,
- dají se využít k převozu v přepravních s barvicími patronami,
- běžné modely jsou na skladu a je možné zadat potisk a rozměry podle přání zákazníka.

Typy bezpečnostní obálek:

- B5 – $0,08 \times 185 \times 245 + 50$,
- B4 – $0,08 \times 255 \times 355 + 50$,
- C3 – $0,08 \times 325 \times 460 + 50$.

Obr. č. 28: Bezpečnostní obálky

Bezpečnostní plastové plomby

Poslední důležitou částí zabezpečení bezpečnostního zavazadla je plastová plomba, která chrání zavazadlo před nechtěnou manipulací a jistotu zadavatele, že nikdo nebude s obsahem manipulovat krom cílového odběratele. Tyto plomby jsou určeny k jednorázovému použití a mají různé tvary pro konkrétní zajištění věci.

Typy bezpečnostních plomb a jejich použití :

- PL 91 plastová utahovací plomba - železniční vagóny, kontejnery, dveře, okna, ochranné mříže, technické zařízení, vaky, plomby jsou označeny neopakovatelnou číselnou řadou, jsou k dispozici v délkách: 18, 26, 32 a 38 cm.
- PL 95 plastová závěsná plomba - železniční vagóny, kontejnery, dveře, okna, ochranné mříže, technické zařízení, vaky, plomby jsou označeny neopakovatelnou číselnou řadou, jsou k dispozici v délkách: 12, 17, 21 a 27 cm, (Obr. 29, 30).

Obr. č. 29: Bezpečnostní plomby PL 91

Obr. č. 30: PL95

Výzbroj

Týká se to především pracovníků soukromých bezpečnostních služeb, u nichž je uniforma důležitou součástí vnějších znaků a efektů, které mají potencionální pachatele odradit od útoků (uniforma, zbraň, pancéřové vozidlo apod.) Uniforma má být materiálově pevná, pohodlná a praktická. Zpravidla bývá černé barvy, která však není vhodná, protože absorbuje teplo slunečních paprsků vyvolávající nepříjemné pocity, pocení a únavu.

Pokryvkou hlavy je většinou několikahránná čepice se štítkem, pevně vystružená, zpravidla též v černé barvě či v jiné tmavé barvě. Tato pokrývka není praktická v případech, kdy pracovník musí konat rychlé pohyby (obrana proti útoku, pronásledování pachatele, který odcizil zavazadlo). I ostatní součástky by měly být pohodlné, vzdušné a u pracovníků vyvolávat dobré pocity. Obutí by mělo být lehké a pevné, aby se pracovník v případě potřeby mohl pohybovat rychle a uplatnit sebeobranné kopové techniky. Vhodné oblečení tedy vyvolává libivé pocity a pozitivně ovlivňuje pracovní výkony, kdežto nepohodlné oblečení působí opačně a odvrací pozornost pracovníků od pečlivého plnění úkolů.

Jednotliví pracovníci přepravních skupin mají být vyzbrojeni podle povahy svého zařazení a svých úkolů. Řidič se prakticky nepohybuje mimo prostor vozidla. Zajišťuje pouze dveře vozidla po dobu, než velitel přepravy vstoupí a než je za ním zajistí. Postačuje tedy, aby řidič byl vybaven pouze krátkou osobní palnou zbraní (revolver, pistole, (Obr. č. 31).

Obr. č. 31: Krátká kulová zbraň

Velitel přepravní skupiny vystupuje z vozidla jako první, pohybuje se mimo vozidlo a po dobu manipulace s cennou zásilkou zabezpečuje kurýra a řádný průběh přepravy. Proto by měl mít neprůstřelnou přilbu se zabudovanou radiostanicí, neprůstřelnou vestu, krátkou osobní palnou zbraň a pro zvýšení účinnosti obrany ještě důraznější zbraň, např. brokovnici. Kurýr (posel) opouští vozidlo jako druhý. Je to pracovník, který bezprostředně manipuluje s cennou zásilkou, tj. bezpečnostní schránkou nebo jiným zavazadlem. Zejména on je vystaven nebezpečí nenadálého útoku na sebe nebo na zásilku a proto má být též vybaven neprůstřelnou přilbou se zabudovanou radiostanicí, neprůstřelnou vestou a osobní krátkou palnou zbraní. Pokud manipuluje s cennou zásilkou pracovník organizace, která si přepravu objednala, i on by měl být vybaven osobní krátkou palnou zbraní.

Balistické vesty

Neprůstřelné vesty nebo-li balistické vesty jsou nezbytnou součástí jak již při zmíněné přepravě cenin pancéřovaným vozidlem, tak i pěším přenosem kurýra. Dle podmínek transportu bezpečnostního zavazadla a situace je nutné si zvolit tu správnou balistickou vestu.

Typy balistických vest

- EnGarde DeLuxe – vesta pro skryté nošení. EnGarde DeLuxe vesta pro skryté nošení je určena především pro zákazníky požadující nekompromisní ochranu a současně nenápadnost při nošení. Je ideální volbou pro příslušníky policie, osobní strážce a všeobecně bezpečnostní personál (bankovní ochrana, vyhazovači na diskotékách apod.). Je to technologicky pokrokový výrobek, využívající vláken k zabezpečení maximální ochrany. Vesta má hmotnost pouhých 1,9 kg bez kompromisů v oblasti ochrany nositele. Na balistické prvky vesty EnGarde DeLuxe je poskytována záruka 10 let, (Obr. č. 32).

Obr. č. 32: EnGarde De Luxe

- EnGarde Executive vesta. EnGarde Executive vesta je produktem výjimečné kvality a designu určená lidem, u kterých povolání vyžaduje reprezentativní vzhled. Tahle vesta je ideální volbou pro politiky, podnikatele a jejich bodyguards. Vesta při hmotnosti jen 2,5 kg poskytuje nositeli optimální ochranu na velmi vysoké úrovni. EnGarde Executive vesta chrání nositele kontinuálně zepředu, zezadu jako i z boků. Povlečení vesty je zhotovené z jakostní bavlny, (Obr. č. 33).

Obr. č. 33: EnGardaExecutive

- EnGarde Dual Use - vesta pro skryté nošení. Nedávno vylepšená EnGarde Dual Use vesta je nejlepším řešením pro zaměstnance policie a bezpečnostní personál, kteří příležitostně

vyžadují zvýšenou, přesto nenápadnou ochranu před hrozbou zásahu vysokorychlostními projektily, např. z útočných pušek a jiných dlouhých zbraní. Vesta je velice flexibilní, chrání hrudník, záda a boční části trupu. Na přední a zadní části vesty se nachází 2 přídavné kapsy umožňující zasunutí dvou balistických panelů o rozměrech 10" x 12", tedy o rozměrech 25,4 x 30,48 cm. Tyto panely zvyšují třídu ochrany této vesty, při zásahu zabraňují vzniku trauma šoku a zvyšují schopnost uživatele po zásahu opětovat palbu. Hmotnost samotné vesty dosahuje jen 1,9 kg a 4,8 kg po vložení přídavných panelů balistické ochrany. Toto provedení dává uživateli možnost výběru měkké ohybné vesty při běžném užívání, nebo těžké vesty odolávající i zásahům vysokorychlostních střel z dlouhých zbraní. Unikátnost této vesty spočívá v ekonomické výhodnosti (místo dvou vest postačuje jediná + přídavné panely) stejně jako v skrytém provedení při vysokém stupni balistické ochrany. (Obr. č. 34).

Obr. č. 34: EnGarde Dual Use

- EnGarde Jaguar vesta. EnGarde Jaguár vesta disponující zapínáním v přední části je ideální pro příslušníky policie, bezpečnostní personál a zaměstnance střelnic, tedy pro lidi zdržující se na místech se zvýšeným rizikem poranění projektily (i odraženými). Vesta má hmotnost 3,6 kg a poskytuje svému nositeli velice dobrou ochranu. EnGarde Jaguar vesta chrání nejen v oblasti hrudníku, zad a boků, ale také ramen a krku, (Obr. č. 35).

Obr. č. 35: EnGarde jaguár

- EnGarde Panther vesta. EnGarde Panther vesta je taktická policejní vesta, u které se snoubí maximální možná ochrana s pohyblivostí dosud nevídaného rozsahu. Samotná vesta chrání svého nositele v oblasti hrudníku, zad a bočních částí trupu. Panther má odnímatelnou ochranu ramen, šije a slabin. Zesílená dvěma panely balistické ochrany, zhotovené ze směsi lisované keramiky a dyneemy o rozměrech 25,4 x 30,48 cm. Chrání také před protipancéřovými střelami do ráže 30-06 Springfield, tedy i před průbojnými střelami z útočných pušek ráže. 223 (G-36, M-16, M-4, AR-15, Sig 550, atd.), 7.62x39 (Kalašnikov, Saiga, Sa vz. 58) a 308 Win (G-3, FN-FAL, M-14), (Obr. č. 36).

Obr. č. 36: EnGarde panter

Dokonalé spojení

Členové osádky mají mít dokonalé spojení jak mezi sebou navzájem, tak mezi vozidlem a centrálním dispečinkem, který je na přepravní cestu vyslal. Vozidlo musí být vybaveno výkonnou (bezporuchovou) radiostanicí s dostatečným dosahem, aby zejména za nenadálé vzniklé krizové situace bylo možno podat okamžitě hlášení na příslušné místo.

Osobní radiostanice členů osádky však nespĺňují parametry pro plnění nenadálých úkolů za krizových situací (napadení osádky střelbou, dopravní nehody apod.). Jako nevhodné se ukazují radiostanice, které pracovník ovládá rukou. Například kurýr, který v jedné ruce drží bezpečnostní schránku nebo zavazadlo a v druhé drží radiostanici (i tu musí ovládat, chce-li se domluvit), je v případě nenadálé střelecké konfrontace zcela bezbranný. Chybí mu třetí ruka k vytažení zbraně. V obdobné situaci je i velitel skupiny, který v jedné ruce manipuluje s radiostanicí a pro použití brokové zbraně k odražení intenzivního útoku má volnou pouze druhou ruku. I řidič musí ovládat radiostanici jednou rukou, ale k rychlému a bezpečnému odjezdu z místa napadení potřebuje ruce obě. Podobné nedostatky mají v současné době již běžně používané mobilní telefony, které sice umožňují pružné spojení kamkoliv, ale jejich obsluha vyžaduje použití rukou, (Obr. č. 37). Z uvedených důvodů vyplývá, že všichni

členové osádky by měli být vybaveni radiostanicemi zabudovanými v neprůstředných přilbách nebo v kožených páscích zavěšených a utažených přes levé či pravé rameno a podpaží. Obdobně by měl být pohotovými i mobilní telefon. Soukromé bezpečnostní služby, které se zabývají přepravou cenin a cenností si stále více uvědomují, že dokonalé vybavení a vnější vystupování pracovníků vytváří příznivý image firmy u klientů a zvyšuje důvěryhodnost firmy v jejich očích. Proto soukromé bezpečnostní služby musí usilovat o to, aby přepravní skupiny byly dobře vycvičeným, sehraným, sebeznalým, dokonale vybaveným, svědomitým a korektně vystupujícím týmem.

Obr. č. 37: Radiostanice Motorola

8. Bezpečnostní podmínky pro provedení přepravy cenin a cenností přepravním vozidlem

Kategorie „A“ - přeprava do výše 2 mil. Kč

Přeprava musí být provedena v automobilu, jehož karoserie je v uzavřeném provedení (Obr. č. 38.) s řidičem a jednou osobou ozbrojenou krátkou kulovou zbraní. Peníze musí být rozděleny do dvou zavazadel (kufříků) vybavených barvicím modulem. Vozidlo musí být vybaveno funkční spojovací technikou s možností spojení na centrálu, která je napojena na telefon nebo jiné spojení umožňující okamžité přivolání pomoci.

Obr. č. 38: Přepravní pancéřovaný vůz

Kategorie „B“ - přeprava do výše 10 mil. Kč

Přeprava musí být provedena ve dvou automobilech, jejichž karoserie je v uzavřeném provedení.

- Přepravní vozidlo - boční okna vozidla musí být opatřena bezpečnostní fólií, obsazeno řidičem a dvěma osobami ozbrojenými krátkou kulovou zbraní, peníze musí být rozděleny do zavazadel (kufříků) vybavených barvicím samolikvidačním modulem.
- Doprovodné vozidlo - obsazeno řidičem a dvěma osobami ozbrojenými krátkou kulovou zbraní.
- Vozidla musí být vybavena funkční spojovací technikou s možností spojení na centrálu, která je napojena na telefon nebo jiné spojení umožňující okamžité přivolání pomoci.

Organizace a provedení bezpečnostní přepravy

Obecné zásady provedení přepravy:

- musí být určen velitel skupiny zajišťující přepravu,
- rozdělení úkolů jednotlivým členům přepravní skupiny musí být provedeno před zahájením přepravy,
- zajištění ochrany života a zdraví všech osob, zúčastněných při přepravě finančních hotovostí a cenností má prioritu před vším ostatním,
- v případě havárie přepravního vozidla, požáru, napadení a jiné mimořádné události velitel přepravy (doprovodu), nejprve rozhoduje o záchraně lidských životů a následně o ochraně přepravované zásilky, pouze v případě kdy to okolnosti dovolují, je přípustné tato opatření provést souběžně,
- veškeré informace týkající se přepravy a doprovodu jsou považovány za důvěrné a musí zůstat utajeny za úplné vybavení zaměstnanců,
- provedení přepravy (doprovodu) a přesné splnění přepravního úkolu zodpovídá velitel přepravní skupiny,
- přeprava se provádí pokud možno za denního světla a pokud je to možné, neorganizuje se za nepříznivých povětrnostních podmínek,
- vozidlem, v němž je prováděna přeprava finančních hotovostí a cenností, nesmějí být přepravovány nezúčastněné osoby ani materiál a zařízení nemající spojitost se zajištěním přepravy,
- zaměstnanci provádějící přepravu finančních hotovostí a cenností nesmějí být po dobu přepravy pověřeni jinými úkoly,
- při organizaci přepravy (doprovodu) je nezbytné vyloučit stereotyp a šablonovitost,
- během přepravy nesmí zúčastněné vozidlo bezdůvodně zastavit a osádka je nesmí opouštět,
- při nuceném zastavení musí velitel přepravní skupiny provést opatření k ochraně přepravovaných osob či přepravované zásilky,
- pracovníci zařazení k přepravě musí ovládat taktické zásady ochrany a obrany přepravovaných zásilek s využitím zbraně a ostatních obranných prostředků, jejich použití musí být vždy v souladu s platnou právní úpravou,
- velitel přepravní skupiny a řidič musí znát silniční síť, hlavní a náhradní přepravní trasy v oblasti své působnosti,

- při dálkové či vícedenní přepravě musí být předem zpracován operační plán přepravy se stanovením hlavní a náhradních tras, rizikových míst a harmonogramem denních etap, se stanovením míst pro odpočinek a s určením způsobu, jak bude zásilka v těchto místech uložena a střežena.

Přistavení vozidla k provedení přepravy

Vozidla, kterými je prováděna přeprava finančních hotovostí a jsou přistavována k převzetí či předání zásilky musí zajet co nejbližší k místu určenému pro provedení tohoto úkonu (s ohledem na situaci v místě), tak aby pěší přesun přepravní skupiny proběhl po nejkratší možné trase. Je-li při přepravě prováděna v kategorii „B“ musí být přistavení provedeno, tak aby byl mezi přepravním i doprovodným vozidlem byl neustálý vizuální kontakt. Toto pravidlo neplatí v případě, kdy přepravní vozidlo zajíždí do dotačního boxu peněžního ústavu a stavební provedení tohoto boxu neumožňuje vjezd více vozidel. V takovém případě je osádka přepravního vozidla opuštění dotačního boxu povinna avizovat osádce doprovodného vozidla pomocí radiového nebo jiného spojení před odstraněním mechanických zábran vjezdu dotačního boxu.

Metodický návod „ Bezpečnostní opatření pro nastupování a vystupování (se zásilkou) do vozidla v kategorii „ A „ a „ B „,

Nastupování do vozidla se zásilkou při přepravě prováděné v kategorii „A“ nosič uloží zavazadlo na zadní sedadla přepravního vozidla, pověřená osoba objednatele přepravy nastoupí na zadní sedadlo přepravního vozidla a oboje zadní dveře jsou uzamčeny, poté nastoupí řidič a nastartuje vozidlo, následně nastoupí ozbrojený doprovod na přední sedadlo vedle řidiče. Vystupování se zásilkou při přepravě prováděné v kategorii „A“ vystoupí ozbrojený doprovod a provede vizuální ověření a vyhodnocení situace na trase, po které proběhne pěší přesun přepravní skupiny, řidič vypne motor a vystoupí z vozidla, zadní dveře jsou odemčeny a vystoupí pověřená osoba objednatele přepravy, poté nosič vyjme zavazadla z vozidla.

Nastupování se zásilkou při přepravě prováděné v kategorii „B“ řidiči jsou ve vozidlech, motory vozidel jsou nastartovány, nosič uloží zavazadla na zadní sedadlo přepravního vozidla, není-li zavazadlo zapečetěno, nastoupí pověřená osoba objednatele přepravy na zadní sedadlo přepravního vozidla, poté nastoupí ozbrojený doprovod přepravního vozidla, jeden na zadní sedadlo, jeden vedle řidiče a oboje zadní dveře jsou

uzamčeny, je-li zavazadlo zapečetěno, nastoupí pověřená osoba objednatele přepravy na zadní sedadlo doprovodného vozidla, nastoupí ozbrojený doprovod doprovodného vozidla, jeden na zadní sedadlo a jeden vedle řidiče. Vystupování se zásilkou při přepravě prováděné v kategorii „B“ řidiči jsou ve vozidlech, motory vozidel jsou nastartovány po celou dobu vystupování z vozidel i pěšího přesunu přepravní skupiny do peněžního ústavu, vystoupí ozbrojený doprovod doprovodného vozidla a provede vizuální ověření a vyhodnocení situace na trase, po které proběhne pěší přesun přepravní skupiny, vystoupí ozbrojený doprovod přepravního vozidla a zadní dveře vozidla jsou odemčeny, vystoupí pověřená osoba objednatele přepravy, nosič vyjme zavazadla z přepravního vozidla

Metodický návod „ Činnost členů přepravní skupiny při manipulaci s hotovostí v peněžním ústavu „

Provádí-li pověřená osoba objednatele přepravy manipulaci s finanční hotovostí u veřejné přepážky peněžního ústavu, zdržují se členové přepravní skupiny po tuto dobu v diskrétní zóně příslušející této přepážce. Provádí-li pověřená osoba objednatele přepravy manipulaci s finanční hotovostí u diskrétní přepážky peněžního ústavu (oddělená kabina), zdržují se členové přepravní skupiny po tuto dobu vně vstupní části příslušející této přepážce.

Povinnosti zaměstnanců v jednotlivých funkčních zařazeních.

Velitel přepravní skupiny

Do funkce velitele přepravní skupiny musí být určen zaměstnanec společnosti s přiměřeným stupněm praktických zkušeností a znalostí při provádění předmětné činnosti, je dokonale seznámen s předpokládaným průběhem přepravy a má dostatečnou znalost situace v místech převzetí a předání zásilky i systému pozemních komunikací a dopravní situace v místě přepravy. Je-li přeprava prováděna v kategorii „B“ zařadí se velitel přepravní skupiny do osádky doprovodného vozidla.

Povinnosti velitele přepravní skupiny:

- před zahájením přepravy je povinen provést kontrolu zdravotní a psychické připravenosti jednotlivých členů přepravní skupiny,
- zajistí výměnu člena přepravní skupiny, který před zahájením přepravy oznámí zdravotní nebo jiné potíže, které by mohly ohrozit plynulost provedení přepravy,

- provede kontrolu úplnosti vyzbrojení a vyzbrojení jednotlivých členů přepravní skupiny,
- provede poučení a rozdělení úkolů pro zajištění přepravy jednotlivým členům přepravní skupiny,
- provede kontrolu úplnosti materiálního a technického vybavení a dokumentace pro přepravu, určit trasu přepravy,

v průběhu přepravy je povinen

- řídit a koordinovat činnost jednotlivých členů přepravní skupiny,
- v případě havárie nebo poruchy zúčastněných vozidel organizovat provedení náhradních opatření,
- v případě napadení přepravní skupiny, stanovit způsob řešení situace.

po ukončení přepravy je povinen

- zajistit vypracování dokumentace stvrzující bezvadné provedení přepravy,
- zajistit odevzdání výstroje, výzbroje a materiálního a technického vybavení použitého pro provedení přepravy.

Řidič vozidla

Do funkce řidiče vozidla zúčastněného na přepravě musí být určen zaměstnanec společnosti s oprávněním pro řízení příslušného vozidla, dostatečnými zkušenostmi v jeho ovládání a se znalostí systému pozemních komunikací a dopravní situace v místě přepravy.

Povinnosti řidiče:

Řidič před zahájením přepravy je povinen

- provést kontrolu úplnosti dokumentace nutné k provozu vozidla,
- provést vizuální kontrolu vozidla s ohledem na zjištění zjevných vad, které by mohly být příčinou narušení plynulosti průběhu přepravy,
- provést kontrolu dostatečnosti náplní všech nutných médií a pohonných hmot,

v průběhu přepravy je povinen

- dodržovat veškerá ustanovení zákona č. 361/2000 Sb, o provozu na pozemních komunikacích,

- nepřerušovat bezdůvodně jízdu, je oprávněn zastavit vozidlo jen v případě, nastane-li mimořádná situace (porucha, havárie apod.), nebo vyžaduje-li to dopravní situace s ohledem na ustanovení zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích,
- při jízdě v koloně brát ohled na udržení kontaktu mezi přepravním a doprovodným vozidlem,

po ukončení přepravy je povinen:

- technické ošetření vozidla po ukončení jízdy.

Členové zásahové skupiny – ozbrojený doprovod.

Do přepravních skupin smí být zařazen zaměstnanec společnosti, jehož zkušenosti jakož i fyzické a psychické předpoklady skýtají záruku bezproblémového provedení přepravy.

Povinnosti člena zásahové skupiny

- před zahájením přepravy je povinen připravit se k provedení přepravy tak, aby předešel komplikacím a zdržení v průběhu přepravy,
- oznámit veliteli přepravní skupiny bez zbytečných průtahů případnou zdravotní nebo psychickou nezpůsobilost k provedení přepravy,
- být nápomocen veliteli přepravní skupiny při přípravě přepravy,

v průběhu přepravy je povinen

- plnit úkoly přidělené velitelem přepravní skupiny,
- chovat se tak, aby svým jednáním nenarušil plynulost a bezvadný průběh přepravy,

po ukončení přepravy je povinen

- být nápomocen veliteli přepravní skupiny při odevzdání výstroje, výzbroje a materiálního a technického vybavení použitého pro provedení přepravy.

Převoz cenností vozidlem

Jízda

Při přepravě musí být dodržována pravidla silničního provozu. Jejich porušení je přípustné pouze v případech nouze. Ochránce zaujímá místo vedle řidiče. Kurýr sedí na zadním sedadle nejlépe za řidičem. Pokud je skupina pouze dvoučlenná sedí kurýr vedle

řidiče.. Během jízdy se všichni členové skupiny podílejí na sledování situace a to jak za a před vozidlem, tak i po stranách a navzájem si sdělují své postřehy. Nesmí se věnovat takovým činnostem, které by je rozptylovaly. Tzn. jíst, pít, kouřit a vzájemně se mezi sebou bavit a věcech, které nesouvisejí s jejich pracovní povinnostmi, jež právě provádějí. Jízda musí být plynulá bez zbytečných zastávek. Každé zastavení vozidla je příznivou situací k jeho napadení. Zastavení vyvolané vnějšími okolnostmi musí vyvolat zvýšenou pozornost celé osádky i její odpovídající reakci. Trasy, které jsou naplánované, by měly být dobře průjezdné a zastavení vozidla by mělo být pouze na křižovatkách apod., o kterých osádky dopředu ví. Pokud dojde k zastavení mimo tyto místa, mělo by to přepravní skupinu varovat. Pokud se na trase vyskytne nečekaná objížďka, která vede rizikovými místy, není vhodné tuto použít a je dobré hledat jinou, schůdnější a bezpečnější trasu.

Osádka vozidla při převozu je povinna uposlechnout pokynů a výzev příslušníka Policie České republiky a dalších stanovených osob např. inspekce Armády České republiky, pracovníci drah na přejezdech a dalších. Dojde-li k zastavení vozidla v důsledku objížďení nehody nebo jiných mimořádných událostí, musí osádka okamžitě zhodnotit situaci a dopředu hledat nejlepší únikovou cestu, kdyby došlo k napadení vozidla v důsledku jeho popojíždění nebo zastavení.

Pokud se nehody přímo účastní vozidlo převážející peníze, musí plnit povinnosti stanovené vyhláškou o silničním provozu. Pokud zůstane vozidlo pojízdné, nechá řidič motor v chodu. Takovéto situace osádka neprodleně hlásí dispečinku, poskytuje první pomoc a přivolává lékařskou službu. V případě poruchy vozidla řeší problém dispečink, který vyše náhradní, popř. zajistí odtah nebo vyslání asistenční služby.

Přeprava více vozidly

Tato přeprava je obvyklá u převozu cenností vyšších hodnot kdy se řídí vlastními předpisy bank a spořitelen nebo podmínkami uvedenými v pojistných smlouvách. Při vyžádání přepravy více vozidly jsou dány zásady jejich umístění v kolonách. Pro bezpečných převoz jsou ideální 4 vozidla v následujícím složení:

- vozidlo průzkumné,
- vozidlo vedoucí zabezpečovací,
- přepravní pancéřové vozidlo,
- vozidlo vedoucí zabezpečovací následné.

Tato standardní sestava může být ve zvláštních případech rozšířena o dva policejní vozy s výstražnou signalizací. Tyto zajišťují jak bezpečnost, tak zejména hladký a rychlý průběh průjezdu i hustějším silničním provozem a v neposlední řadě odrazení potenciálních pachatelů. V časovém rozmezí 5 – 10 minut před odjezdem kolony vyjíždí průzkumné vozidlo v civilním provedení, jehož úkolem je kontrolovat trasu s hlediska bezpečnosti a hustoty silničního provozu. Osádku vozidla tvoří řidič a dva ochránci, jejichž úkolem je po projetí trasy zabezpečit místo, do kterého jsou cennosti doručovány ještě před příjezdem transportního vozidla. Pokud je transport po cestě napaden, vracejí se k němu a napadají útočníky ze zálohy, odkud nejsou očekávání.

Základní techniky pohybu autokolony

Základním bodem kolony je pancéřové vozidlo a hned další za ním jedoucí zabezpečovací vozidlo, které jede blízko něj mírně stranou nalevo ku vnitřku silnice. Rozestavení se mění ve vztahu k rychlosti, ohrožení a dopravním podmínkám.

Úrovně ohrožení

- Velká - zabezpečovací vozidlo bude zblízka a důrazně ochraňovat pancéřové vozidlo před všem i potencionálními hrozbami,
- Střední - zabezpečovací vozidlo bude mít stejný úkol s prosazováním menšího důrazu,
- Malá - zabezpečovací vozidlo poskytuje ochranu pancéřovému pouhým následováním.

Dopravní podmínky

- normální provoz - ochranné vozidlo má na silnici dostatek manévrovacího prostoru na všechny strany.
- hustý provoz - prostor by měl umožnit manévrování do stran a přiblížit vozidla nárazník na nárazník z důvodu zamezení průchodu chodců mezi vozidly.

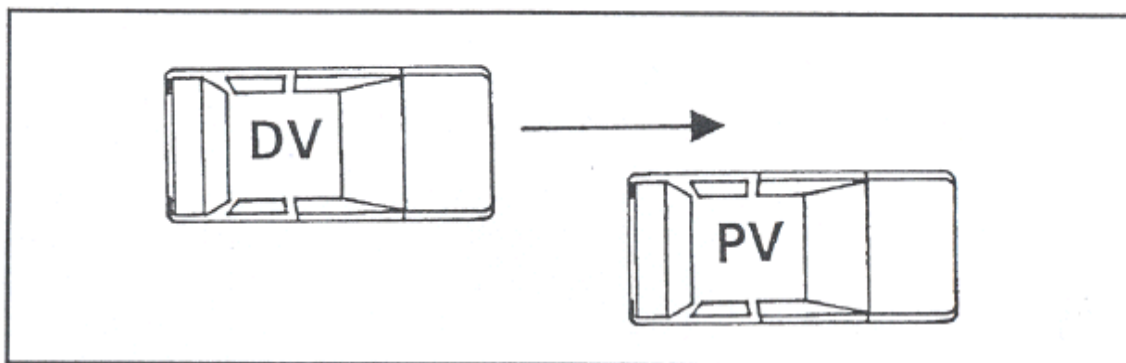
Kolona operuje a pohybuje se společně jako jeden celek, nikoli jako samostatná vozidla. Ochranná vozidla misí zajistit, aby pancéřové vozidlo mělo kolem sebe dostatek prostoru pro manévrování okolo jiného vozidla nebo k rychlému úniku. Činnost všech vozidel neustále směřuje k tomu, aby se mezi jednotlivá vozidla kolony nedostalo žádné jiné cizí vozidlo.

Pozorovací sektor okolí kolony se dělí na hodiny. Z toho plyne, že prostor, který je před kolonou, tedy ve směru pohybu kolony je vždy „12“, napravo od kolony hovoříme o „3“ hodinách atd. Takto se určuje směr pozorování pro jednotlivé osoby:

- řidič přepravního vozu 9–3 hod.,
- velitel převozu 12-6 hod.,
- řidič následného vozu 9–3 hod.,
- ochránce vedle řidiče 12–6 hod.,
- ochránce za řidičem 6–12 hod.,
- ochránce za spolujezdcem řidič 3–9 hod.

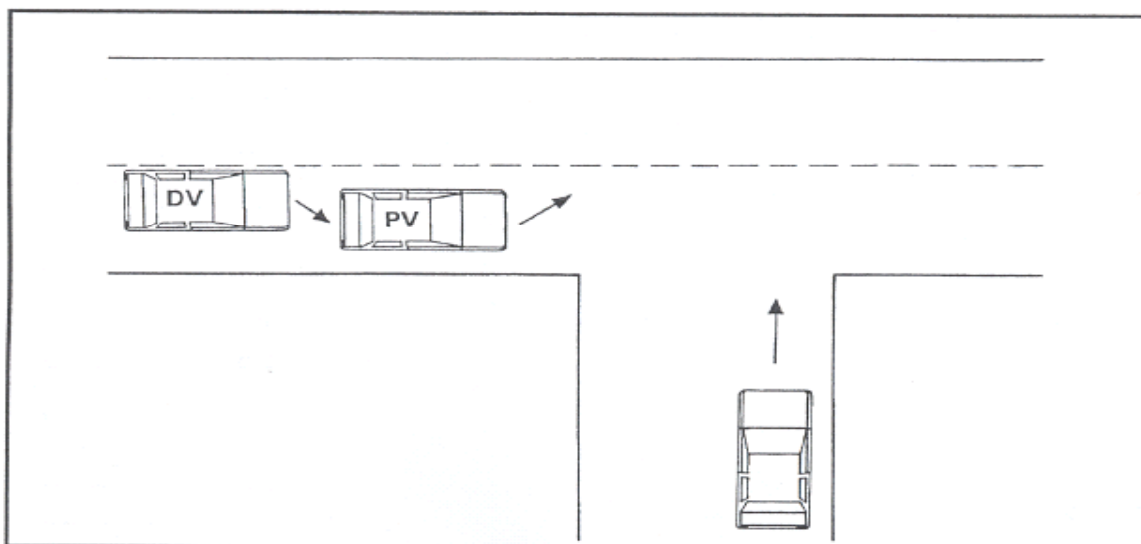
Jízda sestavy dvou vozidel

Základní formace dvou vozidel: přepravní vozidlo a kryjící doprovodné vozidlo, které vybočuje o dvě třetiny vlevo do středu silnice od přepravního vozidla. (Obr. č. 39)

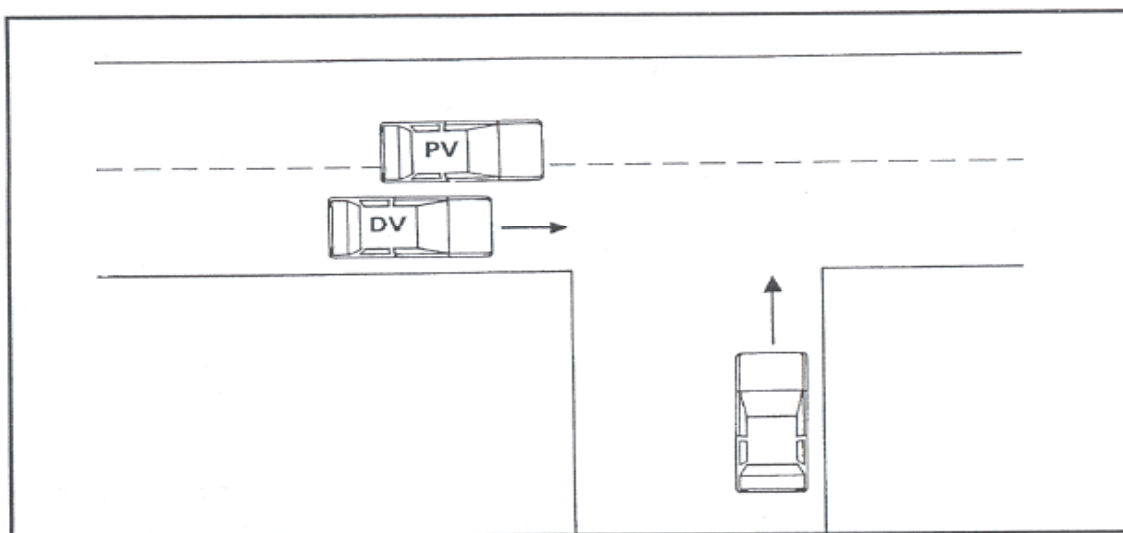
Obr. 39: Základní formace vozidel

Přeprava přijíždí ke křižovatce nebo jinému kritickému místu: řidič doprovodného vozidla se začne přesouvat vpravo a kurýrní vůz najede do středu vozovky. Doprovodný vůz podjede kurýrní vůz. (Obr. č. 40)

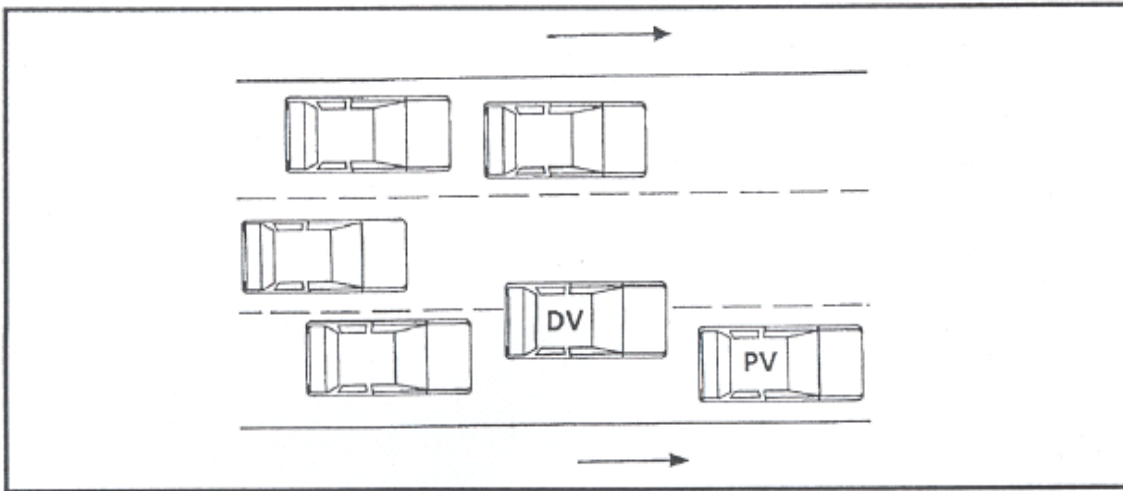
Obr. č. 40: Přeprava přijíždí ke kritickému místu.

Doprovodný vůz kryje prostor křižovatky a v případě útoku zvýší rychlost, kdy plně vykryje přepravní vůz. Dále vykryvá případný náraz, aby kurýrní vůz mohl co nejrychleji uniknout z místa. (Obr. č. 41)

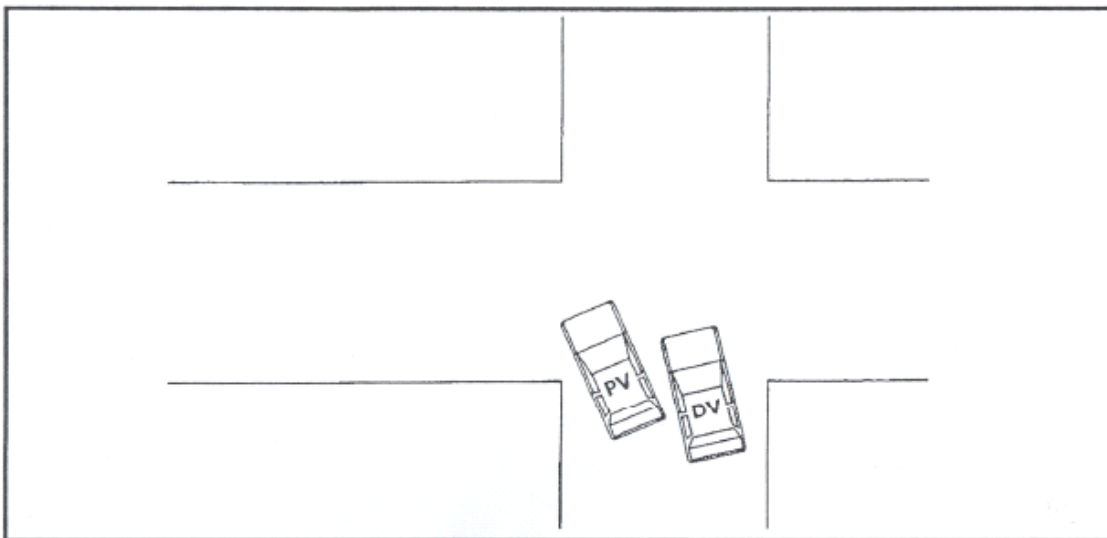
Obr. č. 41: Doprovodný vůz kryje prostor křižovatky.

Zastavení z dopravních důvodů: doprovodný vůz vyblokuje dopravní pruh tak, aby vedle přepravního vozu nemohlo zastavit žádné vozidlo a zahájit překvapivý útok. (Obr. č. 42)

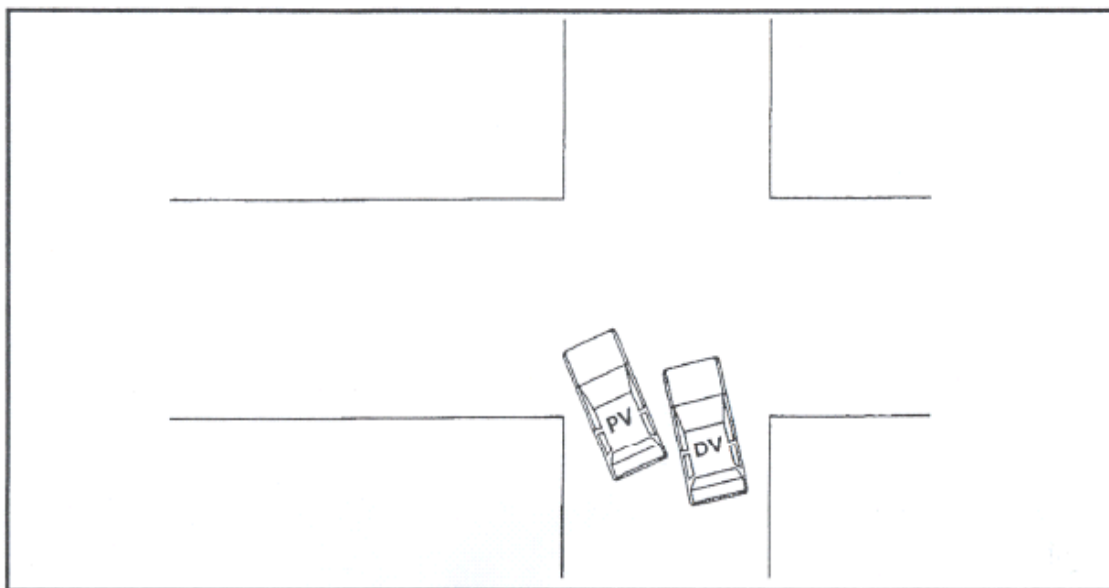
Obr. č. 42: Zastavení z dopravních důvodů.

Zatáčení v křižovatce vlevo skrytým přepravním vozidlem doprovodným: doprovodné vozidlo vždy najede do poloviny přepravního jeho podjetím a po projetí křižovatky nebo jiného nebezpečného místa se opět vrací do svého základního místa v sestavě, tj. nalevo od přepravního vozidla. (Obr. č. 43)

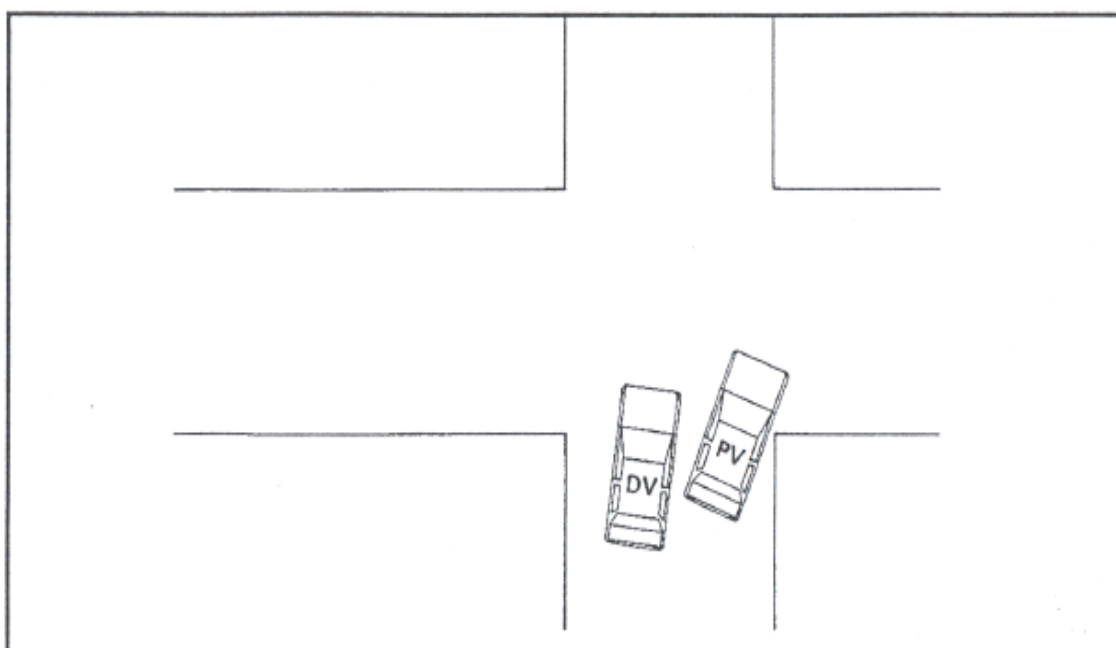
Obr. č. 43: Zatáčení v křižovatce vlevo

Zatáčení v křižovatce vlevo skrytým přepravním vozidlem doprovodným: doprovodné vozidlo vždy najede do poloviny přepravního jeho podjetím a po projetí křižovatky nebo jiného nebezpečného místa se opět vrací do svého základního místa v sestavě, tj. nalevo od přepravního vozidla. (Obr. č. 44)

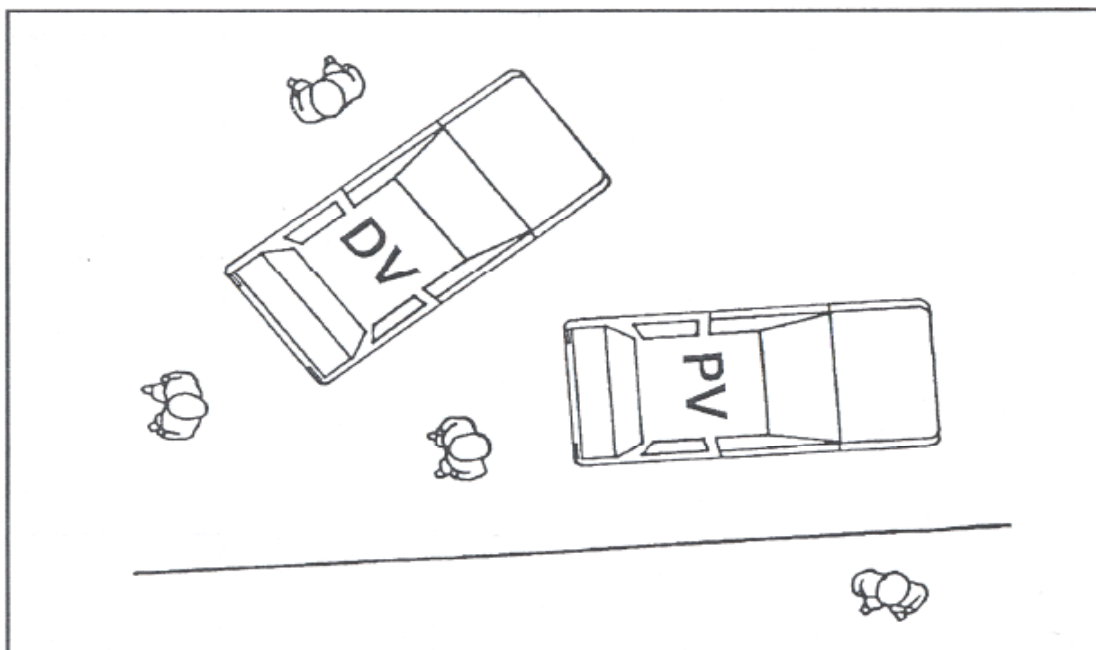
Obr. č. 44: Zatáčení v křižovatce vlevo.

Zatáčení vpravo se děje obdobným způsobem, a to zrcadlově. (Obr. č. 45)

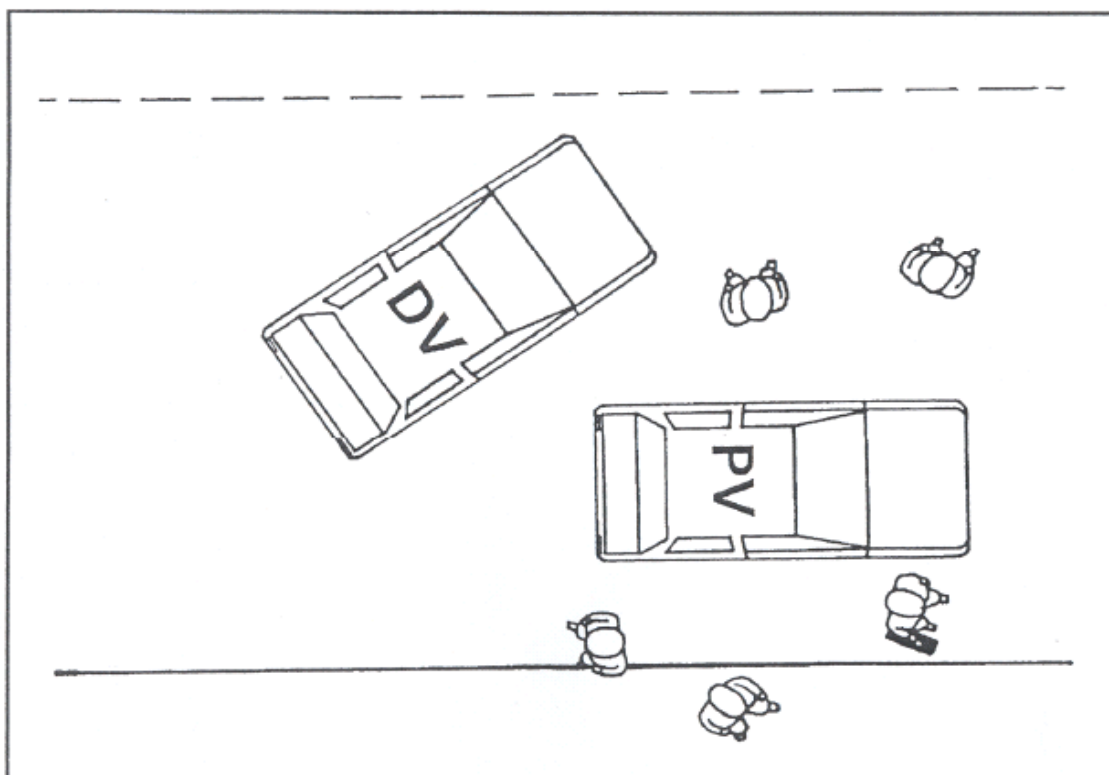
Obr. č. 45: Zatáčení v křižovatce vpravo.

Vystoupení po zastavení sestavy: ochránci již při dojezdu mají pootevřené dveře a ihned po zastavení zaujímají ochrannou sestavu okolo přepravního vozidla.(Obr.č. 46)

Obr. 46 : Vystoupení po zastavení sestavy

Po zaujetí pozice může následovat vystoupení kurýry se zásilkou. Ochránci stojí směrem od vozidla a kontrolují prostor. (Obr. č. 47)

Obr. č. 47: Vystoupení kurýra se zásilkou

Opatření po splnění přepravy

Po splnění úkolu a úspěšném doručení zásilky se provádějí další opatření, kterými jsou:

- zpětné hlášení na dispečink,
- hlášení o zvláštních poznacích načerpaných během plnění úkolu,
- rozprava pracovníků o zjištěných poznacích a výměna zkušeností,
- vrácení pomůcek zapůjčených provedení přepravy,
- převléknutí se do civilního oděvu,
- opětovné hlášení dispečinku o opuštění pracoviště a ukončení úkolu

Vozidlo, kterým byly cennosti přepravovány, musí být umístěno v zajištěné garáži či hale, ve které by neměla být okna. Dveře, popř. vrata garáže musí být opatřeny bezpečnostními zámky a musí být stabilní. Ideální situace je u rolovacích dveří s bezpečnostním kováním. Dveře by měly být opatřeny poplachovým zařízením a hala průběžně kontrolována hlídačem. Před nasazením vozidla do akce by měly být překontrolovány klíče haly i vozidla, popř. zámky, zda-li nenesou na sobě stopy pokusu násilného vniknutí. Vozidlo nesmí být odstaveno na volně přístupných místech a v podzemních garážích. Při ztrátě klíče od vozidla musí být zámky vozidla okamžitě vyměněny. Velice dobrá pomůcka pro připravenost vozidla a osádky před jízdou je kontrolní list.

Zajištění optimální míry bezpečnosti při přepravě

Ideální míra bezpečnosti při přepravě cennosti spočívá především v kvalitní prevenci. K provedení co nejlepší ochrany při přepravě je potřeba maximálně využít všech personálních a technických možností. Dbát na odpovědnost a spolehlivost při práci, aby bylo eliminováno riziko. Působit na potenciální pachatele takovým vědomím, aby se jim riziko připravovaného činu zdálo vysoké a odrazovalo je od provedení činu, který by se pro ně stal nezajímavým v poměru k výši rizika. Následující schéma znázorňuje, kterými cestami lze docílit co nejvyšší míry bezpečnosti při přepravě cenností. Plněním jednotlivých bodů schématu lze, dosáhnou pozitivního bezpečnostního myšlení.

Optimální bezpečnost přepravy cenností spočívá v kvalitní prevenci. K tomu, aby přeprava byla provedena co nejdříve, je zapotřebí využít všech personálních, technických možností. Spolehlivě pracovat, aby riziko bylo co nejmenší. Je nutné působit tak, aby se

vlastní riziko potencionálních pachatelů zvyšovaly, narůstaly jejich zábrany k provedení činu a páchaní trestných činů. Aby se pro ně napadení transportu stalo nezajímavým pro jeho vysokou rizikovost. V kooperaci s pořádkovými silami státu a orgány činnými v trestním řízení zlepšovat procento objasněnosti tak, aby souhrn opatření k předcházení této trestné činnosti měl skutečně permanentní charakter. Následující schéma, jež znázorňuje, jakými cestami lze docílit co nejlepší bezpečnosti v přepravě cenností, má být podnětem k zamýšlení, jak přepravu stále zlepšovat.

Mimořádné události

Při řešení mimořádných událostí jsou zaměstnanci společnosti povinni se řídit platnými obecně závaznými právními předpisy a vnitřními předpisy společnosti. Totéž platí pro příslušníky Policie České republiky.

Porucha přepravního vozidla

Dojde-li v době kdy ve vozidle je uložena hotovost k jeho poruše a není možné tímto vozidlem pokračovat v přepravě, je velitel přepravní skupiny povinen zajistit do vyřešení tohoto stavu zvýšenou ostrahu zásilky a dále je povinen: Jedná-li se o přepravu v kategorii „A“, zajistit prostřednictvím příslušného dispečinku přistavení náhradního vozidla pro dokončení přepravy. Jedná-li se o přepravu v kategorii „B“, je zásilka přeložena do doprovodného vozidla a s použitím maximálně možného počtu členů ozbrojeného doprovodu je přeprava dokončena. Řidič vozidla v poruše zůstává u vozidla a je nápomocen při odstranění závady příp. odtažení vozidla.

Porucha doprovodného vozidla

Dojde-li v době kdy je v přepravním vozidle uložena hotovost k poruše doprovodného vozidla a není možné tímto vozidlem pokračovat v přepravě, je osádka přepravního vozidla posílena o maximálně možný počet členů ozbrojeného doprovodu a přeprava je dokončena tímto vozidlem.

Dopravní nehoda – havárie vozidla

Dojde-li v době kdy je ve vozidle uložena hotovost k dopravní nehodě či havárii tohoto vozidla, zajistí velitel přepravní skupiny v první řadě pomoc zraněným a až následně

ochranu přepravované zásilky. V případě umožní-li to situace (dostatečný počet nezraněných) jsou tyto činnosti zajišťovány souběžně. Po zajištění těchto úkonů zajistí v součinnosti s příslušným dispečinkem dokončení přepravy.

Je-li při v souvislosti s dopravní nehodou či havárií vozidla ke zranění velitele přepravní skupiny a tento není schopen nadále plnit své úkoly, přebere jeho povinnosti služebně nejstarší člen přepravní skupiny, který je toho schopen, příp. vedoucí zaměstnanec, v jehož útvaru je přeprava finanční hotovosti zajišťována.

Napadení přepravní skupiny

V případě napadení je velitel přepravní skupiny povinen vyhodnotit situaci, zejména s ohledem na poměr a na základě tohoto vyhodnocení koordinovat další činnost. Vždy je však povinen, při řešení situace v první řadě zohlednit požadavek na ochranu života a zdraví zúčastněných osob.

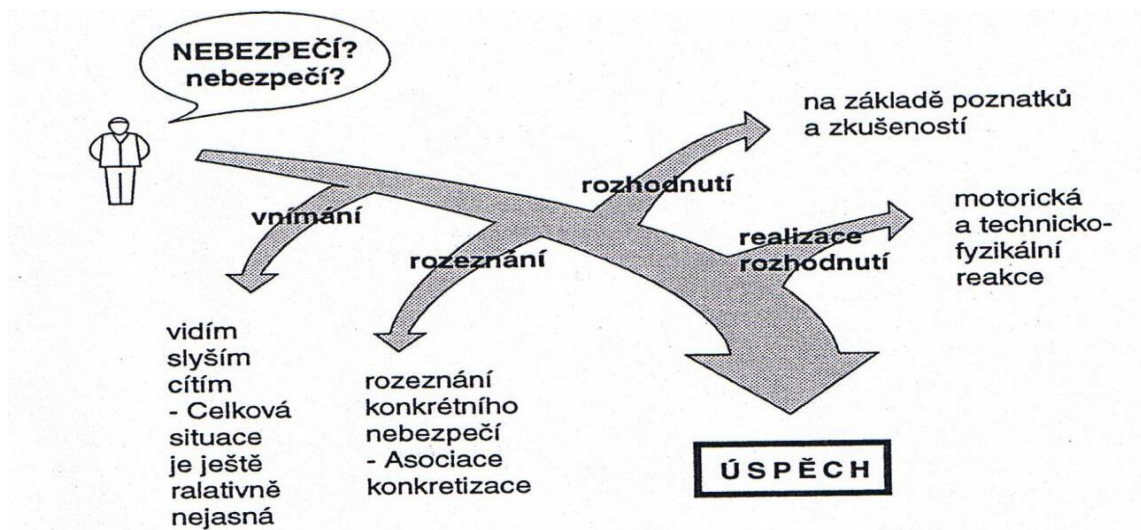
Postup při přepadení přepravního vozidla

V této části se budu věnovat taktickému postupu, jak reagovat v případě napadení kolony, pěšího transportu nebo motorizovaného pancéřového vozidla. Tato metodika je dosti obsáhlá proto popíšu nejdůležitější kroky a postupy při napadení. Možnost přepadení vozidla a uvědomění si situace

V situaci přepadení je potřeba si uvědomit skutečnost, že přeprava je jistým, způsobem zajištěna a právě tuto skutečnost zkoumá také pachatel. Ne ve všech případech jej níže uvedené zajištění odradí od provedení činu:

- konstrukce vozidla,
- bezpečnostně-technické vybavení vozidla,
- stálé rádiové spojení s dispečinkem, popř. policejním doprovodem,
- stálým přehledem dispečinku o trase, cíli a pozici přepravního vozidla,
- ozbrojenost osádky, výcvik v nebezpečných situacích a právní podpora při použití jak zbraně tak jiných prostředků.

Průběh reakcí osádky vozidla při zjištění aktuálního nebezpečí lze znázornit následujícím schématem (obr. 48):

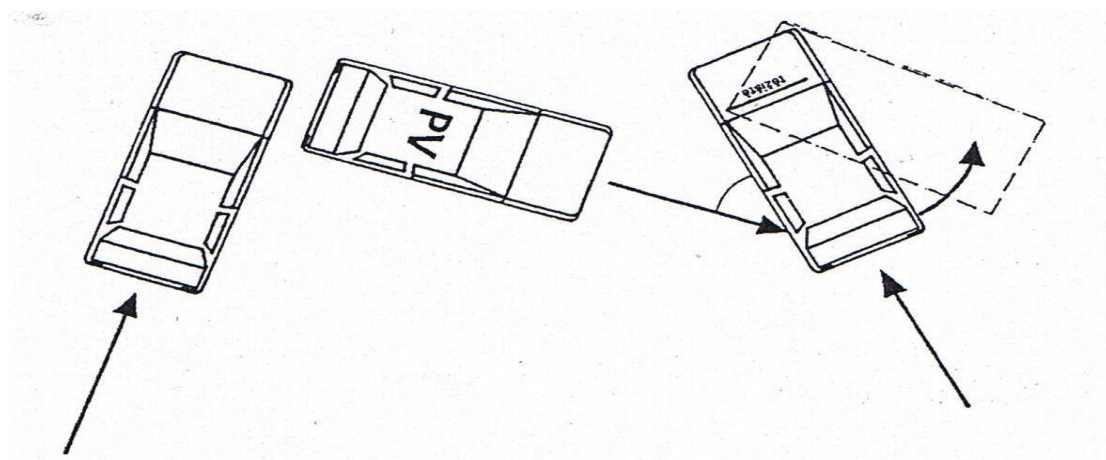
Obr. č. 48: Schéma postupu při přepadení transportního vozidla

Protože překonat tato zajištění není lehké a dostat se do pancéřového vozidla je samo o sobě těžké, vymýšlejí pachatele nové a nové lsti, jako jsou fingování těžkých dopravních nehod a v poslední době stále častější vydávání se za policistu apod. a zdokonalují neustále své technické prostředky k překonání bezpečnostních zajištění. Největší tíha v takovýchto kritických situacích spočívá na řidiči přepravního vozidla, který by měl především zachovat chladnou hlavu, nezpanikařit, neriskovat a tím ohrožovat celou osádku vozidla. Dále řidič sleduje popis pachatelů, zapíná sirénu, předává informace o napadení dispečinku atd.

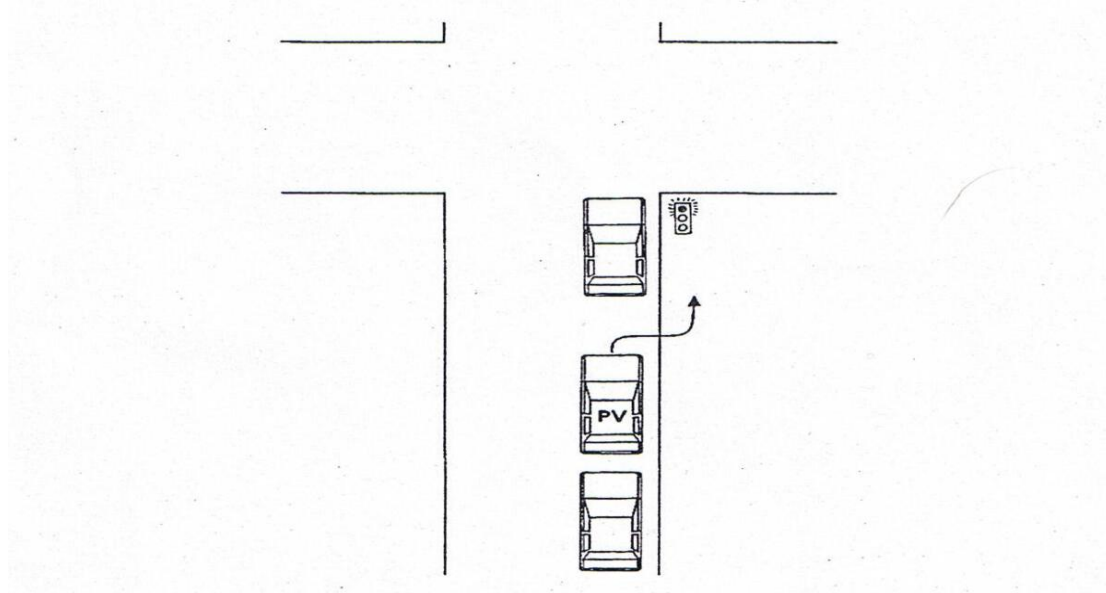
Řešení krizové situace je rovněž závislé na schopnostech řidiče přepravního vozidla a vlastnostech přepravního vozidla, jako jsou pevnost, odolnost a konstrukční vybavenost. Pokud je vozidlo zablokováno zepředu a vzadu je volná cesta, musí se řidič přepravního vozidla co nejrychleji pokusit o vycouvání z ohroženého prostoru.

Pokud nastane situace, že je přepravní vozidlo zablokováno zepředu i zezadu, musí jeho řidič využít jeho speciálních vlastností a pokusit se prorazit cestu buďto dopředu nebo dozadu. A to udělá tím způsobem, že najíždí na nejlehčí část vozidla, které jej blokuje a tudíž jej co nejsnáze vytlačí. Proto by se měl řidič orientovat ve značkách vozidel, aby správně odhadl, ve které jejich části je motor a kde jsou nejsnáze zranitelná. Také musí na vozidlo najíždět šikmo, aby jej vytočil kolem jeho osy. Proražení musí řidič opakovat a při tom vysílat tíšňové volání. Řidič nesmí vozidlo zastavit, ale neustále popojíždět sem a tam, aby co nejvíce

znesnadnil útok na vozidlo. Pokud se řidiči nepodaří zátkas prorazit, musí vyčkat do příjezdu pomoci. (Obr. č. 49)

Obr. 49 - zablokování vozidla z obou stran je nevyhodnější najíždět šikmo na nejlehčí části vozu útočníka

Obr. č. 50 : Je-li nezbytné je třeba vyjet z kolony přes chodník

Řidič přepravního vozidla musí být předvídavý a musí zachovávat dostatečnou vzdálenost od předním jedoucího vozidla, aby mohl v situaci, pokud to vyžaduje, vyjet z kolony vozidel a to třeba i přes chodník (Obr. č. 50), protože při každém nečekaném zastavení vozidla musí osádka věnovat zvýšenou pozornost jeho okolí.

Odvrácení útoku střelnou zbraní

K nutné obraně při přepadení transportu lze použít i střelné zbraně (viz § 13 trest. zákona). Značný počet potencionálních pachatelů je odrazen právě tím, že přepravní skupina je ozbrojena a že může dojít ke střelbě. Za určitých okolností už jenom verbální pohrůžkou spojenou s namířením zbraně nebo varovným výstřelem lze útočníka odradit či zastavit (tzn. hrozba zbraní)

Ozbrojené střetnutí

Po zbraní nelze sáhnout v okamžiku, kdy útočník má svou zbraň již v ruce a nachází se ve vzdálenosti, ze které nás může ohrozit mířenou střelbou, a my nejsme kryti. Takové jednání by bylo příliš riskantní až hazardní. Je-li to nutné, musíme zbraň vytáhnout vždy, a to co nejrychleji. V tom okamžiku však musíme být již rozhodnutí, že ji také použijeme. Použití zbraň jako první při násilném útoku na skupinu přepravy rozhodně není vybočení (exces).

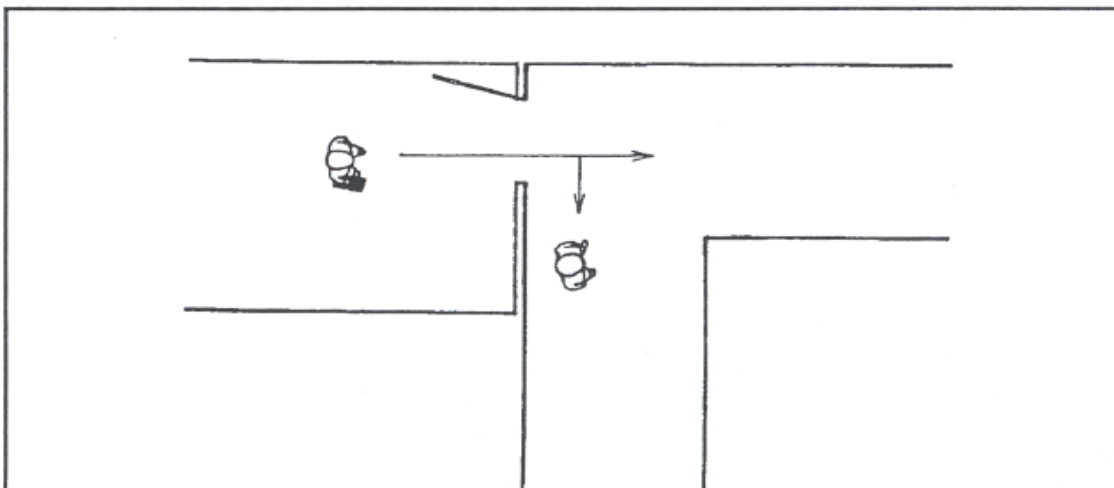
9. Bezpečnostní podmínky pro provedení pěší přepravy cenin a cenností

Pěší přenos

Trasa pro pěší přenos zavazadla k vozidlu by uvnitř budovy měla vést zásadně mimo veřejně přístupná místa, pokud se lze těmito místům v budově, kde jsou přenášeny peníze vyhnout. Pokud nastane situace, kdy se nelze veřejně přístupným místům vyhnout, musíme se trasu po, které peníze v budově neseme co nejvíce zkrátit a používat, pokud možno, jiné vchody, než ty, které slouží veřejnosti. Pokud takového vedlejšího vchodu použijeme, tak musí být střežen.

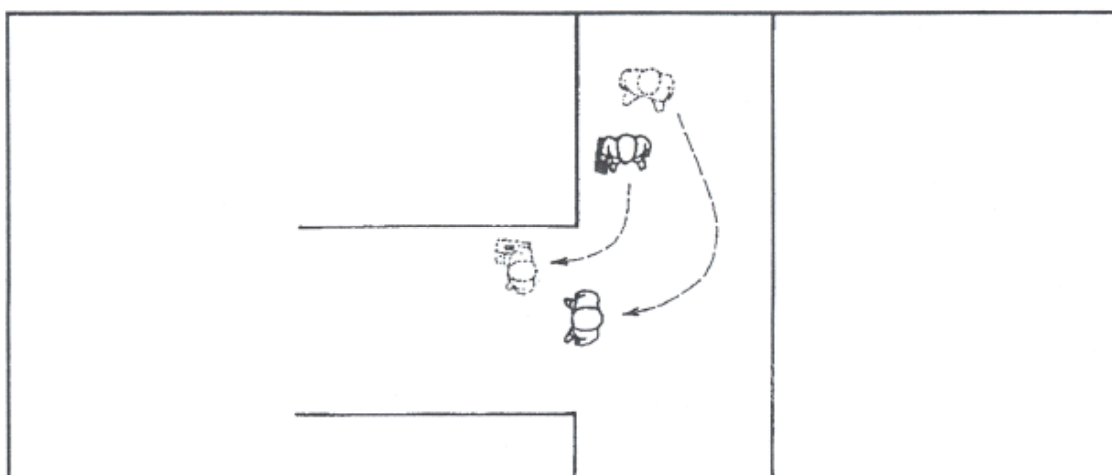
Pohyb po vnitřních prostorách

Vnitřní prostory objektu, které nejsou veřejnosti přístupné, považujeme za relativně bezpečnější fázi přepravy, pokud se zde ovšem nevyskytují cizí osoby, jako jsou návštěvy apod. Pokud se zde vyskytují, musí podléhat přísné kontrole, popř. musí jít v doprovodu zaměstnance firmy. Pracovník přenášející cennosti musí mít vždy možnost se předem přesvědčit o situaci v prostoru, do kterého s cennostmi vstupuje. (Obr. č. 51)

Obr. č. 51: Pracovník přenášející cennosti musí mít možnost se vždy přesvědčit o situaci v prostoru, do kterého vstupuje.

Jdou-li se zásilkou cenností dva zaměstnanci, pak ochránce musí vždy vstoupit do nepřehledných prostor jako první před kurýrem. Jedná se zejména o zádveří, popř. odbočování do jiné chodby nebo nepřehlednou překážku zejména na chodbách. (Obr. č. 52)

Obr. č. 52: Při přenosu o dvou zaměstnancích vstupuje do nepřehledného prostoru vždy ochránce jako první.

Shora popisovaný postup platí při vstupu do veřejných míst a při opouštění budovy. V ostatních případech postupuje ochránce vždy za kurýrem, aby mu mohl „krýt záda“.

Pohyb na veřejných místech v sestavě

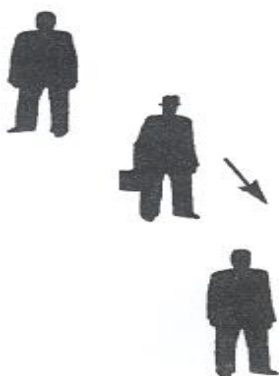
- Sestava-kurýr a ochránce - ochránce se pohybuje 11,5 m od kurýra na straně, na které je nesen zavazadlo. Pokud je kurýr ozbrojen nese zavazadlo vždy v té ruce, kterou

neobsluhuje zbraň, aby mohl být kdykoliv pohotový tuto použít a nemusel u toho ještě manipulovat se zavazadlem a tím prodlužovat dobu před zásahem. Ochránce neustále kryje zavazadlo. (Obr. č. 53)

Obr.č. 53: jeden ochránce jeden kurýr

- Sestava-kurýr a 2 ochránci - zadní ochránce zaujímá stejné místo jako v předchozím případě a přední ochránce jde od kurýra mírně nalevo ve vzdálenosti 2–3 m před ním. (Obr. č. 54)

Obr. č. 54: Kurýr a dva ochránci

- Sestava – kurýr a tři ochránci - přední ochránce jde jako v předchozím případě. Ochránce mírně vpravo vzadu za kurýrem je vedoucí a třetí ochránce jde od kurýra mírně nalevo, ale zároveň 1m za vedoucím. (Obr. č. 55)

Obr. č. 55: kurýr a tři ochránci

- Sestava – kurýr a 4 ochránci - vedoucí jde mírně vpravo za kurýrem. Přední ochránce jde v ose a zadní ochránce vpravo, 2–3 m od kurýra. Druhý zadní ochránce je ve stejné úrovni jako první zadní ochránce, ale vlevo od chráněné osoby. Vzdálenosti u této sestavy závisí na prostorových možnostech a hustotě osob v prostoru, ve kterém je zásilka přenášena. (Obr. č. 56)

Obr. č. 56: Pěší přeprava o pěti osobách

Platí vždy základní pravidlo, že nesmí za žádných okolností dojít k narušení sestavy cizími osobami, které by se dostaly mezi jednotlivé členy skupiny. Největší pozornost musí členové skupiny věnovat osobám, které se pohybují ve směru proti nim, zvláště přibližují-li se rychlým tempem oproti tempu ostatních kolemjdoucích. Ochránce kyje kurýra a to tak, že vytváří fyzickou překážku svým tělem ve směru útoku na kurýra, popř. zavazadlo. Na přehledných místech zaujímá ochránce výše popsané místa v sestavách. Pokud se jedná o dvojici, mění ochránce svou polohu podle aktuální situace. Každý ochránce kontroluje svůj sektor a nenechává se rozptylovat okolním děním, které odpoutává jeho pozornost. Neustále sleduje chování osob v okolí a zejména jejich ruce. Při napadení se útočníkovi věnuje pouze ochránce, v jehož směru je útok veden. Rozhoduje rychlá reakce, přikrytí kurýra a vytažení zbraně. Ostatní ochránci nadále sledují svůj sektor a odvádějí kurýry urychleně pryč směrem od útoku.

Kurýr plní pokyny vedoucího sestavy, nediskutuje s ostatními členy sestavy, nekouří, věnuje pozornost svému okolí a upozorňuje ochránce na podezřelé jevy. Pokud není ozbrojen, nese zavazadlo v ruce, kterou má silnější.

Přenos jedním zaměstnancem

Jedná se o nejméně bezpečnou přepravu, která bývá praktikována velice často u malých organizací a poboček s malým počtem personálu. Pokud jde o odvod hotovosti, je potřeba nezbytné úkony spojené s přípravou provádět v uzamčeném prostoru bez možnosti přístupu veřejnosti. Je to z toho důvodu, aby v okamžiku opuštění zázemí s hotovostí byla cesta ke dveřím zcela bezpečná. Nepoužívá se zásadně zadních vchodů a výstupů. Před výstupem z budovy a odemčením dveří se musí zaměstnanec přesvědčit z místa, z něhož je to možné, o situaci v prostoru, do kterého bude vstupovat. Vzdálenost mezi provozní jednotkou a místem odvodu bývá nezdědka malá a nedovoluje volit více přenosových tras. V takovém případě nahrazujeme plánování tras nepravidelným časem odvodu hotovosti.

10. Donucovací prostředky a technické prostředky používané při eskortách

Donucovací prostředky a technické prostředky používané při eskortách se zaměřením na plnění úkolů Policie České republiky

Policisté jsou při plnění úkolů Policie České republiky (dále jen "policie") oprávněni, za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem, použít k provedení nebo dokončení služebního zákroku donucovací prostředky a speciální donucovací prostředky. O tom, který donucovací prostředek nebo speciální donucovací prostředek použije, rozhoduje sám policista, velitel zakročující jednotky, popřípadě nadřízený tohoto velitele. Je nutné si uvědomit, že použití donucovacích prostředků zvyšuje bezpečnost práce policistů při práci, protože jejich zákrok je efektivnější, ušetří se náklady státu a zvýší se efektivita potírání kriminality a dodržování zákona.

Zákonná úprava použití donucovacích prostředků policisty

K pochopení využívání donucovacích prostředků je nutné vycházet ze zákona. Základní ustanovení pro postup Policie ČR představuje článek 2 odst. 3, Ústavy ČR (zákon č. 1/1993 Sb.), kde je uvedeno: "státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon". Konkrétní formy přímého zákroku jsou upraveny zákonem č. 283/1991, o Policii České Republiky ve znění pozdějších změn a doplnění (dále jen zákon o policii) a z trestního zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní zákon), jehož účelem je chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob. Trestní zákon popisuje některé okolnosti vylučující protiprávnost. Jde zejména o nutnou obranu (§ 13): „Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku“. K jednání v nutné obraně je oprávněn jednat kdokoliv, musí jít však o útok, nebo hrozbu útoku ze strany člověka a útok musí přímo hrozit nebo trvat. Krajinou nouzi (§14): „Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněného tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.“ Kdokoliv je oprávněn jednat v krajní nouzi, odvrací-li nebezpečí, které přímo hrozí zájmu chráněného trestním zákonem a nezáleží na tom, zda jde o ohrožení zájmu vlastních nebo cizích. Při krajní nouzi dochází ke střetu dvou právem chráněných zájmů, kdy na ochranu jednoho chráněného zájmu je možno

obětovat chráněný zájem jiný. Pro přímé užití donucovacích prostředků policisty platí ustanovení o oprávněném použití zbraně (§ 15): „Trestný čin nespáchá ten, kdo použije v mezích zmocnění příslušných zákonných předpisů.“ Týká se to postavení určitých osob (voják, policista, celník a další). K okolnostem vylučující protiprávnost dále patří svolení poškozeného na základě občanského zákoníku. Jednání je dovolené, jestliže se jedná o zájmy, o nichž může poškozený sám rozhodovat a netýká se to zájmu společnosti a ostatních občanů. Svolení musí být vážné, dobrovolné, srozumitelné, ale ne nutně výslovné; nesmí být vylákáno lstí. Svolení uděluje osoba, která je schopna učinit závazný projev vůle a svolení je dáno před činem nebo nejpozději s tímto činem. Svolení se zpravidla týká majetku ve vlastnictví občanů. Ve vztahu k životu a zdraví se nevylučuje trestní odpovědnost. Další okolností je plnění zákonné povinnosti nebo rozkazu. Každý, komu hrozí nebezpečí, ho není povinen snášet. Je však nepřípustné, aby se toho dovolával příslušník ozbrojených sil a bezpečnostních sborů při plnění služební přísahy v souvislosti s plněním rozkazu a to i v případě, že by byl ohrožen jeho život. Odmítnout lze jen plnění rozkazu zločinné povahy. Mezi další okolnosti vylučující protiprávnost patří výkon práva a povolání, riziko ve výrobě a výzkumu a lékařský zákrok podle nejnovějších poznatků lékařské vědy (například amputace).

Jednotlivé donucovací prostředky a jejich praktické použití policisty

Donucovacími prostředky jsou podle zákona o policii hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany; slzotvorné prostředky; obušek; pouta; služební pes; vytlačování koňmi; technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla; zastavovací pás a jiné prostředky k násilnému zastavení vozidla; vodní stříkač; zásahová výbuška; úder střelnou zbraní; hrozba střelnou zbraní; varovný výstřel.

Donucovací prostředky je policista oprávněn použít v zájmu ochrany bezpečnosti osob, své vlastní a majetku a ochrany veřejného pořádku, proti osobě, která je ohrožuje. Před použitím donucovacích prostředků je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla. Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo život nebo zdraví jiné osoby a služební zákrok nesnese odkladu. O tom, který z donucovacích prostředků použije, rozhoduje policista podle konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovaného služebním zákrokem; přitom použije takového donucovacího prostředku, který je nezbytně nutný k překonání odporu osoby, která se dopouští protiprávního jednání. Policista je povinen

dbát, aby použitím donucovacího prostředku nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.

Policista je oprávněn také použít zbraň, aby v případě nutné obrany nebo při pomoci v nutné obraně odvrátil přímo hrozící nebo trvajícím útok vedený proti jeho osobě nebo útok na život nebo zdraví jiné osoby. Nebo jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt a nelze-li jinak překonat odpor směřující ke zmaření závažného služebního zákroku. Dále aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet; či aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště. Zbraň je policista oprávněn použít po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku. Policista je oprávněn použít zbraň také nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život a zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zvláštního předpisu nezastaví; nebo aby v bezprostředním prostoru státních hranic přinutil k zastavení dopravní prostředek, jehož řidič na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zvláštních předpisů nezastaví. Zbraň může být použita také, když osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozby střelnou zbraní nebo donucovací prostředek varovný výstřel, neuposlechne pokynů policisty směřujících k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby; nebo když je třeba zneškodnit zvíře ohrožující život nebo zdraví osob.

Zbraní se rozumí zbraň střelná, bodná a sečná, nebo speciální zbraň. Použití zbraně je přípustné pouze tehdy, jestliže použití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné. Před použitím zbraně je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito zbraně. Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo je-li ohrožen život nebo zdraví jiné osoby a služební zákrok nesnese odkladu. Při použití zbraně je policista povinen dbát nutné opatrnosti, zejména aby nebyl ohrožen život jiných osob, a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje.

Policisté zařazení v zásahových jednotkách služby pořádkové policie a v zásahové jednotce rychlého nasazení, v ochranné službě, jakož i ve službě cizinecké a pohraniční policie na letištích jsou oprávněni používat speciálních donucovacích prostředků a speciálních zbraní při zákrocích k ochraně životů a zdraví osob a k ochraně majetku. Speciální donucovací prostředky a speciální zbraně mohou používat všichni policisté, pokud byli k jejich používání vycvičeni.

Jestliže policista zjistí, že při použití donucovacích prostředků došlo ke zranění osoby, je povinen, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Po každém použití zbraně, při kterém došlo ke zranění osoby, musí policista ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Dále je povinen učinit všechny neodkladné úkony, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost použití zbraně. Poskytnutí první pomoci spočívá v provedení nejrůznějších úkonů. Které závisí na povaze konkrétního zranění, například zastavení krvácení, fixace zlomené kosti, obnova zástavy dechu, nebo srdeční činnosti. Policista je povinen poskytnout první pomoc při každém, i drobnějším zranění, pokud zjistí, že k němu došlo při použití donucovacích prostředků. Skutečnost, že je po použití donucovacích prostředků osoba zraněna, zjišťuje policista z objektivních známek (krvácení), nebo dotazem této osoby. Lékařské ošetření je povinen policista zajistit pouze tam, kde to povaha zranění vyžaduje. Musí tak učinit vždy, když o to zraněná osoba požádá. Lékařské ošetření se poskytuje na místě, na policejním útvaru anebo na lékařské pohotovostní službě. Osoba je zde eskortována policejním vozidlem, nebo sanitním vozem s policejním doprovodem, tak aby mohla po ošetření vysvětlit v rámci přestupkového, nebo trestního řízení z jakého důvodu neuposlechla pokyn policisty a ten byl nucen použít proti ní zakročít donucovacím prostředkem.

Při služebním zákroku proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě mladší 15 let nesmí policista použít úderů a kopů sebeobrany, slzotvorných prostředků, zásahové výbušky, obušku, pout, služebního psa, úderu zbraní, hrozby zbraní, varovného výstřelu a zbraně, vyjma případů, kdy útok těchto osob bezprostředně ohrožuje životy a zdraví policisty nebo jiných osob nebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak. Útok bezprostředně ohrožuje život a zdraví tehdy pokud přímo hrozí, tedy útočník dal svým jednáním dostatečně policistovi najevo, že zamýšlí útok započít, například uchopil do ruky tyč, nůž, boxer, nebo kterýkoliv předmět, kterým lze učinit útok proti tělu důraznějším a přibližuje se k policistovi, nebo jiné osobě spolu s verbálními, či neverbálními výhružkami. Větší škodou na majetku se rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč, uvedeno je to v § 89 odst. 11 zákona 140/1961 Sb., Trestní zákon ve znění pozdějších znění a doplnění. Pokud tyto podmínky splněny nejsou, může policista proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě mladší 15 let použít pouze hmaty a chvaty sebeobrany.

Za těhotnou je v souvislosti s použitím donucovacích prostředků policistou považovat ženu, na které je stav těhotenství zjevný, nebo která se za těhotnou prohlásí předtím, než proti ní policista donucovací prostředek použije, nebo o ní i jiná osoba prohlásí, že je těhotná. U osob vysokého věku není stanovena pevná věková hranice. Kriteriem pro určení policisty, zda se o takovou osobu jedná, je především její fyzický vzhled a stav. Za osobu se zjevnou vadou nebo chorobou je třeba považovat osobu s ochrnutými končetinami, osobu pohybující se jen s pomocí invalidního vozíku nebo o berlích, osobu s podstatně sníženou mobilitou, osobu nevidomou. Za osobu mladší 15 let je třeba považovat osobu, o které policista tuto skutečnost zjistí z osobního dokladu, lustrací v evidenci obyvatel, nebo která o sobě před použitím donucovacího prostředku prohlásí, že je osobou mladší 15 let, nebo jiná osoba o ní před použitím donucovacího prostředku prohlásí, že se jedná o osobu mladší 15 let.

Zakročují-li policisté pod jednotným velením, rozhoduje o použití donucovacích prostředků a zbraně velitel zakročující jednotky. O použití donucovacích prostředků a zbraně může na místě zákroku rozhodnout též nadřízený tohoto velitele, který tímto rozhodnutím přebírá velení až do ukončení zákroku. Rozhodnutí velitele zakročující jednotky a jeho nadřízeného o použití donucovacích prostředků a zbraně musí být zadokumentováno na zvukovém nebo písemném záznamu.

Každý služební zákrok, při kterém bylo použito donucovacích prostředků nebo zbraně, je povinen příslušník Policie České republiky (dále jen "policista") bezodkladně ústně ohlásit svému nadřízenému s upřesněním, kterého donucovacího prostředku použil, z jakého důvodu a s jakým výsledkem. Pokud policista použil úderu střelnou zbraní, varovného výstřelu nebo zbraně, anebo jestliže při použití jiného donucovacího prostředku byla způsobena smrt, újma na zdraví nebo škoda na majetku, zpracuje ještě písemné hlášení. Písemné hlášení předá svému nadřízenému nejpozději do 24 hodin od ústního hlášení; jestliže policistovi nedovolí tuto lhůtu dodržet jeho momentální zdravotní stav nebo plnění důležitých služebních úkolů, učiní tak ihned, jakmile tyto důvody pominou. Vzniknou-li pochybnosti o oprávněnosti nebo přiměřenosti použití donucovacích prostředků nebo zbraně, anebo jestliže při jejich použití byla způsobena smrt, újma na zdraví nebo škoda na majetku, je nadřízený policisty povinen zjistit, zda jich bylo použito v souladu se zákonem nebo interním aktem řízení; o výsledku tohoto zjištění sepíše úřední záznam. Použije-li policista donucovacího prostředku nebo zbraně v době mimo službu, je povinen jejich použití ihned ohlásit nejbližšímu útvaru Policie České republiky a dále postupovat jak je uvedeno shora.

Použití hmatů, chvatů, úderů a kopů sebeobrany, slzotvorných prostředků a obušku

Hmaty, chvaty, úderý a kopy sebeobrany, slzotvorné prostředky a obušek je policista oprávněn použít zejména, aby:

- zajistil bezpečnost jiné osoby nebo svou vlastní před protiprávním útokem, který bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude pokračovat,
- zabránil výtržnosti, rvačce, úmyslnému poškozování majetku nebo jinému protiprávnímu jednání, kterým je narušován veřejný pořádek,
- provedl eskortu osoby, která klade odpor,
- zabránil osobě předvedené, zajištěné, zatčené a zadržené na útvaru policie nebo umístěné v policejní cele napadat policistu nebo jinou osobu, či ničit zařízení služebních místností,
- zabránil násilnému vstupu nepovolané osoby do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán.

Hmaty a chvaty policista použije především k překonání pasivního odporu, např. k dokončení předvedení nebo zajištění, kdy osoba i po výzvě odmítá následovat policistu. Úderý a kopy sebeobrany použije policista převážně jako prostředek k zastavení bezprostředního útoku a k vytvoření podmínek (získání prostoru a času) pro případné použití jiných, vhodnějších donucovacích prostředků. Policista si musí zde uvědomit, že v okamžiku, kdy bude chtít uplatnit hmat, nebo chvat k překonání pasivního odporu osoby, může nastat situace, kdy osoba ze stavu pasivity přejde k aktivní obraně, či útoku. Pasivním odporem je činnost osoby, kdy tato osoba nespolupracuje, odmítá uposlechnout pokyn policisty, ale jinak se vůči policistovi nedopouští násilí. Například odmítá nastoupit do služebního vozidla a zapírá se o střechu vozidla, různě se policisti zpěčují a tím se mu protíví při provádění služebního zákroku. Aktivním odporem je taková činnost osoby, kdy se osoba aktivně snaží zabránit policistovi v provedení nebo dokončení služebního zákroku, nebo dokonce na policistu útočí. Hmatem je sebeobranný nebo útočný prvek, jehož cílem je účelově působit bolest. Nejčastěji využívanými hmaty jsou bolestivé úchopy nebo tlaky na citlivá místa lidského těla. Chvat je technický prvek převzatý z některé úpolové disciplíny, bojového sportu, jehož cílem je dostat soupeře do takové polohy, ve které se prohrává. Cílem chvatu nebývá působit bolest, ale blokovat a znehybnit soupeře. Patří zde techniky porazů, strhů, páčení, škracení a blokování. K těmto úkonům jsou policisté cvičeni. Úderý jsou útočné

techniky prováděné pažemi. K úderům využívají policisté různých úderových ploch, například čelo, pěst, hřbet pěsti a patu dlaně, které směřují na citlivá místa lidského těla.

Slzotvorné prostředky policista použije zejména na volném prostranství, přičemž by měl být brán v úvahu směr a síla větru, případně jiné proudění vzduchu. Mohou být použity buď při jednotlivých služebních zákrocích, nebo při zákroku pod jednotným velením. Slzotvorné prostředky používá policie především ve formě kapesního aerosolového slzotvorného rozstřikovače, tzv. KASR. Dále ve formě granátů a světlic se slzným plynem, nebo jako příměs do vody, při použití vodního stříkače, které nepoužívají zejména při služebních zákrocích pod jednotným velením. Podmínky pro optimální použití KASR jsou na vzdálenost 0,6 až 1,2 metru, nepoužívá se ve veřejných místnostech a uzavřených prostorech, kde může dojít k zasažení nezúčastněných osob a policistů. Používají se slzotvorné prostředky (CN, CS, OC) a jejich směsi. Účinek je závislý na duševním stavu agresivních osob a na jejich hladině adrenalinu. Slouží k otupení agresivity menšího davu, jednotlivce. Nejčastější je užití (CN) chloracetofenonu, který způsobuje slzení, škrábání v nose, tečení z nosu, pálení v hrdle a nezadržitelný kašel, nebo plynu (CS) 2-chlorbeniliden malonitril, který způsobuje stejné, ale závažnější účinky jako předchozí, protože je silnější. Využívá se také (CR) dibenz(a)oxazepin, (OC) oleum capsicum, pepper, kajenský pepř, který se na rozdíl od předchozích nevypařuje a působí tak déle (kajenský pepř jsou jemně mleté chilli papričky, nejedná se o odrůdu pepře).

Je třeba si uvědomit, že rychlost proudu látky se po opuštění trysky snižuje. Zásah na vzdálenost 1,2m trvá v bezvětří cca 0,5 sekundy, kdy záleží na tlaku v nádobce. Účinek se po zásahu dostavuje cca po jedné sekundě, za tuto dobu lze však uskutečnit úder či kop osoby, která odmítá respektovat pokyn policisty. Použití slzotvorného prostředku po zahájení takového útoku není pak reálné a je nutné eliminovat odpor jinými donucovacími prostředky a poté slzotvorný prostředek aplikovat, pokud je to nutné. Slzotvorný prostředek je vhodné držet v natažené ruce, čímž se sníží riziko zpětného zasažení policisty. Efektivní je zasažení sliznice a proto tryskou nutno mířit na sliznice osoby (oči, nos, ústa), proti které policista zasahuje. Slzotvorný prostředek je vhodný také k vypuzení osob z úkrytů menších prostorů (kabina vozidla, malá místnost), pokud jejich aplikaci dovolí pootevřené dveře a okna. Slzotvorné granáty se využívají při služebním zákroku proti skupině osob. Při použití slzotvorných prostředků je nutné počítat s tím, že útočník nebude bezpečně zastaven a vyřazení bude jen částečné, kdy se sníží jeho orientace a reakční doba k odporu. Pokud osoba v kladení odporu policistovi pokračuje, použijí se jiného donucovacího prostředku.

Osoby ovlivněné požitím alkoholických nápojů a omamných látek mají sníženou citlivost sliznic a slzotvorný prostředek na ně nepůsobí.

Obuškem se pro účely tohoto pokynu rozumí všechny druhy a velikosti obušků, včetně obušku s příčnou rukojetí (tonfa). Slouží zejména k překonání odporu, kterým se osoba brání donucování ke splnění právní povinnosti nebo obraně policisty proti fyzickému útoku osoby. Z hlediska platných právních norem je nutné omezit údery na svalnatá místa těla, kde se nenacházejí důležité orgány. Místem vhodným k úderu obuškem tedy jsou záda, hýždě, stehna a paže. Je zakázáno používat údery na hlavu, krk, ledviny, břicha a podobně. Úderem do svalnaté části těla docílíme jen krátkodobého vyřazení útočnicka nebo jeho zastrašení. Zvláště zimní oděv snižuje účinnost zásahu, zde se doporučuje opakovaně zasahovat předsunuté předloktí útočnicka, které nebývá dokonale kryto oděvem. V současné době jsou policisté vyzbrojeni krátkým pryžovým obuškem a také obuškem s příčnou rukojetí z tvrzeného plastu, tzv. tonfou. Je na zvážení policisty, který z těchto prostředků bude při službě preferovat. Tzv. protikonfliktní policejní týmy, určené k vyjednávání s útočnickými jsou vybaveny kovovými teleskopickými obuškami, které jsou nošeny složené skrytě ve vnitřní kapse kombinézy, aby policista vzbuzoval dojem, že není ozbrojen. Je použit pouze při útoku na policistu. Ve Velké Británii mají policisté ukryt obušek ze stejného důvodu ve vnitřní kapse saka.

Hlavní výhodou všech druhů obušků, které nahradily historickou šavli, je třeba spatřovat v tom, že prodlužuje účinný dosah policisty při zásahu. Obušek tonfa poskytuje ve srovnání s běžným obuškem mnohem širší spektrum obranných a útočných technik, jako údery přímé, nebo švihové, techniky škracení, páčení, porazy a kryty na všechna tělesná pásma. Jejich plné využití však vyžaduje speciální výcvik.

Použití pout

Pouta je policista oprávněn použít zejména ke spoutání eskortované osoby, která ohrožuje svoji bezpečnost, jiné osoby, policisty, poškozuje cizí majetek nebo vzhledem k jejímu agresivnímu chování a charakteru protiprávního jednání je předpoklad, že se pokusí o útěk, nebo ke spoutání kterékoliv osoby při provádění služebního zákroku, jež ohrožuje svoji bezpečnost, jiné osoby, policisty, poškozuje cizí majetek nebo vzhledem k jejímu agresivnímu chování a charakteru protiprávního jednání je předpoklad, že se pokusí o útěk.

Pouta policista použije, podle situace a chování poutané osoby, ke spoutání rukou vpředu nebo za zády, případně k vzájemnému připoutání dvou či více osob. Pouta lze připevnit k poutacímu pásu anebo použít pro připoutání osoby k vhodnému předmětu. Pouty se pro účely tohoto pokynu rozumí všechny druhy pout, včetně pout připevněných k poutacímu pásu, případně pouta pro spoutání nohou. Spoutání může být podle druhu útoku a stupně agresivity provedeno zejména vstoje bez opory nebo s oporou, vsedě, vkleče, vleže.

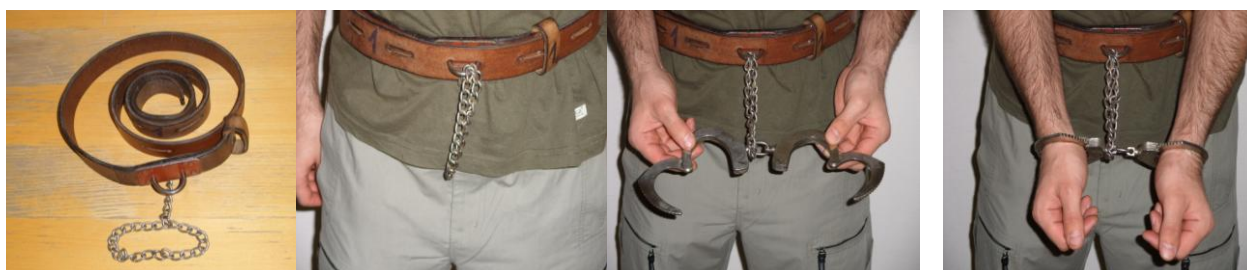
Při použití pout je nutné vědět, že pouta neposkytují policistovi dokonalou ochranu před spoutaným pachatelem, ze všech pout se dá uvolnit a mohou být pak použita jako zbraň proti policistovi. Pouta užívaná v policejní výzbroji zn. RALK mají všechna stejné klíčky. Spoutaná osoba si může stěžovat na otoky způsobené nedokrvením a bolestmi se samoutažení pout i neúmyslně samotným pachatelem tím, že svými rukama v poutech pohybuje, pakliže pouta nemají tzv. aretaci (zajištění pout proti silnějšímu sevření, stlačením aretační pojistky prostřednictvím hrotu na opačné straně klíčků). Služební pouta RALK užívaná u policie od roku 1953 tuto aretaci ještě nemají. Pro služební potřebu rozeznáváme náramková pouta řetízková, která jsou charakteristická krátkým řetízkiem mezi náramky. Jejich nevýhodou je, že se dají přetrhnout, kdy při silném tahu na řetízek svár na oku řetízku praskne.

Náramková pouta pantová mají oblouky ok na ruce spojeny na stejném principu jako je dveřní závěr a díky této konstrukci jsou nepřetrhnutelná.

Náramková pouta eskortní jsou spojena řetízkem s možností upoutání rukou k pasu (eskontnímu opasku) osoby, takže ruce jsou spoutány k sobě zepředu a fixovány ve výši pasu bez možnosti je zvednout. Tomuto způsobu upoutání se mezi policisty říká takzvaně na „medvěda“.

Pouta palcová jsou malá a dobře přenosná, vhodná pro skryté nošení policistou. Nasazují se na palce rukou a jejich fixace se provádí zatažením oblouku pod články palcových kloubů. Je zde riziko, že při nasazení ženám a dětem s menšími klouby může spoutaná osoba palce vysunout i přes pevné utahení oblouků.

Plastové řemínky a šňůry jsou pouty pro jednorázové použití. Díky jejich nízké ceně a hmotnosti jich může mít policista u sebe několik a spoutat více útočníků, například výtržníků při sportovních utkáních. Tato pouta mají jednostranně fungující zatahující

mechanismus bez možnosti zpětného chodu a klíčku. Po vsunutí pout jsou oblouky tahem utaženy kolem zápěstí a jejich sundání je možné jen pomocí k tomu určeného nože.

Zákrok nasazení musí být rychlý, a proto je nutná pravidelná údržba pout, k nejčastějším závadám patří špatné protáčení oblouku pout, což zabraňuje rychlému zaskočení při nasazení přes sílu setrvačnosti a ohnutí ramen náramků. Pouta musí být nošena tak, aby nepřekážela policistovi při činnosti a byla přesto snadno dosažitelná pro policistovu silnější ruku. Při nasazování pout mohou nastat obtíže například:

- sníženou flexibilitou ramenních kloubů pachatele, nebo jeho obezitou může být znesnadněno přiložení paží k sobě, aby mohl být spoután. Tuto situaci řešíme propojením dvou pout.
- nasazení pout mohou komplikovat dlouhé rukávy a hodinky. Řešením je vyhrnutí rukávu a připoutání pod hodinkami, nebo jejich odstranění.
- komplikovat poutání mohou tenké paže pachatele (ženy, mladiství), toto se řeší překřížením oblouků pout přes sebe, čímž se zúží průměr.

V jaké pozici bude mít pachatel paže (za hlavou, za zády) při poutání rozhoduje policista. Pachatele musí mít při poutání pod vizuální, verbální a taktilní kontrolou. Taktilní kontrolou se rozumí buď kontakt tělem (přimáčknutí na stěnu a blokování vlastním tělem)

nebo uchop za prsty (palce nebo malíčky) pachatele. Někdy jsou úchopy prstů považovány za nasazování páky, účelem tohoto počínání policisty je však pouze taktilní kontakt s pachatelem pro snadné poutání. Kdyby pachatel chtěl, ruce vyprostí, ale tento úchop umožní policistovi okamžitě reagovat na tonus-impuls z jeho strany a až poté jej znehybní.

Nejčastěji využívána poutací poloha *je ve stoje*, kde je největší pravděpodobnost možného protiútoky, musíme zde co nejvíce omezit pohyb pachatele. Docílujeme toho maximálním rozkročením pachatele a vytočením jeho špiček nohou vně, čímž narušíme stabilitu pachatele. Vhodné je poutání pachatele opřené o stěnu, nebo služební vozidlo. U polohy ve stoje se doporučuje poutání s rukama za zády a hřbety rukou sobě. Po přistoupení k pachateli následuje uchopení za palce rukou pachatele a natlačení jeho těla policistovým ramenem na stěnu – automobil. V případě kladení odporu je možno pachateli podmést (podkopnout) jeho nohu z vnitřní strany a pevněji jej přitlačit na stěnu. Po spoutání následuje realizace (prohlídky) oprávnění policisty přesvědčit se, zda pachatel nemá zbraň (§ 17 zákona o policii).

Poutací poloha v kleče představuje menší riziko pro policistu, než poutání ve stoje. Stojí-li pachatel rozkročen, s rukama nad hlavou je možno pokračovat ve výzvách směřující k zaujetí polohy v kleče. Policista vydá povel, aby si pachatel pomalu klekl nejdříve na jedno koleno, pak na druhé koleno a dále, aby překřížil nohy a dal si ruce buď v týl, nebo za záda. Poté k němu policista přistoupí, přední nohou mu lehce přišlápne zkřížené nohy a nasadí pouta. Po spoutání jej policista za šíji stáhne hlavou na zem, přiklekne pachateli kolenem na šíji, čímž ho fixuje a provede prohlídku. Při stahování pachatelovy hlavy na zem je nutné jednou rukou držet pachatele za pouta a druhou za oděv, nebo rameno, aby prudce nepadl tváří na zem a nedošlo k jeho újmě na zdraví.

Poutací poloha v leže představuje nejbezpečnější poutací polohu. Pachatel již klečí, ruce má nad hlavou, policista jej vyzve, aby se pomalu opřel jednou rukou o zem, lehl si hrudníkem na zem a rozpažil. Pak jej nechá vytočit dlaně směrem nahoru, otočit hlavu na opačnou stranu než ze které k němu přistoupí policista. Pak jej vyzve, aby si dal za záda jednu a pak druhou ruku a vytočil ruce hřbety k sobě. Následuje rychlé přistoupení policisty k pachateli přikleknutí jeho šíje. Policista uchopí pachatelovu bližší paži, přizvedne jí a přiklekne druhým kolenem jeho záda. Následuje přiložení pout, odpor pachatele policista eliminuje přenesením větší váhy na pachatelovu šíji. Kritická fáze následuje, když policista musí povolit tlak kolena na zádech, aby mohl přiblížit již spoutanou paži k jeho nespoutané a mohl nasadit druhý náramek pout. V tuto chvíli by se pachatel mohl vyprostít ze sevření.

Po spoutání opět následuje prohlídka pachatele. Policista musí dodržovat při poutání tyto zásady:

- dostat pachatele do polohy, ve které bude moci co nejhůře útočit proti policistovi,
- přistupovat k pachateli tak, aby zbraň policisty byla na vzdálenějším boku od pachatele,
- pouta držet a nasazovat pouze jednou silnější paží. Policista je nejvíce ohrožen při nasazení prvního náramku, zde mu může pachatel pouta vytrhnout a způsobit policistovi zranění,
- pro rychlé spoutání se doporučuje náramky přikládat na kosti paží z vnitřní strany vřetenní kosti, nikoliv z kosti loketní. Při tomto úkonu musí být pouta uchopena nadhmatem a náramky dovény neposlední zoubek. Po přiložení ke kosti se rychlým přitlačením pout na ruku náramky obemknou kolem pachatelovi paže a náramky dotáhnout,
- mít pod taktilní kontrolou pachatelovy paže, vždy tu, na kterou zrovna není nasazován náramek,
- poutat paže postupně, kdy nejdříve musí být spoutána silnější paže pachatele,
- nedržet současně pouta a zbraň, policista se musí soustředit na nasazení pout,
- taktické zásady je nutné dodržet i při snímání pout, nejprve se uvolní slabá ruka pachatele.

Použití služebního psa

Služebního psa je policista oprávněn použít zejména,

- aby zajistil bezpečnost jiné osoby nebo svou vlastní před protiprávním útokem, který bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude pokračovat,
- aby zabránil výtržnosti, rvačce, úmyslnému poškozování majetku nebo jinému protiprávnímu jednání, kterým je narušován veřejný pořádek,
- aby zabránil násilnému vstupu nepovolané osobě do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán,
- k pronásledování a případnému zadržení prchající osoby, která se dopustila protiprávního jednání nebo osoby, která je, nebo má být eskortována,

- aby donutil osobu, která se dopustila protiprávního jednání, k opuštění úkrytu; za úkryt se pro účely tohoto pokynu považuje cokoliv, co policistovi znemožňuje sledovat činnost pachatele a to i v případě, je-li osoba ukryta částečně.

Policista použije služebního psa s náhubkem. Jestliže to vyžaduje povaha a intenzita útoku, popřípadě překonání odporu osoby, vůči níž služební zákrok směřuje, lze použít služebního psa i bez náhubku. Použití služebního psa jako donucovacího prostředku může pouze policista zařazený jako psovod. Donucovacím prostředkem je činnost služebního psovoda se psem na základě povelu daného policistou služebnímu psu. Přítomnost služebního psa s psovodem na místě služebního zákroku není donucovacím prostředkem.

Použití vytlačování koňmi

Policista je oprávněn použít vytlačování koňmi zejména k zastavení postupu, snížení agresivity, případně k rozptýlení osob, které narušují veřejný pořádek, jedná-li se o příležitostné sročení osob, konání neoznamované shromáždění nebo při konání zakázaného shromáždění (dále jen “shromáždění”), nebo k obnovení veřejného pořádku, dojde-li k narušení pokojného průběhu shromáždění a svolavatelé či pořadatelé se nepodařilo zjednat nápravu, nebo k zabránění protiprávnímu jednání, kterého se dopouštějí účastníci shromáždění, a nápravu se nepodařilo zjednat jiným způsobem, například služebním zákrokem proti jednotlivým pachatelům. Při vytlačování koňmi k rozchodu shromážděných osob se použije zejména těchto způsobů. Policisté na služebních koních se v sevřené řadě pomalu pohybují směrem ke shromáždění, nebo policisté na služebních koních se v sestavě pevného klínu pohybují klusem nebo cvalem k rozrazení a rozptýlení shromáždění.

Policisté na služebních koních mohou být použiti k případnému oddělení proti sobě stojících narušitelů veřejného pořádku nebo osob dopouštějících se jiného protiprávního jednání. Při služebním zákroku policistů na služebních koních musí být mezi zakročujícími policisty na služebních koních a narušiteli veřejného pořádku zachována taková vzdálenost, aby při využití služebních koní byla možnost provedení služebního zákroku.

Použití technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla

Technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla (tzv. botička) je policista oprávněn použít v případech, kdy se řidič odmítne podrobit prováděným služebním úkonům a je zřejmé,

že chce s vozidlem ujet, nebo klade pasivní odpor (odmítá vystoupit z vozidla, předložit doklady, popř. komunikaci s policisty a ve vozidle se zevnitř zajistí).

Použití technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla v případě, že vozidlo bylo ponecháno na místě, kde je to zakázáno a jeho řidiče se nepodařilo zjistit, se neřídí podmínkami pro použití donucovacích prostředků.

Použití zastavovacího pásu a jiných prostředků k násilnému zastavení vozidla

Zastavovací pás policista použije k násilnému zastavení vozidla tj. k poškození pneumatiky, čímž znemožní řidiči pokračovat v jízdě. Lze jej zejména použít v případě pronásledování nebezpečného pachatele, nebo v případě, kdy jsou dány zákonné podmínky pro použití zbraně. Tento způsob donucení k zastavení vozidla je méně důrazný než použití zbraně. K jeho použití musí být zvoleno takové místo, aby násilným zastavením vozidla nebyl ohrožen život, zdraví a majetek jiných účastníků silničního provozu, případně dalších nezúčastněných osob. Policista je oprávněn použít zastavovací pás a jiné prostředky k násilnému zastavení vozidla, jestliže řidič vozidla na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zvláštního právního předpisu nezastaví. Jinými prostředky k násilnému zastavení vozidla se rozumí zejména služební motorové vozidlo, vozidlo speciální techniky, povoz a stavební mechanismy.

Použití vodního stříkače

Vodní stříkač jsou policisté oprávněni použít zejména při služebním zákroku proti osobám, které protiprávním jednáním narušují veřejný pořádek, nebo se dopouštějí jiného protiprávního jednání a neuposlechly výzvy, aby od svého jednání upustily, aby se rozešly nebo aby opustily určené prostory.

Vodní stříkač (vodní dělo) se používá převážně při provádění služebních zákroků pod jednotným velením. Náplní vodního stříkače je voda nebo roztok vody a slzotvorného prostředku s využitím přiměšovacího zařízení (dále jen “voda”). Vodní stříkač obsluhují policisté vyčlenění a vyškolení pro činnost řidiče vozidla a obsluhy ovládače proudnice vody (dále jen “osádka”).

Příprava vodního stříkače k použití. Před použitím vodního stříkače provede osádka kontrolu funkčnosti vozu včetně kontroly a doplnění pohonných hmot, jeho naplněnosti

vodou, funkčnosti čerpadla a průchodnosti proudnice (trysek). Osádka musí být předem seznámena s místy možného nasazení vodního stříkače, trasou přesunu vozidla a příjezdovou trasou k místům možného nasazení, vhodnými místy k zaparkování vozidla, místa pro zaujetí pozice vozidla při jeho nasazení a odjezdovou trasou, místy zdroje vody možného doplnění vodního stříkače apod. Seznámení provede nadřízený služební funkcionář.

Nasazení vodního stříkače. Vodní stříkač nesmí být nasazen samostatně. Musí být doprovázen dalším vhodným motorovým vozidlem, např. dalším vodním stříkačem, ale vždy vozidlem s barevným označením Policie České republiky nebo potřebným počtem policistů, stanoveným dle konkrétní situace a místa služebního zákroku. Účelem je ochrana samotného vodního stříkače, zamezení přístupu nepovolaných osob k němu a zabezpečení ochrany zdraví a života všech osob pohybujících se v blízkosti vodního stříkače. Vodní stříkač se při nasazení umísťuje za operační skupinu policistů (kordon policistů) ve vzdálenosti, která se rovná minimálně nejmenšímu možnému účinnému dostřiku proudu vody.

Před použitím vodního stříkače vydá velitel služebního zákroku pokyn veliteli osádky k přípravě použití vodního stříkače povelom “VODNÍ STŘÍKAČ – PŘIPRAVIT!”. Osádka překontroluje a nasměruje proudnice vody (trysky) v předpokládaném směru a úhlu jejich použití. Po vydání povelů policistům operační skupiny pořádkové jednotky “ZA ŠTÍTY – ZAKLEKNOUT!” (jejich přímý kontakt s davem) nebo “KORDON – ROZEVŘÍT!” (bez přímého kontaktu s davem) je možné použít proud vody z vodního stříkače. Na povel velitele služebního zákroku “VODNÍ STŘÍKAČ – NEPŘÍMÝ PROUD!” je proud vody

směrován vrchním obloukem nad hlavy osob shromážděných v davu, za účelem jejich pokropení shora a donucení k rozchodu. Na povel velitele služebního zákroku “VODNÍ STRÍKAČ – PŘÍMÝ PROUD!” je proud vody zaměřen na nohy v první řadě davu za účelem jeho zastavení, zabránění v jeho postupu a donucení shromážděných osob k rozchodu. Při stříkání vodního proudu je třeba brát v úvahu i charakter a povrchové složení terénu a omezit tak možnost uvolnění kamenů, šterku apod., aby nedošlo ke zranění osob. Stříkání vodního proudu lze provádět ze stojícího vozidla nebo i za jízdy. Intenzita vodního proudu a doba jeho použití je závislá na konkrétní situaci a měla by být přiměřená způsobu jednání osob, proti nimž se zakročuje. Pomine-li důvod k použití vodního stříkače jako donucovacího prostředku nebo je-li to z taktických či technických důvodů (např. šetření vodou) vhodné, vydá velitel služebního zákroku povel “VODNÍ STRÍKAČ – VODU ZASTAVIT!” a obsluha vodního stříkače ukončí stříkání proudu vody. Po dobu používání proudu vody se záznamovou technikou dokumentují všechna místa, kam proud vody směřoval a jeho výsledky, včetně chování a jednání shromážděných osob, které se dopouštějí protiprávního jednání.

Ukončení použití vodního stříkače. Vodní stříkač končí svou činnost na povel velitele služebního zákroku, velitele pořádkové jednotky, popřípadě nadřízeného služebního funkcionáře, nebo po dosažení požadovaného cíle (zastavení či donucení k rozchodu agresivního davu nebo po ukončení jeho protiprávního jednání), nebo po vystříkání obsahu vody. Při ukončení použití vodního stříkače zůstává vodní stříkač připraven k případnému dalšímu použití. Z místa nasazení odjíždí až na pokyn velitele služebního zákroku po určené trase. Při ukončení použití vodního stříkače v době, kdy služební zákrok ještě není dokončen, a je-li předpoklad opětovného použití vodního stříkače, je nutno zajistit jeho doplnění vodou nebo jej nahradit dalším vodním stříkačem. Je-li to technicky možné, provádí se doplnění vody na místě se zajištěním jeho ochrany. Není-li to možné, doplní se obsah vody na jiném předem určeném místě, po předem stanovené trase, převážně v doprovodu dalšího policejního vozidla. Po doplnění obsahu vody se vrací na místo služebního zákroku nebo do zálohy na předem určené místo pro případ jeho vyslání k dalšímu služebnímu zákroku.

Použití jiného zdroje proudu vody. Je-li použit jiný zdroj proudu vody, např. pouliční hydrant nebo obdobné zařízení, postupuje se obdobně jako při použití vodního stříkače. Proud vody z jiného zdroje může při služebním zákroku použít jen k tomu vyškolený policista.

Ukončení nasazení vodního stříkače. Po ukončení nasazení vodního stříkače sepíše osádka stručný záznam o jeho použití, v němž kromě důvodů (zákonné ustanovení, povely

nadřizeno) uvede kolik vody, a jakým způsobem byla vystříkána. Dojde-li ke zranění osádky či k poškození nebo technické závadě na vodním stříkači, vyznačí tyto skutečnosti v záznamu, který předá veliteli služebního zákroku k vyhodnocení použití donucovacích prostředků a k zařazení do dokumentace pro celkové vyhodnocení provedeného bezpečnostního opatření.

Použití zásahové výbušky

Účelem použití zásahové výbušky je krátkodobé zneschopnění (strnutí, psychické ochromení) nebezpečného pachatele nebo jiných osob, které se dopouštějí protiprávního jednání. Zásahovou výbušku je policista oprávněn použít zejména v terénu či uzavřeném prostoru při služebním zákroku proti nebezpečnému pachateli, jestliže se nevzdá nebo se zdráhá opustit úkryt, nebo proti nebezpečnému pachateli, který ohrožuje nezúčastněné osoby (rukojmí), nebo proti osobám, které protiprávním jednáním narušují veřejný pořádek, nebo se dopouštějí jiného protiprávního jednání.

K tomuto účelu jsou využívány univerzální granátometry, které jsou uzpůsobeny na přímou a nepřímou střelbu do davu. Používají se kouřové, slzné, barvicí světelné a zvukové nábojnice. V náboji je cca 200 ks gumových kuliček, které se po vystřelení odrážejí od země a působí tak na dav. Jako prostředek aktivní ochrany se používá zásahová výbuška P-1. Po jejím iniciování vytržením třecího rozněcovače dochází do 3 sekund k reakci. Z pouzdra vyletí 14 létavic s raketovými motorky, které nevypočitatelně létají po prostoru, odrážejí se od stěn, předmětů a vydávají oslňující záblesky a vybuchují. Po vyhoření motorků explodují. Agresivní dav se pod jejím vlivem vrhá na zem a zakrývá si hlavu a oči, výbuchy jsou pro sluch na hranici bolestivosti. Výbuška žádná zranění mimo modřin, šoku nezpůsobuje. Dav je psychologicky nucen i po odeznění ležet na zemi.

Použití úderu střelnou zbraní

Úder střelnou zbraní je policista oprávněn použít v sebeobraně, nebo je-li bezprostředně ohrožen život a zdraví jiné osoby a účelu nelze dosáhnout jiným způsobem. Úderu střelnou zbraní při služebním zákroku nelze použít v případě, kdy má policista zasunut náboj v nábojové komoře, a to ani v případě, je-li zbraň zajištěna proti náhodnému výstřelu. Uvedené omezení se nevztahuje na případy, kdy policista jedná v nutné

obraně, tedy použití úderu střelnou zbraní v případě, že je náboj zasunut v nábojové komoře je vázáno na splnění podmínek nutné obrany.

Úder střelnou zbraní jako donucovací prostředek policista použije při nenadálém napadení v sebeobraně, zápase zblízka, když se dostane do tísně a nemá možnost požit jiné donucovací prostředky a střelbou do útočníka by došlo k ohrožení života jiných osob. Zbraň se použije k úderu tak, aby bylo dosaženo chvilkového přerušení útoku, nebo tísně a byl získán čas k použití jiných donucovacích prostředků. Úder střelnou zbraní může být veden proti tělu útočníka jako silné „bodnutí“ hlavní zbraně do měkkých tkání útočníka, nebo naplocho pistolí položenou na otevřené dlani a úderem jako při použití tzv. facky. Známý jsou také způsoby, kdy je zajištěná pistole uchopena policistou za hlaveň a údery jsou vedeny pažbou pistole, která směřuje podél malíkové hrany dlaně.

Použití hrozby střelnou zbraní

Před použitím hrozby střelnou zbraní policista zváží, zda účelu sledovaného služebním zákrokem nelze dosáhnout použitím jiného donucovacího prostředku. Hrozbu střelnou zbraní je policista oprávněn použít zejména, aby zajistil bezpečnost jiné osoby nebo svou vlastní před protiprávním útokem, pokud útok bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude pokračovat, nebo aby zabránil útoku prchající osoby, která byla přistižena při páchání úmyslného trestného činu, či je důvodně podezřelá z jeho páchání, je nebo má být eskortována. Dále aby zabránil násilnému vstupu nepovolaných osob do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán.

Policista je oprávněn připravit si střelnou zbraň, vyjmout jí z pouzdra již před zákrokem a pod hrozbou namířené střelné zbraně vyzvat pachatele, aby upustil od svého jednání a zamezil tak případnému útoku z jeho strany. Při použití donucovacího prostředku hrozba střelnou zbraní, by neměl být ukazovák spouštěcí ruky položen na spoušti, ale musí být natažen podél těla zbraně, nebo opřen o lučík zbraně, tak aby nemohla být například při leknutí spuštěná střelba. Zároveň musí před použitím hrozby střelnou zbraní policista zvážit, zda zasune náboj do nábojové komory a tím vyřadí zbraň pro možnost donucovacího prostředku úder střelnou zbraní. Po zasunutí náboje do komory, může následovat jen varovný výstřel, nebo použití zbraně.

Použití varovného výstřelu

Před použitím varovného výstřelu policista zváží, zda účelu sledovaného služebním zákrokem nelze dosáhnout použitím jiného donucovacího prostředku. Varovného výstřelu je policista oprávněn použít zejména, aby zajistil bezpečnost jiné osoby nebo svou vlastní před protiprávním útokem, pokud útok bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude pokračovat, nebo aby zabránil útěku prchající osoby, která byla přistižena při páchání úmyslného trestného činu, či je důvodně podezřelá z jeho páchání, je nebo má být eskortována. Dále aby zabránil násilnému vstupu nepovolaných osob do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán.

Před použitím varovného výstřelu je policista povinen posoudit svůj momentální fyzický a psychický stav (např. fyzické vyčerpání, stres), aby použitím varovného výstřelu neohrozil jiné osoby. Při použití varovného výstřelu je policista povinen dbát nutné opatrnosti se zřetelem na charakter místa a okolí služebního zákroku (koncentrace obyvatel, bytová zástavba, hustota silničního provozu, terén, noční a denní doba, povětrnostní podmínky). Varovný výstřel musí být veden do bezpečného prostoru tak, aby po celé dráze účinného dostřelu bylo vyloučeno ohrožení života, zdraví a majetku neúčastněných osob a osoby, proti které směřuje služební zákrok. Při nesplnění těchto podmínek se varovného výstřelu jako donucovacího prostředku nepoužije. Varovného výstřelu nelze použít jako opětovné výzvy nebo znamení k zastavení dopravního prostředku, které jsou podmínkou pro použití zbraně.

Varovný výstřel je jedním z nejdůležitějších donucovacích prostředků. Pro osobu proti níž je použit znamená, že v případě neuposlechnutí policisty může následovat střelba proti ní. Předpokládaný účinek varovného výstřelu tedy je, že osoba ustane v útoku, vzdá se, opustí úkryt, nebo zastaví motorové vozidlo. Varovný výstřel je zpravidla veden do vzduchu a ve výjimečných případech do země, pokud je podklad měkký a nehrozí odrazení střely. Najíždění automobilem na policistu, který auto staví ke kontrole je považováno za útok na veřejného činitele se zbraní (autem) a policista je zde oprávněn tento útok opětovat střelbou.

Použití speciálních donucovacích prostředků

Použití speciálních donucovacích prostředků policisty se řídí příslušným ustanovením § 39a odst. 1 zákona o policii. Speciální donucovací prostředky jsou dočasně zneschopňující prostředky, speciální vrhací prostředky, pokud nemají povahu zbraně nebo speciální zbraně;

speciální úderné prostředky a speciální zbraně. Speciální zbraně jsou odstřelovací puška; broková zbraň; zbraň s tlumičem zvuku; zbraň se zařízením na osvětlení cíle; mechanická střelná zbraň; speciálně upravená střelná zbraň; výbušnina, speciální výbušný předmět a speciální náloživo.

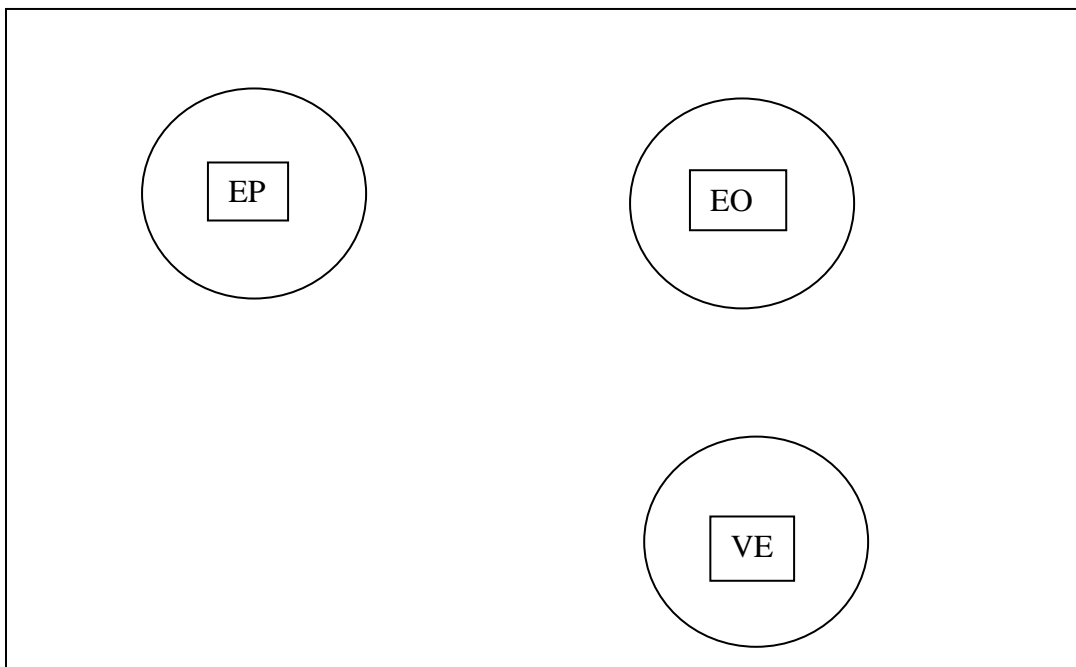
Dočasně zneschopňujícími prostředky se rozumí prostředky založené na principu elektroindukce, jako jsou různé paralyzátory s využitím elektrošoku, narkotizační prostředky vymetené z mechanické nebo střelné zbraně, dočasně oslepující nebo ohlušující apod. Patří zde dotekové paralyzery o výboji 50 až 900kV. Napájí se běžnou 9V baterií. Šokový výboj zasáhne tělo i přes oděv v počtu 15 vysokonapěťových pulsů za sekundu. Elektrické štíty k potírání agresivního davu. Povrch štítu je pokryt kovovými pásky tak, aby měl zasahující orgán mezi nimi výhled. Každá páska po sobě jdoucí je jiného elektrického potenciálu. Při kontaktu tělem se osoba dotýká více pásků. Spoušť se nachází v držadle štítu. Elektrické opasky používané k transportu zadržených osob. Jedná se o opasek, který si sama transportovaná osoba nemůže sundat. Může pachatele paralyzovat elektrickým výbojem při jeho útěku, nebo jen jeho svévolným vzdálením se od prostředku. Elektrody bývají dvě, na každé části zad jedna (například RB-7000). Mobilní zátarasy, jako elektroimpulsní zastavovací systémy, což je dálkově řízený vozík s raketovým motorem a ohebnými anténami. Vozík vjede pod vozidlo a elektromagnetickým impulsem přes antény dotýkající se podvozku a vyřadí motor. Tasery, jde o malé ruční paralyzéry. Při zmáčknutí spouště vystřelí dvě kovové šipky pomocí bezdýmového střelného prachu. Za každou se odvíjí tenký kovový drát, vodič elektrického proudu. Dostřel je cca 5 m. Šipky se 4mm hroty se zabodnou přes oděv do těla útočníka. Jedním drátkem postupuje proud, který prochází tělem a vychází druhým drátkem zpět do pistole. Šipky mají tupé rozšíření bránící hlubšímu vniknutí do těla útočníka. Efektivně lze zbraň použít při vzdálenosti šipek asi 20 cm od sebe. Míří se vždy do hrudníku a do zad. Existují tasery, kde je hnací silou šipek pyrotechnický nebo pneumatický výmet. Pneumatické výmety mají kratší dostřel, cca 2 – 3 m. Prostředky se světelným účinkem, jsou ruční svítilny se zábleskovou funkcí a munice pyrotechnického principu. Obojí způsobuje záblesk světla, který za tmy způsobí dočasné oslepnutí na dobu cca 5 – 10 min. Používají se také jako ruční granáty. Vyzařují elektromagnetickou energii v optické části elektromagnetického spektra, využívají se koherentní nebo nekoherentní vlny. Prostředky se zvukovým účinkem jsou prostředky, které vedle světelného efektu využívají efekt zvukový. Vysokofrekvenční zvuk proniká do budov a při intenzitě okolo 100dB působí na uši a nervový systém. Způsobuje pocity nevolnosti a narušuje rovnováhu pachatelů. Při

130 až 150dB překračuje hranici bolestivosti a narušuje se dýchání a zažívání. Vznikají stavy typické pro epilepsii. V praxi se užívají také ruční akustické granáty, které dočasně ohluší a šokují agresivní osobu a odvádějí její pozornost. Na trhu jsou kapesní sirény, které spoléhají na to, že zvukem odradí útočníka, jelikož tím na sebe upozorní okolí. Proti útočícím psům se používají generátory ultrazvuku s dosahem cca 5m. Speciálními údernými prostředky se rozumí například boxery, nunčaky a beranidla. Speciální donucovací prostředky mohou použít policisté při služebních zákrocích zejména proti nebezpečným pachatelům nebo v případech, kdy jsou hromadně ohroženy životy osob, při braní rukojmích, při loupežných přepadeních bankovních domů, únosech letadel, vězeňských vzpourách apod.

Zásady provádění eskorty osob policejním orgánem

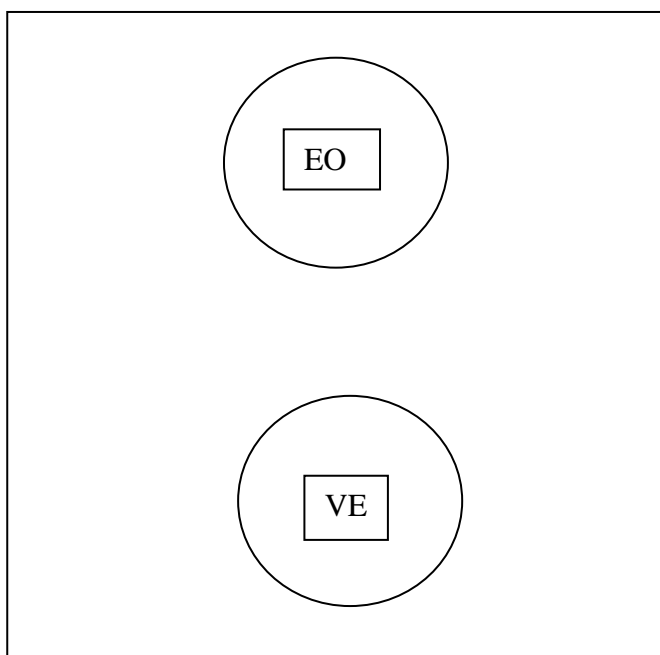
Eskorta prováděná pěšky

Eskortu lze provádět pěšky jedním nebo více policisty. Trasa eskorty prováděné pěšky se určuje po méně frekventovaných ulicích a to z důvodu, aby eskortovaná osoba měla co nejmenší kontakt s ostatními osobami. Při eskortě prováděné dvěma policisty, která je schématicky vyobrazeno na obrázku se velitel eskorty nachází za eskortovanou osobou ve vzdálenosti přibližně 1,5m. V případě potřeby je schopen provést proti eskortované osobě služební zákrok, dále vydává eskortované osobě příkazy o směru prováděné eskorty. Druhý eskortující policista jde vedle eskortované osoby v takové vzdálenosti, aby byl v případě potřeby schopen zamezit útěku této eskortované osoby.

Eskorta osoby prováděná dvěma policisty (*EP* – eskortující policista, *VE* – velitel eskorty, *EO* – eskortovaná osoba)

V případě, že eskortu osoby musí provést policista sám (schématicky vyobrazeno na dalším obrázku), rozhodne se takto pouze v případě, že tuto eskortu nelze provést jiným způsobem. Při provádění této eskorty eskortující policista jde za eskortovanou osobou v takové vzdálenosti, aby v případě pokusu o útěk mohl tuto osobu zadržet nebo v případě potřeby proti této osobě provést služební zákrok. Zde se rovněž doporučuje vzdálenost přibližně 1,5m.

Eskorta osoby prováděná jedním policistou (*VE* – velitel eskorty, *EO* – eskortovaná osoba)

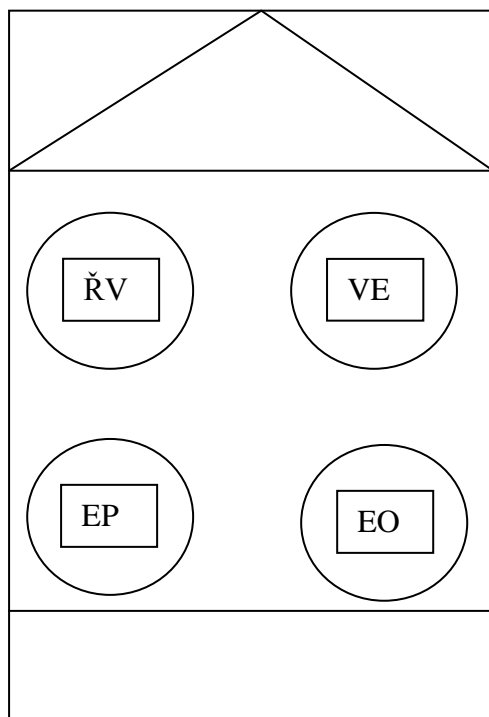
Eskorty osobním motorovým vozidlem

Pro potřeby tohoto textu tímto uvažujeme vozidla, v nichž počet míst pro přepravu není větší než pět. V takovýchto vozidlech smí být najednou eskortována pouze jedna osoba. Při provádění eskorty osobním motorovým vozidlem je počet eskortujících policistů minimálně dva.

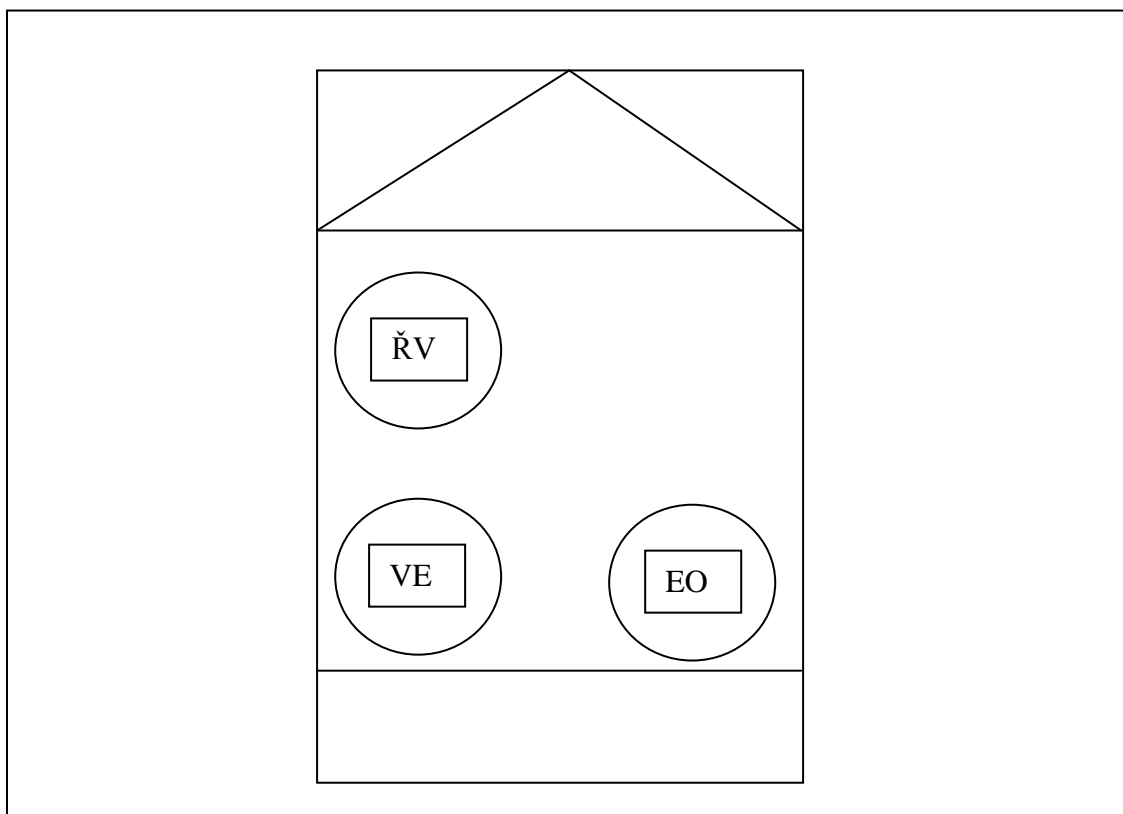
Při provádění eskorty třemi policisty (schématicky vyobrazeno na obrázku) si na zadní sedadlo za řidiče sedá eskortující policista, na sedadlo spolujezdce velitel eskorty. Na zadní sedadlo za spolujezdcem je umístěna eskortovaná osoba.

Při provádění eskorty dvěma policisty (schématicky vyobrazeno na obrázku) za řidiče usedá druhý eskortující policista a na místo za spolujezdcem je umístěna eskortovaná osoba. Místo vedle řidiče zůstává prázdné. Umístění eskortované osoby na zadní sedadlo za sedadlem spolujezdce se provádí z bezpečnostních důvodů, aby eskortovaná osoba neseseděla přímo za řidičem, kterého by mohla při jízdě ohrozit spoutanýma rukama.

Rovněž vedle eskortované osoby na zadním sedadle musí vždy sedět eskortující policista, aby v případě potřeby mohl proti eskortované osobě zakročit.

Eskorta osoby osobním motorovým vozidlem prováděná třemi policisty (*ŘV* – řidič vozidla, *EP* – eskortující policista, *VE* – velitel eskorty, *EO* – eskortovaná osoba)

Eskorta osoby osobním motorovým vozidlem prováděná dvěma policisty (*ŘV* – řidič vozidla, *VE* – velitel eskorty, *EO* – eskortovaná osoba)

Při provádění eskort osobními motorovými vozidly je nutné zamezit eskortované osobě možnost otevření dveří vozidla z vnitřní strany. Tomu se zamezí převážně technickými prostředky osobního motorového vozidla. V případě, že technické prostředky vozidla zamezení otevření dveří z vnitřní strany vozidla neumožňují, provede se opatření přiložením pout eskortované osobě.

Eskorty prováděné speciálními (komůrkovými) automobily

Při provádění eskort speciálními automobily se počet míst ve vozidle rovná počtu eskortovaných osob, přičemž musí být brán zřetel na to, že v prostoru kde se nacházejí eskortované osoby, se nacházejí i eskortující policisté. Počet eskortujících policistů v prostoru pro eskortované osoby se přitom volí podle počtu eskortovaných osob a jejich charakteristiky. Při nastupování do takovýchto vozidel eskortující policisté odevzdají své služební zbraně veliteli eskorty a do prostoru s eskortovanými osobami nastupují pouze se slzotvornými prostředky a obuškem. Velitel eskorty poté prostor z venkovní strany s eskortujícími policisty a eskortovanými osobami uzavře. Velitel eskorty se poté usadí na místo spolujezdce vedle

řidiče. Příklad takového speciálního vozidla využívaného vězeňskou službou je vyobrazen na obrázku.

Speciální eskortní vozidlo využívané Vězeňskou službou k provádění eskort

Při provádění eskort mohou být tato speciální vozidla vybavena oddělovacím prostorem mezi eskortujícími policisty a eskortovanou osobou. Zde se tyto osoby usazují na lavici a v případě jejich agresivního chování je možno tyto osoby znehybnit skopnout tyčí, která je zde připravena a která se poté ve spodní poloze zajistí zámkem.

Eskorty prováděné autobusy

Tyto eskorty jsou prováděné převážně vězeňsko – eskortními oddíly a při běžném výkonu služby policisty se s těmito druhy eskort nesetkáme. Počet eskortovaných osob se rovná počtu míst autobusu. Eskortované osoby při nástupu do autobusu zaplňují místa od zadu směrem dopředu. Při provádění eskort autobusy musí být všechny okna autobusu uzavřená. Příklad takového autobusu využívaného vězeňskou službou je vyobrazen na obrázku.

Autobus využívaný vězeňskou službou k provádění eskort

Eskorty prováděné nákladními automobily

Tyto eskorty se provádějí jen zcela výjimečně. Počet eskortovaných osob nesmí překročit počet míst určených k přepravě osob. Policisté provádějící eskortu pomocí nákladního vozidla mají zbraně po celou dobu eskorty u sebe. Eskortující policisté jsou umístěni v rozích nákladního prostoru.

Eskorty prováděné dalšími prostředky

Mezi další prostředky, kterými lze provádět eskorty osob, jsou letadla a vrtulníky. Provádění eskort těmito prostředky není v naší republice běžné. Tyto eskorty se provádějí na větší vzdálenosti a provádějí je pouze speciálně vyškolení policisté ze znalostí letecké přepravy. Při eskortě leteckými prostředky se eskortované osobě vždy přikládají pouta, která se sejmou nejdříve po vystoupení osoby z prostředku.

Dále je možno při eskortě využít prostředků hromadné přepravy osob. Tyto eskorty se rovněž provádějí zcela výjimečně a to pouze v případě, že eskortu nelze zajistit jiným vhodnějším způsobem. Zde je v první řadě potřeba zabezpečit, aby eskortovaná osoba nepřišla do styku s ostatními cestujícími, dále aby neměla přístup k oknům dopravního prostředku. Při provedení eskorty vlakem se zabezpečí samostatné kupé v blízkosti WC, eskortovaná osoba se neumísťuje u okna ani dveří kupé. Při nastupování i vystupování z vlaku eskortující policisté i s eskortovanou osobou nastupují jako poslední a při opouštění nádražní haly, pokud je toto možné, využívají bočních vchodů. Při provádění eskort těmito prostředky je nutné zabezpečit, aby eskortovaná osoba nebyla v kontaktu s dalšími cestujícími.

Vybavení osobních motorových vozidel v zahraničí

V policejní praxi se pro běžný výkon služby využívají pětimístná vozidla, tato vozidla slouží i k eskortě zadržených osob. Nezbytnou úpravou těchto vozidel se stává dělicí přepážka mezi zadními a předními sedadly. Tato přepážka odděluje eskortující policisty od eskortovaných osob a tím se zamezuje možnému fyzickému útoku na policisty ze strany eskortované osoby. Tato přepážka je vyrobena z pevného materiálu, který lze jen těžko rozbít a to i za pomoci mechanických nástrojů, které mohou mít eskortované osoby při sobě. Tyto stěny jsou vybaveny malým odsuvným okénkem, které lze aretovat pouze ze strany předních

sedadel. Zadní sedadla a okna lze blokovat z prostoru předních sedadel, aby eskortovaná osoba nemohla těchto prvků využít k útěku z vozidla.

Pro případné připoutání agresivních eskortovaných osob slouží různé systémy pásů. Aby připoutaná osoba nemohla zvednout nohy a poté bušit do dělicí přepážky, bývají některé vozy vybaveny sklopnou tyčí, kterou jsou tyto osoby zafixovány v pozici, aby nemohly nikoho ohrozit. Dále se k zamezení pohybu eskortované osoby používají nylonové pásy, které se omotají kolem kotníků eskortované osoby, a konec pásky se přibouchne zadními dveřmi vozidla. Tyto pásy jsou cenově dostupnou alternativou a nevyžadují speciálních úprav automobilu.

Obrázek - možnost aplikace pásu na zadním sedadle policejního vozidla

Rizika spojená s eskortou osob

Kriteriem pro stanovení rizika při provádění eskort je v první řadě charakteristika eskortované osoby. V případě zvýšeného rizika je potřeba uvažovat způsob možného napadení eskortujících policistů a k tomu využitých technických prostředků popřípadě střelných zbraní.

Při provádění eskort nebezpečného pachatele se ve většině případů jedná o plánované eskorty. Zde hrozí větší riziko při provádění eskorty ze strany spolupachatelů než ze strany útoku samotné eskortované osoby. Riziko spočívá v možnosti pokusu o osvobození spolupachatele anebo o jeho zneškodnění. V obou případech je zde velké riziko pro eskortující policisty, že mohou být při těchto pokusech zraněni nebo zabití. Při plánování takovéto eskorty se připraví více shodných vozidel, která se použijí při eskortě. Eskortovaná osoba se bude nacházet pouze v jednom z těchto vozidel, v ostatních vozidlech se budou

nacházet figuranti. Jako figuranti se používají osoby stejných nebo alespoň přibližných tělesných proporcí. Eskortované osobě i figurantům se na hlavu nasazují kukly k zamezení jejich rozpoznání případnými útočníky při nastupování nebo vystupování z vozidel a také z důvodů, aby eskortovaná osoba neznala trasu eskorty nebo místo, kde je umístěna. Nikdo z eskortujících policistů ani eskortovaná osoba by neměli předem vědět, ve kterém vozidle bude faktická eskorta provedena. Každé z těchto vozidel má naplánovanou jinou trasu, tak aby se v jejím průběhu vozidla nesečkala. O provádění této eskorty a o její trase by se eskortující policisté měli dovědět až těsně před jejím započítím z důvodu zajištění bezpečnosti samotných policistů, eskortované osoby a v zájmu utajení. Rovněž je zjišťována aktuální dopravní situace z důvodu vytváření kolon vozidel či uzávěry. V důsledku takovýchto situací by mohlo dojít k zastavení eskortujících vozidel, s čímž je spojená snadnější možnost napadení těchto vozidel či jejich nemožnost rychlého ujetí z ohrožené oblasti. Za tímto účelem se nad prostorem, kde dochází k eskortě, nachází vrtulník, který celou situaci sleduje a podává aktuální informace řídicímu středisku, které může v případě potřeby rozhodnout o změně trasy eskortujících automobilů. K technickým zabezpečením vozidla patří zatemněná skla, aby nebylo možno do eskortovaného vozidla vidět a tím ohrozit eskortovanou osobu. Policisté provádějící eskortu takovéto osoby používají k ochraně svého zdraví neprůstřelné vesty, helmy, brýle k ochraně zraku a plynové masky. Rovněž mají zakryté obličejy kuklami, aby byla zamezena možnost jejich rozpoznání a identifikace ze strany spolupachatelů z důvodu případné pomsty. Policisté, kteří provádějí eskorty nebezpečných pachatelů, jsou kromě pistolí vyzbrojeni samopaly nebo brokovými zbraněmi.

Policie je oprávněna se u eskortovaných osob před započítím eskorty přesvědčit, zda-li osoba u sebe nemá zbraň. Zbraní se pro potřeby tohoto textu chápe vše, čím lze učinit útok proti tělu důraznější (např. klíče, řetízky, nože). Tímto se myslí všechny předměty, které by mohla eskortovaná osoba použít proti eskortujícím policistům nebo dalším osobám a tímto jim způsobit závažnější zranění. Ne vždy však z ohledu na prováděnou činnost lze tuto prohlídku zajistit s dostatečnou precizností. To platí především při mimořádných událostech, kdy je zapotřebí eskortovanou osobu vyvést z davu a rychle přemístit. Provedení takovéto prohlídky je značně obtížné např. u osob v podnapilém stavu a osob, u kterých jejich rodinní příslušníci „brání“ v eskortě, nebo osob majících různé tělesné protézy. Dutá místa protézy poskytují vhodné místo pro ukrytí zbraně. Rovněž hrubé oblečení v zimních měsících značným způsobem stěžuje provedení prohlídky a osobě, dopouštějící se protiprávního jednání, poskytuje dostatek prostoru pro ukrytí zbraně.

Z bezpečnostních důvodů při provádění eskort osobním motorovým vozidlem na zadním sedadle sedí vedle eskortované osoby policista. Tento způsob však nezajišťuje dostatečnou bezpečnost eskortujících policistů a to z důvodu toho, že eskortovaná osoba může mít při sobě zbraň, kterou může tyto policisty ohrozit a zranit. Rovněž tak může řidiče vozidla kopnout, způsobit tak kolizní situaci či dopravní nehodu a tím ohrozit celou posádku vozidla. Zabránění úderu nohou ve vozidle je velmi složité a to i přesto, že vedle eskortované osoby sedí druhý eskortující policista. Nelze předpokládat, že policista sedící na zadním sedadle včas a s dostatečnou razancí proti osobě zareaguje, zvláště při různých tělesných proporcích a fyzické síle. Ve starších modelech služebních vozů bylo na zadním sedadle v oblasti nohou připevněno oko s ocelového drátu, ke kterému bylo možno eskortovanou osobu připoutat. Využití tohoto oka k připoutání rukou eskortované osoby bylo diskutabilní z důvodu obtížné záchrany eskortované osoby v případě havárie služebního vozidla a nemožnosti odepnout osobu bez použití klíče pout.

Při provádění eskort na příkaz služebního funkcionáře a při eskortách prováděných autobusy či komůrkovými automobily je dostatek času se přesvědčit, zdali eskortované osoby při sobě nemají zbraň. Rovněž při eskortách těmito prostředky jsou eskortované osoby umístěny mimo dosah eskortujících policistů a je možno je na místě, kde sedí, znehybnit speciálními prostředky, kterými jsou tato vozidla vybavena.

Dalším rizikem při provádění eskort jsou zúžená místa, jako jsou dveře. Zde není možno zajistit plnou ovladatelnost eskortované osoby v případech, kdy klade pasivní či aktivní odpor. Rovněž schodiště ať již při chůzi ze schodů či do schodů sebou nese značná rizika pro eskortující policisty. To zejména v tom, že eskortovaná osoba se nachází mezi dvěma policisty a z vyššího schodu může napadnout policistu stojícího pod ní. Popřípadě může podtrhnout nohy policistovi stojícímu na schodu nad ní. Tato rizika spojená s průchodem zúženým prostorem rámu dveří nebo průchodem schodiště lze jen těžko eliminovat. Řešením takovýchto situací může být použití elektrického opasku. Tyto opasky jsou určeny především k eskortování vězňů. Opasek v sobě obsahuje dálkově ovladatelný elektrický paralyzér a eskortovaná osoba si jej nemůže sama sundat. Ovladač paralyzéro má při sobě eskortující policista a na zádech eskortované osoby jsou umístěny elektrody. V případě pokusu o napadení policisty ze strany eskortované osoby, policista zmáčkne spínač a eskortovaná osoba je paralyzována elektrickým výbojem, který jí nemůže způsobit žádná zranění.

Literatura

- [1] Zákon číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů a doplnění,
- [2] Zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů a doplnění,
- [3] Zákon č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů
- [4] Zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu a o změnách dalších zákonů.
- [5] Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů,
- [6] Ústavní zákon č.1/1993 Sb., o vyhlášení ústavy České republiky ve znění pozdějších předpisů.
- [7] Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Nařízení Ministerstva vnitra č. 53/1999 ze dne 7. června 1999, kterým se stanoví způsob hlášení o použití donucovacích prostředků nebo zbraně,
- [9] Závazný pokyn policejního prezidenta č. 78/2002 ze dne 7. května 2002, kterým se stanoví zásady pro používání donucovacích prostředků a speciálních donucovacích prostředků příslušníky Policie České republiky,
- [10] BECK, C. H. Z.č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník – komentář - 10. podstatně rozšířené vydání – Štenglová, Plíva, Tomsa a kolektiv – Praha: 2005, počet stran 1532 s. ISBN 807179–346-9,
- [11] BECK, C. H.: Z. č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník – komentář – 9. vydání – Jehlička, Švestka, Škárová a kolektiv – Praha:, 2004, počet stran 1440 s. ISBN 807179–881-9,
- [12] PROTIVÍNSKÝ, M. a kolektiv, Organizace a taktika přepravy peněz a cenností. 1. vydání – Náchodský-. Praha: nakladatelství Armex, 1999, počet stran 169 s. ISBN 80–86244-00–8,
- [13] PROTIVÍNSKÝ, M. a kolektiv, Bankovní loupeže, 1. vydání – Čírtková, Hýsek – Praha: nakladatelství Armex, 2001, počet stran 279 s. ISBN 80–86244-21–0,

- [14] PROTIVÍNSKÝ, M. a kolektiv, Loupežné přepadení transportu a peněz, Kriminologický sborník č. 4, Praha 2001,
- [15] ŠÁMAL P., KRÁL V., BAXA J., PÚRY F.: Trestní řád komentář – díl I, 4. vydání, C. H. Beck, PRAHA 2002, ISBN 80-7179-634-4,
- [16] ŠČUREK R.: Použití donucovacích prostředků Policie ČR při obraně obyvatel, In Sborník přednášek mezinárodní konference Ochrana obyvatelstva 2007, VŠB-TUO, SPBI a HZS Moravskoslezského kraje, Ostrava 2007, SPBI Ostrava, ISBN 80-86634-51-5,
- [17] TUREČEK J.: Policejní technika, Praha 2003, Policejní akademie České republiky, ISBN 80-7251-115-7.